

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Ανάλυση και προοπτικές του καταδυτικού
τουρισμού της Κρήτης: περιοχή μελέτης
Αποκόρωνας, Νομός Χανίων**

**Ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης του καταδυτικού τουρισμού, προβλήματα που
αντιμετωπίζει και προτάσεις για βελτίωση**

Ανδρέας Βοτζάκης
ΑΜ: 1612012021

Επιβλέπουσα:
Θεανώ Σ. Τερκενλή
Καθηγήτρια

Μυτιλήνη, Οκτώβριος 2018

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ	ii
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΧΑΡΤΩΝ	iii
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	iv
Περίληψη	1
Abstract	2
Εισαγωγή	3
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	4
Κεφάλαιο 1. Εναλλακτικός Τουρισμός	4
Κεφάλαιο 2. Καταδυτικός Τουρισμός.....	8
2.1 Καταδυτικός Τουρισμός στο Εξωτερικό	14
2.2 Καταδυτικός Τουρισμός στην Ελλάδα	16
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ	18
Κεφάλαιο 3. Γενικά Χαρακτηριστικά της Κρήτης.....	18
3.1 Λίγα λόγια για την Κρήτη3.....	19
3.2 Η Ιστορία της Κρήτης	20
3.3 Τουρισμός της Κρήτης.....	22
3.4 Καταδυτικός τουρισμός της Κρήτης.....	27
Κεφάλαιο 4. Τουρισμός στο Νομό Χανίων.....	29
4.1 Καταδυτικός τουρισμός στο Νομό Χανίων	34
4.2 Περιοχή Μελέτης: Δήμος Αποκόρωνου.....	36
ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....	42
Κεφάλαιο 5. Μεθοδολογία	42
Κεφάλαιο 6. Αποτελέσματα.....	46
6.1 Ανάλυση S.W.O.T.....	46
6.2 Προτάσεις για Μελλοντική Ανάπτυξη.....	51
Κεφάλαιο 7. Συμπεράσματα-Συζήτηση	53
Βιβλιογραφία	56
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α.....	58
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β	60

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1 - Πτυχία ανά χώρα.....	12
Πίνακας 2 - Καταδυτικά Κέντρα Χανίων.....	35

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης 1 – Χάρτης της Κρήτης (πηγή: Βοτζάκης Ανδρέας)	18
Χάρτης 2 - Χάρτης της Κρήτης από τα παλαιά χρόνια (πηγή http://history- pages.blogspot.com/2012/10/blog-post_27.html)	21
Χάρτης 3 - Ποσοστά τουρισμού συγκεκριμένων χωρών της Ε.Ε. στην Κρήτη (πηγή: Βοτζάκης Ανδρέας)	27
Χάρτης 4 - Χάρτης της Περιφερειακής Ενότητας Χανίων (πηγή: Βοτζάκης Ανδρέας)	29
Χάρτης 5 - Απεικόνιση συνολικού ποσοστού τουρισμού συγκεκριμένων χωρών της Ε.Ε. στα Χανιά. (πηγή : Βοτζάκης Ανδρέας).....	33
Χάρτης 6 - Δήμος Αποκορώνου (πηγή Βοτζάκης Ανδρέας).....	37

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1 - Αφίξεις τουριστών στην Ελλάδα από την Ευρωπαϊκή Ένωση.....	5
Διάγραμμα 2 - Αφίξεις τουριστών στην Ελλάδα.....	5
Διάγραμμα 3 - Διπλώματα Ραδι από το 1967-1986.....	11
Διάγραμμα 4 - Διπλώματα Ραδι από το 1987-2006.....	12
Διάγραμμα 5 - Πτυχία ανά χώρα.....	13
Διάγραμμα 6 - Συνολικά Πτυχία	13
Διάγραμμα 7 - Αφίξεις 2004-2010.....	23
Διάγραμμα 8 - Αφίξεις 2010-2017.....	23
Διάγραμμα 9 – Αφίξεις στην Κρήτη ανά χώρα 2004-2007.....	24
Διάγραμμα 10 - Αφίξεις στην Κρήτη ανά χώρα 2008-2012.....	24
Διάγραμμα 11 - Αφίξεις στην Κρήτη ανά χώρα 2013-2017.....	25
Διάγραμμα 12 – Αφίξεις	26
Διάγραμμα 13 – Αφίξεις	26
Διάγραμμα 14 - Απεικόνιση του συνολικού τουρισμού των Χανίων.....	30
Διάγραμμα 15 - Αφίξεις Σκανδιναβών 2004-2017	31
Διάγραμμα 16 - Αφίξεις στα Χανιά ανά χώρα 2004-2007.....	31
Διάγραμμα 17 - Αφίξεις στα Χανιά ανά χώρα 2008-2012.....	32
Διάγραμμα 18 - Αφίξεις στα Χανιά ανά χώρα 2013-2017.....	32
Διάγραμμα 19 - S.W.O.T. ανάλυση.....	46
Διάγραμμα 20 - S.W.O.T. καταδύσεις στα Χανιά.....	47

Περίληψη

Ο καταδυτικός τουρισμός είναι ένα φαινόμενο που για αρκετά χρόνια έχει συγκεντρώσει εκατομμύρια οπαδούς και εντάσσεται στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Πρόκειται για μια ποιοτική μορφή τουρισμού διότι τα περισσότερα μέλη του είναι υψηλού μορφωτικού επιπέδου αλλά και υψηλού εισοδήματος. Στην Ελλάδα αλλά και στην περιοχή μελέτης μας τον Αποκόρωνα του Νομού Χανίων, ο συγκεκριμένος τουρισμός δεν έχει μεγάλη απήχηση λόγω της έλλειψης πολλών εγκαταστάσεων και «αγαθών» που παρέχουν άλλες πόλεις του εξωτερικού. Σε πολλές χώρες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως στην Μάλτα ένα μεγάλο ποσοστό του ΑΕΠ(Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν) οφείλεται μόνο από τον καταδυτικό τουρισμό ενώ οι εγκαταστάσεις και οι υποδομές που έχει δημιουργήσει είναι μοναδικές. Ο σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης του καταδυτικού τουρισμού, προβλήματα που αντιμετωπίζει και προτάσεις για βελτίωση. Η περιοχή μελέτης είναι ο Δήμος Αποκορώνου, του Νομού Χανίων. Ο στόχος μας ήταν να περιγράψουμε την κατάσταση που επικρατεί στο νησί και με ημιδομημένες συνεντεύξεις να απευθυνθούμε σε ανθρώπους κλειδιά για την επίλυση των προβλημάτων που επικρατούν. Εκτός από τις συνεντεύξεις πραγματοποιήσαμε και ανάλυση S.W.O.T., ως ένα εργαλείο υποβοήθησης της πολύπλοκης πραγματικότητας που προκύπτει από την έρευνα αυτή. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν είναι ότι υπάρχουν προβλήματα που επηρεάζουν σημαντικά την κατάσταση αλλά υπάρχουν και αρκετές δυνατότητες ανάπτυξης λόγω του θαλάσσιου θησαυρού που διαθέτει το νησί.

Λέξεις κλειδιά: καταδυτικό πάρκο, καταδυτικός τουρισμός, Νομός Χανίων, Αποκόρωνας

Abstract

Diving tourism is one of the alternative forms of tourism that has accumulated millions of tourists in the past years. It is a qualitative form of tourism because most dive tourists are well-educated and with high income. In Greece, and especially in our study area, diving tourism has little impact due to the lack of facilities compared to other cities abroad. In many countries in the European Union, as in Malta, a large percentage of GDP comes from diving tourism, while the facilities and infrastructure it has created are unique. The aim of the dissertation is to analyze the current situation of diving tourism, the problems it faces and to propose ways for improvement. The study area is the Municipality of Apokoronas, Chania. Our goal was to describe the situation on the island by using semi-structured interviews from the stakeholders. In addition to the interviews, we conducted a S.W.O.T. analysis as a tool to assist in the complexity of the research. The results showed that there are significant problems, but there are also several opportunities due to the island's marine treasure.

Keywords: diving park, diving tourism, Prefecture of Chania, Apokoronas

Εισαγωγή

Ο καταδυτικός τουρισμός είναι μια ανερχόμενη μορφή τουρισμού που στην Ελλάδα ξεκίνησε στις αρχές του 1990 ενώ στην Κρήτη τα πρώτα καταδυτικά κέντρα δημιουργήθηκαν το 1992 στο Νομό Ηρακλείου. Υπολογίζεται ότι κάθε χρόνο γύρω στους 8.000 δύτες επισκέπτονται για να εξερευνήσουν το βυθό του Νομού Χανίων. Η παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματεύεται με την ευρύτερη έννοια του τουρισμού, την οικονομία που επιφέρει και την φυσική γεωγραφία αναλύοντας την γεωμορφολογία τόσο της θάλασσας όσο και της εξωτερικής επιφάνειας. Ο σκοπός της εργασίας είναι η ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης του καταδυτικού τουρισμού, προβλήματα που αντιμετωπίζει και προτάσεις για βελτίωση. Για την καλύτερη ανάλυση κάποιων χαρακτηριστικών και για πιο έγκυρη πληροφορία χρησιμοποιήσαμε ήμι-δομημένη συνέντευξη με την βοήθεια ερωτηματολογίων. Ο αριθμός του δείγματος αποτελείται από μικρό αριθμό επιλεγμένων ερωτηθέντων, οι οποίοι είναι γνώστες του αντικείμενου και άμεσα εμπλεκόμενοι. Η έρευνα διεξάχθηκε στον Νομό Χανίων και η χρονική περίοδος που διήρκησε ήταν ένας μήνας και συγκεκριμένα ο Ιούνιος του 2018. Η χρησιμότητα-αξία αλλά και η καινοτόμα συμβολή και η πρωτοτυπία της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας είναι θεωρητική (συμβολίζει την επιστήμη) και πρακτική με την συμβολή της στην ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού της Κρήτης. Επίσης στόχος της είναι η συμβολή στους τομείς της περιφερειακής ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού (τοπική αυτοδιοίκηση, αναπτυξιακοί φορείς, ιδιωτικά κέντρα). Ακόμα παρόμοια εργασία δεν έχει εκπονηθεί για το Νομό Χανίων και για τον Δήμο Αποκορώνου. Η παρούσα πτυχιακή εργασία απαρτίζεται από τρία μέρη. Το Θεωρητικό πλαίσιο όπου αναλύονται οι εναλλακτικές μορφές του τουρισμού και ο καταδυτικός τουρισμός του εξωτερικού αλλά και της Ελλάδας. Έπειτα είναι η Περίπτωση Μελέτης όπου υπάρχουν γενικά και ειδικά χαρακτηριστικά της Κρήτης, του Νομού Χανίων και η περιοχή μελέτης του Δήμου Αποκόρωνας. Στο τρίτο και τελευταίο μέρος είναι η Εμπειρική Έρευνα όπου υπάρχει η Μεθοδολογία, η ανάλυση S.W.O.T., οι μελλοντικές προτάσεις και τα Συμπεράσματα.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Κεφάλαιο 1. Εναλλακτικός Τουρισμός

Στην βιβλιογραφία συναντάμε πολλούς ορισμούς για τον τουρισμό, με τον πρώτο να δίνεται το 1942 ως εξής: «ο τουρισμός είναι το σύνολο των φαινομένων που δημιουργούνται από ένα ταξίδι και από την παραμονή σε ένα μέρος ατόμων που δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι, εφόσον αυτοί δεν πάρουν άδεια» (Hunziker and Krapf, 1942). Κατά την πάροδο του χρόνου αρκετοί προσπάθησαν να δώσουν διάφορους ορισμούς για τον τουρισμό από διαφορετική όμως οπτική γωνία. Για παράδειγμα ο Joschke προσέγγισε τον τουρισμό σαν κατανάλωση (Joschke, 1954) ενώ ο Walterspiel γράφει για την μετατόπιση της αγοραστικής δύναμης και αναλύει τις οικονομικές επιπτώσεις του τουρισμού (Walterspiel, 1974).

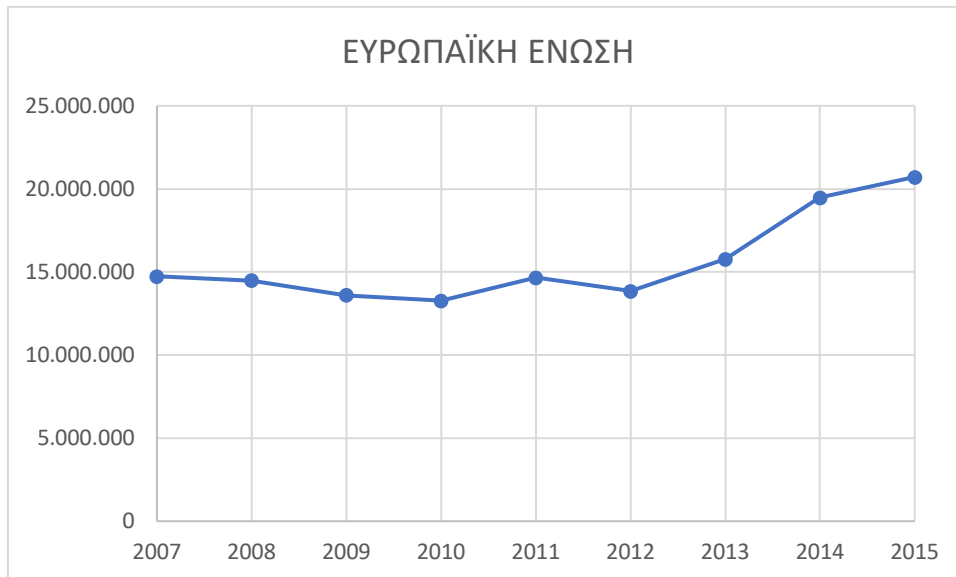
Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (World Tourism Organization UNWTO) ορίζει ότι ο «ο τουρισμός περιλαμβάνει τις δραστηριότητες των ανθρώπων που ταξιδεύουν και διαμένουν σε προορισμούς και περιοχές άλλες εκτός από αυτές που αποτελούν το φυσικό περιβάλλον τους και για χρονικό διάστημα που δεν ξεπερνά τον ένα χρόνο, με σκοπό την αναψυχή, την ικανοποίηση των επαγγελματιών τους αναγκών κ.α.» (United Nations, no date).

Η βιομηχανία του τουρισμού τα τελευταία χρόνια κατέχει από τις πρώτες θέσεις στα έσοδα κάθε κράτους. Κάθε χρόνο τα έσοδα αυξάνονται με μεγάλους ρυθμούς και οι επισκέπτες γίνονται ολοένα και περισσότεροι. Τα διεθνή έσοδα το 1950 ήταν 2 εκατομμύρια δολάρια, ποσό σχετικά χαμηλό για τα σημερινά δεδομένα. Το 1980 τα έσοδα έφτασαν τα 104 εκατομμύρια δολάρια και το 2000 ξεπέρασαν τα 495 εκατομμύρια. Σήμερα τα έσοδα έχουν υπερβεί το 1 δισεκατομμύριο (World Tourism Organization, 2016).

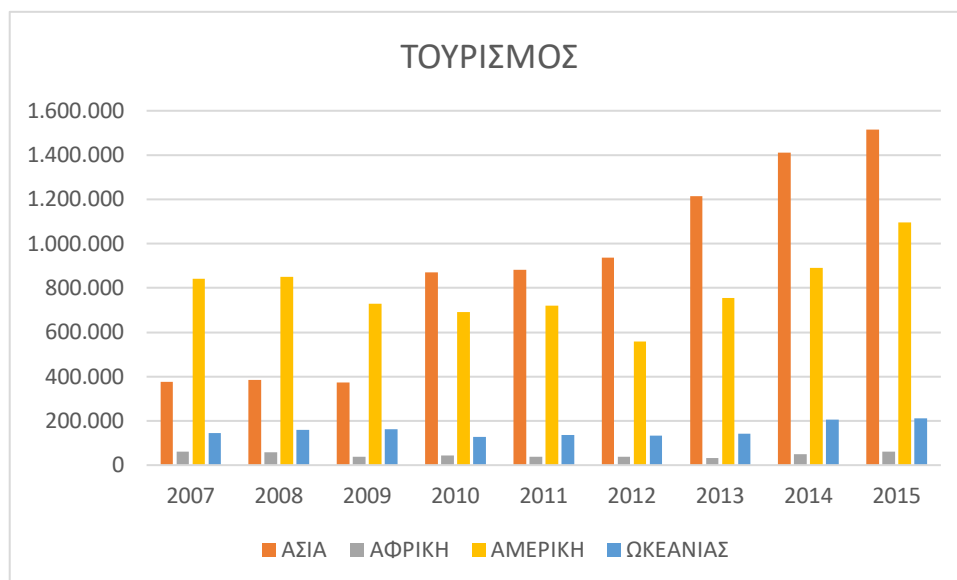
Επιπλέον ο τουρισμός αυξάνεται σε μεγάλο βαθμό. Σε αυτό έχουν βοηθήσει και τα μέσα μεταφοράς που από χρονιά σε χρονιά οι προσβάσεις σε κάθε μέρος του κόσμου γίνονται πιο εύκολες και πιο γρήγορες. Το 2015 οι επισκέπτες απ' όλο τον κόσμο ήταν 1 δισεκατομμύριο και 186 εκατομμύρια και από αυτούς το 54% το μέσο μεταφοράς που χρησιμοποίησαν ήταν τα αεροπλάνα το 39% ήταν οδικώς, το 5% ήταν με το καράβι και το 2% με το τραίνο (World Tourism Organization, 2016).

Η Ελλάδα είναι μια χώρα με αρκετό φυσικό πλούτο και με μεγάλη πολιτιστική κληρονομιά. Τα επί το πλείστον όμορφα νησιά, οι πολύ ωραίες παραλίες που μπορούν να συγκριθούν με τους

εξωτικούς προορισμούς, τα παραδοσιακά φαγητά που ξεχωρίζουν κάνει την χώρα αυτή πόλο έλξης αριστών τουριστών κάθε χρόνο. Πιο συγκεκριμένα το 2014 οι αφίξεις τουριστών ξεπέρασαν τα 22 εκατομμύρια, γεγονός που αυτομάτως ανέβασε την Ελλάδα στην 15^η θέση στην παγκόσμια κατάταξη χωρών ως προς τις αφίξεις τουριστών.

Διάγραμμα 1 - Αφίξεις τουριστών στην Ελλάδα από την Ευρωπαϊκή Ένωση

Διάγραμμα 2 - Αφίξεις τουριστών στην Ελλάδα

Στο Διάγραμμα 1 παρατηρούμε τον αριθμό των τουριστών που έρχονται στην Ελλάδα από χώρες τις Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2007 μέχρι και το 2015. Παρατηρούμε ότι το 2007 οι επισκέπτες φτάνουν τα 15 εκατομμύρια αλλά μέχρι και το 2010 υπάρχει πτώση στα 13 εκατομμύρια. Από το 2010 και μετά υπάρχει μια αρκετά μεγάλη αύξηση που το 2015 ξεπερνά τα 20 εκατομμύρια επισκεπτών (συγκεκριμένα 20.715.664 τουρίστες) (Χατζηδάκης, 2015).

Στο Διάγραμμα 2 διακρίνουμε με πορτοκαλί χρώμα τον αριθμό των τουριστών που επισκέπτονται την Ελλάδα από χώρες της Ασίας, με γκρι χρώμα τον αριθμό των τουριστών που ο τόπος διαμονής τους είναι η Αφρική, με κίτρινο η Αμερική και με μπλε η Ωκεανία. Παρατηρούμε ότι από τις χώρες τις Ασίας που το 2007 είχαμε περίπου 400 χιλιάδες (374.894) επισκέπτες το 2015 απογειώθηκαν κοντά στο 1,5 εκατομμύριο (1.515.386) ενώ από τις χώρες τις Αφρικής είχαμε μικρές αυξομειώσεις με τελικό σύνολο το 2015 στους 61.685 επισκέπτες. Από τις χώρες τις Αμερικής υπάρχει και εκεί αυξομείωση όπως και στις χώρες τις Ωκεανίας αλλά με τελικούς επισκέπτες το 2015 1.094.750 και 211.970 αντίστοιχα (Χατζηδάκης, 2015).

Εναλλακτικός τουρισμός είναι κάθε μορφή τουρισμού που προσελκύει τουρίστες για κάποια συγκεκριμένη δραστηριότητα. Υπάρχουν πολλές μορφές εναλλακτικού τουρισμού, μερικές από αυτές είναι οι εξής:

- Αγροτουρισμός
- Ιαματικός Τουρισμός
- Θαλάσσιος τουρισμός
- Θρησκευτικός τουρισμός
- Εκπαιδευτικός τουρισμός
- Ιατρικός τουρισμός
- Αρχαιολογικός τουρισμός
- Οικοτουρισμός
- Οινοτουρισμός
- Αθλητικός τουρισμός.

Στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια ο εναλλακτικός τουρισμός αναπτύσσεται ραγδαία. Τα οφέλη που πηγάζουν από τον εναλλακτικό τουρισμό είναι ότι μοιράζει τον τουρισμό σε όλους τους μήνες του χρόνου κι έτσι ο εποχιακός τουρισμός δεν είναι πρόβλημα για την Ελλάδα. Η χώρα μας μπορεί και υποστηρίζει πολλές μορφές αυτού του κλάδου όπως τον Θρησκευτικό τουρισμό λόγω των πολλών μοναστηριών και ειδικότερα της μοναδικότητας του Αγίου Όρους, τον Γαστρονομικό τουρισμό που πολλές ξενοδοχειακές μονάδες το ξεκίνησαν επιφυλακτικά και είχε μεγάλη απήχηση, τον Αγροτουρισμό που τώρα ξεκινάει τα βήματά του και μάλλον προς στο μέλλον θα μπορέσει να ανταγωνιστεί τον αντίστοιχο τομέα με άλλες χώρες τόσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και του κόσμου (*Εναλλακτικός Τουρισμός*, no date; *travellers Greece*, no date).

Επίσης ένας άλλος τομέας που έχει αναπτυχθεί είναι και ο αθλητικός τουρισμός, που ορίζεται «ως όλες τις μορφές ενεργητικής και παθητικής ανάμιξης σε αθλητικές δραστηριότητες όπου η συμμετοχή είναι τυχαία ή οργανωμένη και γίνεται για επαγγελματικούς ή μη λόγους με προϋπόθεση τη μετακίνηση μακριά από τον τόπο διαμονής και εργασίας» (Standeven and Knop, 1999).

Οι Gammon και Robinson διαχωρίζουν τον αθλητικό τουρισμό σε δύο έννοιες, τον «αθλητικό τουρισμό» και τον «τουριστικό αθλητισμό» (Gammon and Robinson, 2003). Στον πρώτο, αφορά τον τουρίστα, ο οποίος ταξιδεύει για ένα αθλητικό γεγονός (ή και να παρακολουθεί ένα αθλητικό γεγονός π.χ. Ολυμπιακούς Αγώνες) ή να συμμετάσχει σε κάποια αθλητική δραστηριότητα (π.χ. διαγωνισμό γκολφ). Στο δεύτερο το κίνητρο είναι το ταξίδι και σαν δεύτερος παράγοντας έρχεται η συμμετοχή, είτε ενεργή είτε παθητική σε κάποιο άθλημα.

Ο Gibson κατηγοριοποίησε τον αθλητικό τουρισμό σε τρεις τομείς: (Gibson, 1998)

- τον ενεργό αθλητικό τουρισμό, στον οποίο ο τουρίστας συμμετάσχει σε διάφορες αθλητικές δραστηριότητες,
- τον παθητικό αθλητικό τουρισμό, με τον οποίο ο τουρίστας είναι απλώς θεατής και
- στον νοσταλγικό αθλητικό τουρισμό και στον οποίο ο τουρίστας επισκέπτεται διάφορα μνημεία, μουσεία και άλλους παρόμοιους προσορισμούς που έχουν να κάνουν με τον αθλητισμό.

Ένας τομέας του αθλητικού τουρισμού είναι ο καταδυτικός τουρισμός με τον οποίο θα ασχοληθούμε στην παρούσα πτυχιακή εργασία.

Κεφάλαιο 2. Καταδυτικός Τουρισμός

Σαν καταδυτικός τουρισμός ορίζεται η δραστηριότητα κατά την οποία με συγκεκριμένο εξοπλισμό και τεχνικές υποστηρίζεται η εκμάθηση ή/και καθοδήγηση ατόμων που καταδύονται για λόγους αναψυχής (Υπουργείο Τουρισμού, 2018). Ο καταδυτικός τουρισμός είναι μια κατηγορία του αθλητικού τουρισμού, στο οποίο οι τουρίστες (και όχι μόνο) κάνουν διάφορες δραστηριότητες στο βυθό της θάλασσας. Ο Συμεωνίδης (Συμεωνίδης, 2000) διακρίνει τον συγκεκριμένο τουρισμό σε τέσσερις κατηγορίες ανάλογα με το σκοπό πραγματοποίησής τους. Η πρώτη κατηγορία είναι οι επαγγελματικές καταδύσεις, δηλαδή αυτές που έχουν σχέση με υποβρύχιες εργασίες, η δεύτερη είναι οι επιστημονικές καταδύσεις, οι οποίες έχουν να κάνουν με την εξερεύνηση του βυθού, της χλωρίδας και της πανίδας κάθε περιοχής, η τρίτη αφορά τις καταδύσεις πολεμικού χαρακτήρα για παράδειγμα οι βατραχάνθρωποι και τέλος τις ερασιτεχνικές καταδύσεις που έχουν σαν κύριο σκοπό την ψυχαγωγία των καταδυτών με διάφορες δραστηριότητες ή και με απλή εξερεύνηση (σε μικρό βάθος) του βυθού.

Υπάρχουν διάφοροι τύποι κατάδυσης, η πρώτη είναι η ελεύθερη κατάδυση με απλή μάσκα χωρίς βοηθητική συσκευή μόνο με τον αέρα που έχει στα πνευμόνια του ο άνθρωπος, η δεύτερη είναι με την χρήση φιάλης οξυγόνου. Στην δεύτερη μορφή η υποβρύχια κατάδυση του δύτη πρέπει να είναι γνωστοποιημένη, δηλαδή να κατέχει έστω το πρώτο δίπλωμα κατάδυσης γιατί αλλιώς απαγορεύεται από την νομοθεσία. Η τρίτη είναι με την βοήθεια αναπνευστήρα που συνδέεται στο στόμα και στην μύτη του δύτη ενώ ένας άλλος τύπος είναι με συμπιεσμένο αέρα από την επιφάνεια.

Κάθε οργανισμός καταδύσεων έχει ορίσει διάφορες κατηγορίες πτυχίων/διπλωμάτων. Γενικά οι κατηγορίες αυτές είναι οι εξής:

- Open water
- Advance open water
- Rescue Diving
- Dive Master
- Assistant Instructors
- Instructor to Instructors

Το open water είναι το πρώτο δίπλωμα που ο δύτες επιτρέπεται να κάνει κατάδυση μέχρι τα 20 μέτρα ενώ στο advance open water φτάνει 30 μέτρα υποθαλάσσια. Το rescue diving παρέχει την δυνατότητα εκμάθησης τεχνικών διάσωσης, διαχείριση του πανικού μέσα στο νερό τόσο για τον ίδιο τον δύτε όσο και για τον συνοδό του. Γενικά είναι ένα δίπλωμα που παρέχει γενικές και ειδικές γνώσεις για τις περιπέτειες του βυθού και πως μπορούν αυτές να αντιμετωπιστούν. Το Assistant Instructor είναι το προτελευταίο δίπλωμα και όταν κάποιος το έχει στην κατοχή του έχει την ικανότητα να εκπαιδεύσει ενώ στο instructor to instructors, διάφοροι εκπαιδευτές με μεγάλη προϋπηρεσία, γνώσεις και εμπειρία εκπαιδεύουν τους εκπαιδευτές για να διαθέτουν άριστη γνώση έτσι ώστε να την μεταλαμπαδεύουν στους μαθητές τους (*Halkeas Diving*, no date).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και η PADI αλλά και οι άλλοι οργανισμοί καταδύσεων έχουν ορίσει κάποιους «κανονισμούς» για τους δύτες για την ασφάλειά τους και την σωστή λειτουργία όλη αυτής της διαδικασίας (DIVERS ALERT NETWORK EUROPE, no date). Πριν ξεκινήσει μια κατάδυση, οι δύτες θα πρέπει να έχουν βάλει μια σημαία για να προειδοποιήσουν τα περαστικά σκάφη ότι είναι στο βυθό έτσι ώστε να προσέχουν για να μην προκύψει κανένα ατύχημα. Εάν οι δύτες δεν έχουν κάνει την είσοδό τους από την ακτή αλλά έχουν έρθει με ειδικό σκάφος θα πρέπει να μην απομακρύνονται από το σημείο που έκαναν την είσοδό τους γιατί υπάρχει κίνδυνος να απομακρυνθούν από το σκάφος τους και να μην μπορούν να γυρίσουν στην ακτή. Με άλλα λόγια όπως λένε και οι δύτες «από εκεί που μπαίνουμε από εκεί θα βγαίνουμε». Αν κάποιος δύτες θέλει να κάνει κατάδυση θα πρέπει να συνεννοηθεί και με άλλα άτομα και να πάνε μαζί διότι είναι αρκετά επικίνδυνο να είναι κάποιος μόνος του στο βυθό. Θα πρέπει να υπάρχει συνοδεία που να μπορέσει ο ένας να βοηθήσει τον άλλον σε μια δύσκολη κατάσταση. Επίσης, οι δύτες οφείλουν να έχουν καλή φυσική κατάσταση για να μπορούν να ανταπεξέλθουν σε τυχόν απρόσμενες καταστάσεις και γενικά να πραγματοποιούν συχνή γυμναστική και καλή διατροφή (European Diving Technology Committee (EDTC), no date).

Για να κάνει κάποιος δύτες κατάδυση θα πρέπει να έχει κάποιον απαραίτητο εξοπλισμό για την βύθισή του στο νερό. Αρχικά θα πρέπει να διαθέτει ειδική στολή που λειτουργεί για την διατήρηση της θερμοκρασίας του σώματός του, καθώς η θερμότητα του βυθού είναι μειωμένη σε σχέση με αυτήν της εξωτερικής ατμόσφαιρας. Επίσης προστατεύει το δέρμα από τους διάφορους οργανισμούς αλλά και από μικρό-ατυχήματα από βράχια. Έπειτα για να μπορεί να βλέπει στο βυθό χρειάζεται την μάσκα που θέλει ειδική επεξεργασία πριν την είσοδο στο νερό για να μην θολώσει. Ένα ακόμη απαραίτητο μέρος του εξοπλισμού είναι τα βατραχοπέδιλα, που όσο πιο μεγάλα είναι

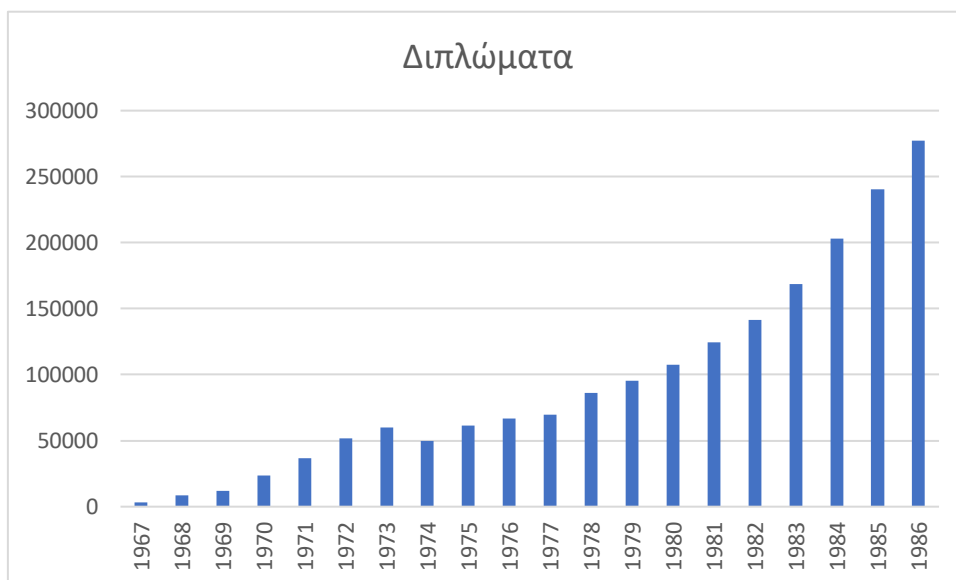
τόσο μεγάλη είναι η αντίσταση που έχει στο νερό και αυτό βοηθάει στην καλύτερη κολύμβηση του δύτε. Επιπρόσθετα το γιλέκο που είναι συνδεδεμένο με την φιάλη του οξυγόνου περιέχει αέρα που ο δύτες ρυθμίζει αναλόγως σε πιο βάθος κινείται, τον αέρα που θα έχει το γιλέκο του για να μπορεί να ισορροπήσει στο επίπεδο του νερού στο οποίο βρίσκεται. Με άλλα λόγια βοηθάει στην πλευστότητά του και του παρέχει την δυνατότητα να αλλάζει βάθος οποιαδήποτε στιγμή θελήσει. Διαθέτει επίσης και όργανα, το βαθύμετρο που δείχνει το βάθος στο οποίο βρίσκεται ο δύτες καθώς και όργανο που δείχνει την υπολειπόμενη ώρα παραμονής στο βυθό λαμβάνοντας υπόψη το οξυγόνο που έχει ακόμα η φιάλη. Εκτός από το γιλέκο οι δύτες φοράνε και μια ειδική ζώνη με βάρη, η οποία εξισορροπεί την άνωση που προκύπτει και βοηθάει επίσης στην ισορροπία. Τέλος την φιάλη του οξυγόνου που διαθέτει έναν ρυθμιστή ο οποίος το ένα στόμιο του είναι συνδεδεμένο στην φιάλη και το άλλο στο στόμα του δύτε για να μπορεί να αναπνεύσει. Για λόγους ασφαλείας η φιάλη πρέπει να διαθέτει δύο αναπνευστήρες για τυχόν βλάβη του ενός να μπορεί ο δύτες να χρησιμοποιήσει τον άλλον σαν εφεδρικό.

Εκτός βέβαια τον απαραίτητο εξοπλισμό που θα χρειαστεί κάποιος να χρησιμοποιήσει αυτό που ουσιαστικά πρέπει να ξέρει είναι πώς να αποφύγει τις δύο βασικές επιπλοκές που μπορούν να παρουσιαστούν, την εμβολή οξυγόνου και την νόσο των δυτών. Η εμβολή οξυγόνου λαμβάνει χώρα βάσει του βασιικού νόμου της φυσικής όπου ο όγκος είναι αντιστρόφως ανάλογος της πίεσης. Η πίεση στην επιφάνεια της θάλασσας είναι μία ατμόσφαιρα και σε βάθος 10 μέτρων φτάνει τις δύο ατμόσφαιρες. Ο όγκος αέρα που μπορεί να «αποθηκεύσει» ένας μέσος ενήλικας είναι 6 λίτρα. Έτσι για παράδειγμα αν ένας δύτες βρίσκεται στα 10 μέτρα, πάρει βαθιά αναπνοή για να γεμίσει τα πνευμόνια του και ανέβει προς την επιφάνεια χωρίς να εκπνεύσει θα συμβεί η εμβολή οξυγόνου. Η νόσος των δυτών ορίζεται σαν μια παθολογική κατάσταση στην οποία οι «φυσαλίδες» αζώτου που έχει στον οργανισμό του ο δύτες λόγω του οξυγόνου που αναπνέει από την φιάλη, δεν προλαβαίνουν να αποβληθούν με φυσιολογικό ρυθμό και αυτό μπορεί να έχει διάφορα αποτελέσματα. Τα αποτελέσματα αυτά μπορεί να είναι σοβαρά ή και μη όπως πόνος στις αρθρώσεις, δερματικές εκδηλώσεις, ζάλη, ναυτία. Τα πιο σοβαρά είναι παράλυση του σώματος ή των κάτω άκρων, πνευμονική προσβολή προβλήματα δηλαδή στην όραση, απώλεια συνείδησης, χαμηλή καρδιακή παροχή και άλλα πολλά.

Τα τελευταία χρόνια ο καταδυτικός τουρισμός παγκοσμίως έχει αναπτυχθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό και ειμάζεται ότι θα αναπτυχθεί ακόμη περισσότερο στα επόμενα χρόνια. Αυτό οφείλεται στην «μαγεία» που κρύβει η θάλασσα που συναρπάζει πολλούς ανθρώπους να την εξερευνήσουν και

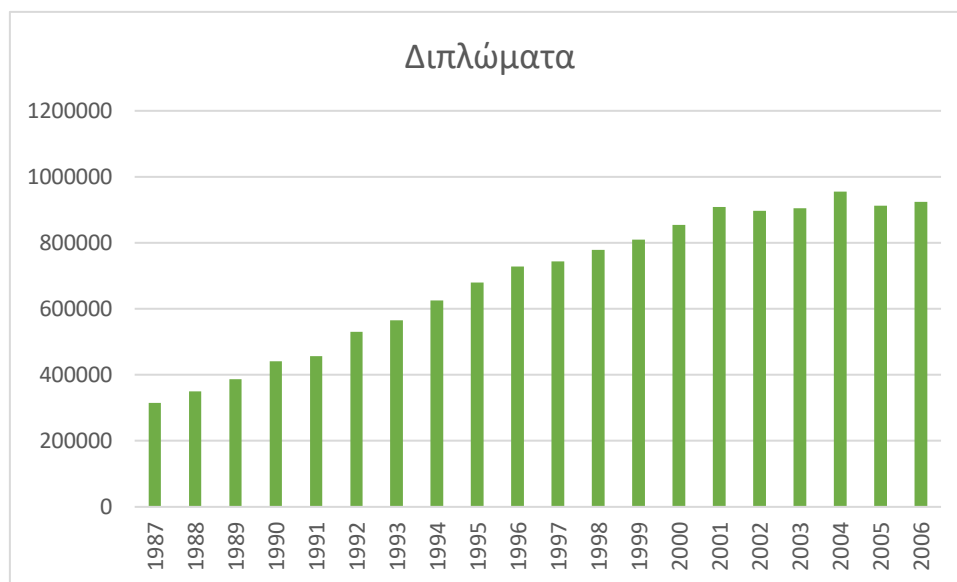
έτσι κάθε χρόνο ο αριθμός των δυτών αυξάνεται μαζικά. Αυτή η μαγεία ποικίλει ανάλογα με το μέρος που επισκέπτεται κανείς. Σε κάποιες χώρες στο βυθό μπορεί να δει κάποιος πολλά είδη ψαριών που σε άλλα μέρη δεν υπάρχουν. Σε άλλες περιοχές μπορεί κάποιος να εξερευνήσει τοπία στον πυθμένα της θάλασσας που δεν τα είχε ξανά δει πουθενά αλλού στον κόσμο. Για παράδειγμα στις Φιλιππίνες ένας δύτης μπορεί να δει 5000 διάφορα είδη από αχιβάδες, μαλάκια και σαλιγκάρια λόγω του κοραλλιογενή υφάλου που έχει δημιουργηθεί σε εκείνη την περιοχή. Στο Byron Bay της Αυστραλίας οι δύτες μπορούν να θαυμάσουν πάνω από 1000 διαφορετικά είδη ψαριών, χελώνες, σαλάχια και καρχαρίες. Τέλος στην Ταϊλανδή μετά το τσουνάμι του 2004 στο Κο Ταο μπορείς να συναντήσεις φαλινο-καρχαρία την περίοδο από τον Μάρτιο μέχρι τον Απρίλιο.

Όλα αυτά τα πράγματα που μπορεί να κάνει κάποιος στην θάλασσα έχουν κεντρίσει το ενδιαφέρον στους ανθρώπους να ξεκινήσουν τις καταδύσεις. Σύμφωνα με την Professional Association of Diving Instructors ή αλλιώς Padi που είναι ο μεγαλύτερος Οργανισμός εκπαίδευσης και καταδύσεων μέχρι το 2015 έχουν απονεμηθεί περίπου 15.5 εκατομμύρια πτυχία από όλες τις ειδικότητες σε όλο τον κόσμο (*PADI: Professional Association of Diving Instructors*, no date). Στο Διάγραμμα 3 παρατηρούμε τα πτυχία της Padi από το 1967 μέχρι και το 1986. Υπάρχει μεγάλη αύξηση των πτυχίων όσο περνάνε τα χρόνια, δηλαδή το 1967 ξεκίνησαν με 3226 διπλώματα και φτάνουμε στο 1986 με 277,378 διπλώματα, αύξηση τεράστια μέσα σε 20 χρόνια.

Διάγραμμα 3 - Διπλώματα Padi από το 1967-1986

Από το 1987 και έπειτα υπάρχει μεγάλη αύξηση των διπλωμάτων σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια και όσο περνάει ο καιρός τόσο ο αριθμός των δυτών αυξάνεται. Το 2006 οι δύτες φτάνουν κοντά στο 1 εκατομμύριο ενώ τα προηγούμενα έτη κυμαίνονται στον ίδιο βαθμό. Στο Διάγραμμα 4 παρατηρούμε τα πτυχία του ίδιου οργανισμού από το 1987 μέχρι και το 2006.

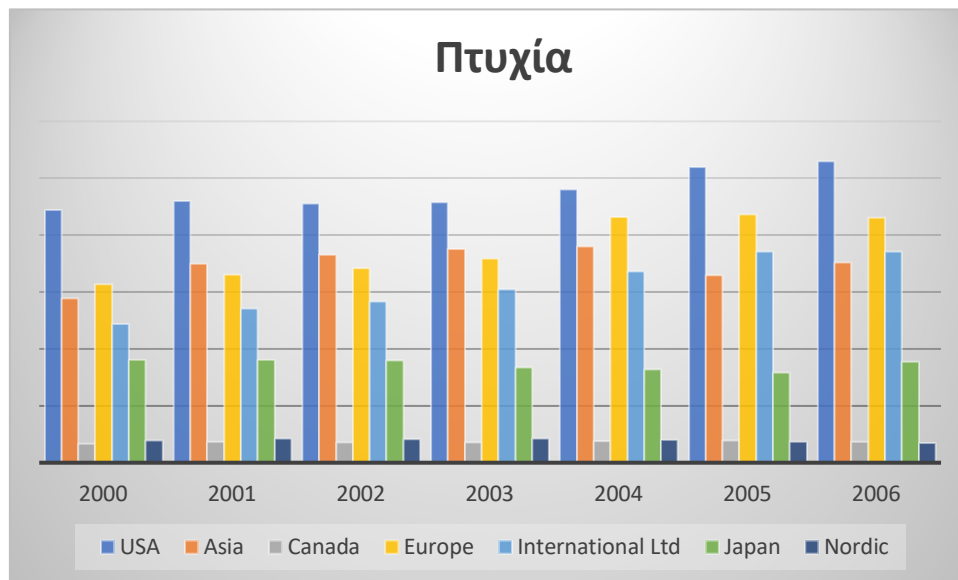
Διάγραμμα 4 - Διπλώματα Ραδί από το 1987-2006

Ο πίνακας 1 παρουσιάζει τα πτυχία ανά χώρες (μεμονωμένες και μη) από το 2000 μέχρι και το 2006.

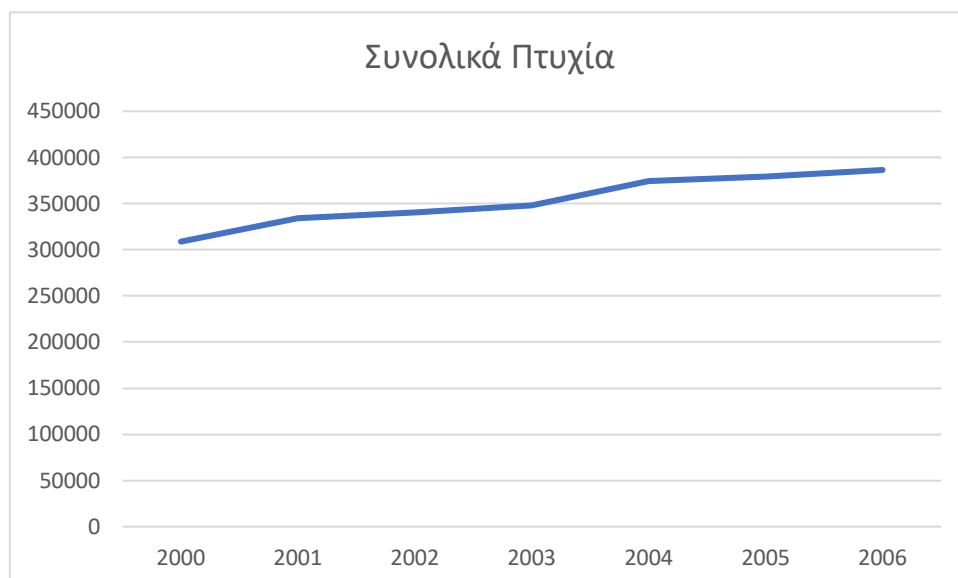
Πίνακας 1 - Πτυχία ανά χώρα

ΕΤΟΣ	ΗΠΑ	ΑΣΙΑ	ΚΑΝΑΔΑΣ	ΕΥΡΩΠΗ	ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ	ΙΑΠΩΝΙΑ	ΣΚΑΝΔΙΝ.
2000	88802	57788	6773	62753	48668	36236	7810
2001	92056	69946	7258	66105	54177	36191	8383
2002	91151	73157	7174	68326	56626	35906	8152
2003	91438	75135	7136	71734	60891	33459	8456
2004	96082	76037	7651	86337	67209	32835	8027
2005	103964	65784	7766	87263	74219	31710	7327
2006	105950	70280	7365	86116	74182	35607	6937

Η Αμερική παρουσιάζει το 2000 τα περισσότερα διπλώματα σε σχέση με τις άλλες περιοχές ενώ ακολουθεί η Ευρώπη μετά η Ασία και τέλος είναι ο Καναδάς. Όσο το φαινόμενο των καταδύσεων παίρνει μεγάλες διαστάσεις τόσο και ο αριθμός των δυτών αυξάνεται με τα χρόνια. Οι Ηνωμένες Πολιτείες τις Αμερικής ξεκίνησαν με 89 χιλιάδες πτυχία περίπου το 2000 και το 2006 έφτασαν στα 106 χιλιάδες, ενώ και η Ευρώπη σημείωσε αύξηση κατά 22 χιλιάδες δύτες. Από την άλλη πλευρά η μόνη χώρα που είχε μεγάλη μείωση στα χρόνια αυτά ήταν η Ιαπωνία.

Διάγραμμα 5 - Πτυχία ανά χώρα

Διάγραμμα 6 - Συνολικά Πτυχία

Στα Διαγράμματα 5 και 6 παρατηρούμε τα συνολικά πτυχία παγκοσμίως που έχει εκδώσει η Padi από το 2000 μέχρι το 2006.

Οι αναγνωρισμένοι στην Ελλάδα παγκόσμιοι εκπαιδευτικοί οργανισμοί που έχουν λάβει ISO και CE είναι οι εξής:

- PADI
- NAUI
- CMAS
- LANDT
- ANDI

Ο National Association of Underwater Instructor (NAUI) αποτελεί έναν παγκόσμιο οργανισμό πιστοποίησης για δύτες, το οποίο είναι αναγνωρισμένο διεθνώς. Ο οργανισμός αυτός ιδρύθηκε το 1960 από τους Albert Tillman και Neal Hess και η έδρα του είναι στην Φλόριντα (*National Association of Underwater Instructors (NAUI)*, no date).

2.1 Καταδυτικός Τουρισμός στο Εξωτερικό

Ο καταδυτικός τουρισμός όπως προαναφερθήκαμε και προηγουμένως έχει αρκετούς «οπαδούς» που πραγματοποιούν ταξίδια μόνο γι' αυτό τον σκοπό. Στην Ευρώπη εκτιμάται ότι υπάρχουν 3,5 εκατομμύρια ενεργοί δύτες που από αυτούς το 1,5 εκατομμύριο πραγματοποιεί τουλάχιστον ένα ταξίδι τον χρόνο γι' αυτό τον σκοπό. Σύμφωνα με μελέτες τα ετήσια έσοδα από τον καταδυτικό τουρισμό στην Ευρώπη ανέρχονται στο ποσό του 1,4 δις ευρώ τον χρόνο.

Πολλές χώρες στον κόσμο, αλλά και στην Ευρώπη ζουν και μόνο από τον καταδυτικό τουρισμό. Για παράδειγμα η Μάλτα που είναι μια χώρα με έκταση 320 τετραγωνικά χιλιόμετρα συμπεριλαμβανομένων και των νησιών Γκότζο και Κομίνο. Ο πληθυσμός της φτάνει στους 350 χιλιάδες κατοίκους και είναι αποτέλεσμα μείξης από διάφορες φυλές εκ' των οποίων οι βασικές είναι των Φοινίκων, των Αράβων, των Ελλήνων και των Λατίνων. Η συγκεκριμένη χώρα προσπάθησε και τα κατάφερε να οργανώσει ένα πολύ καλό σύστημα καταδύσεων έτσι ώστε να προσεγγίσει αρκετούς τουρίστες για αυτό τον σκοπό. Έχει πλούσια θαλάσσια ζωή την οποία με βάση τους νόμους, την διατηρούν και την προστατεύουν και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να υπάρχουν πολλά είδη σε μεγάλους

αριθμούς. Επιπρόσθετα έχουν βυθίσει αρκετά πλοία σε ρηχά νερά για να μπορούν οι επισκέπτες κάθε επιτρεπόμενης ηλικίας να κάνουν μια «ασφαλή» εξερεύνηση του βυθού της χώρας αυτής. Αξιοθαύμαστο είναι και τα ναυάγια που έχει η θάλασσα της Μάλτας όπως για παράδειγμα το ναυάγιο Rozi, το οποίο κατασκευάστηκε το 1958 και η λειτουργία του ήταν μέχρι το 1992 και από τότε είναι βυθισμένο στον βυθό. Το ναυάγιο Imperial Eagle το οποίο κατασκευάστηκε το 1938, ζύγιζε 257 τόνους και το 1999 βυθίστηκε στο σημείο Qawra. Τέλος εκτός από τα ναυάγια έχουμε και το άγαλμα του Ιησού που προσεύχεται γονατιστός που με αυτό το «αξιοθέατο» η υποθαλάσσια εξερεύνηση γίνεται πιο συναρπαστική (ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΘΝΟΣ, 2011).

Άλλο παράδειγμα είναι και η Ισπανία με τα νησιά Mendes που κηρύχθηκαν προστατευόμενη περιοχή από αλιεία το 1990. Τα νησιά αυτά είναι ένα μικρό σύμπλεγμα από 7 βραχονησίδες και βρίσκονται στην Μεσογειακή ακτή της Ισπανίας. Είναι ένα παράδειγμα θαλάσσιας προστασίας που χάρισε πολλά αγαθά στην χώρα, όπως η ανάπτυξη της θαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας που μέχρι σήμερα έχουν καταγραφεί γύρω στα 1.350 διαφορετικά είδη σε έκταση 932 στρεμμάτων. Επίσης τα έσοδα που απέσπασε στην χώρα φτάνουν ετησίως στα 10 εκατομμύρια ευρώ (70% του συνολικού τοπικού ΑΕΠ), καινούργιες θέσεις εργασίας και τουρισμό όλο τον χρόνο. Οι επιστήμονες και οι ειδικοί εκεί αποφάσισαν για να μην δημιουργηθεί κάποιο πρόβλημα από τους αριετούς τουρίστες και για αυτό τον λόγο θέσπισαν ένα ημερήσιο όριο επισκεπτών στους 450. Οι εκτιμώμενες καταδύσεις τον χρόνο σε αυτήν την περιοχή είναι 70.000 (ΓΡΙΑΙΝΑΣΤΗΡ - Ένωση Φίλων Καταδυτικών Πάρκων, no date).

Κάθε χώρα του εξωτερικού που περικλείεται από θάλασσα προσπαθεί να το εκμεταλλευτεί και να δημιουργήσει έναν καταδυτικό προορισμό. Όπως προαναφέρθηκε στο εξωτερικό υπάρχουν περίπου 20 εκατομμύρια δύτες πιστοποιημένοι από την Padi ενώ κάθε χρόνο ο αριθμός των νέων δυτών ανέρχεται στους 1 εκατομμύριο (European Underwater Federation, no date). Στην Ευρώπη υπάρχουν σήμερα 3.5 εκατομμύρια δύτες και οι 800.000 από αυτούς πραγματοποιούν έστω ένα ταξίδι το χρόνο για κατάδυση με μέσο όρο παραμονής στις 10 μέρες. Το 70% των δυτών έχουν κατά προτίμηση χώρα της Ευρώπης και το ποσό που δαπανούν τον χρόνο ανέρχεται στα 2 δις ευρώ που από αυτά τα 500 εκατομμύρια αφορούν τουριστικές και ταξιδιωτικές υπηρεσίες (World Recreational Scuba Training Council (WRSTC), no date).

2.2 Καταδυτικός Τουρισμός στην Ελλάδα

Όπως παρατηρούμε με τα συγκεκριμένα παραδείγματα πολλές χώρες στο εξωτερικό έχουν επικεντρωθεί στην ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού, δυστυχώς όμως η χώρα μας είναι πολύ πίσω και δεν προσπαθεί να εκμεταλλευτεί το φυσικό πλούτο που διαθέτει. Με τον τεράστιο αριθμό των 3.000 κατοικημένων και μη κατοικημένων νησιών και με 16.575 χιλιόμετρα ακτογραμμής η χώρα μας έχει μπει στην κόκκινη λίστα του καταδυτικού προορισμού λόγω των πολλών απαγορεύσεων για καταδύσεις σε πολλά μέρη και νησιά. Για παράδειγμα η Σάμος, η Ιακάρια, η Λήμνος, η Νάξος, η Εύβοια, η Αμοργός και άλλα, είναι νησιά που απαγορεύεται η κατάδυση σε οποιαδήποτε σημείο και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην μπορεί να αναπτυχθεί ο καταδυτικός τουρισμός σε αυτές τις περιοχές. Αυτό οφείλεται καθαρά στους νόμους που έχει θεσπίσει το κράτος, που μέχρι και το 2005 δεν υπήρχε η δυνατότητα δημιουργίας ενός καταδυτικού πάρκου στην Ελλάδα. Το 2005 ψηφίστηκε για πρώτη φορά ο νόμος για τα καταδυτικά πάρκα στα οποία αποδεδειγμένα οι θαλάσσιες περιοχές για υποβρύχιες δραστηριότητες με αναπνευστικές συσκευές για ψυχαγωγικούς ή και εκπαιδευτικούς λόγους ύστερα από την διενέργεια σε αυτές εκτεταμένων υποβρύχιων ερευνών από κλιμάκια της Εφορίας Αρχαιοτήτων. Με αυτόν τον νόμο έδωσε το κράτος μια μικρή ανάσα για τους λάτρεις αυτού του είδους να προσπαθήσουν να δημιουργήσουν κάποιο είδος κατάδυσης για να προσεγγίσουν επισκέπτες. Ένα παράδειγμα από τους συλλόγους, είναι οι φίλοι του βυθού και η λέσχη αυτοδυτών Κρήτης που με την βοήθεια τους και τις ενέργειές τους θα γίνει το πρώτο καταδυτικό πάρκο στην Ελλάδα στην Κρήτη (ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, 2016).

Η Ελλάδα από τις αρχές του 1990 ξεκίνησε δειλά-δειλά τα πρώτα βήματα της σε αυτόν τον τομέα αλλά όχι με μεγάλη αποτελεσματικότητα. Αν και διαθέτουμε πολλά θετικά στοιχεία για την ανάπτυξη του κλάδου η Εφορία Αρχαιοτήτων παρεμποδίζει να γίνει αυτή η προσπάθεια. Τα πλεονεκτήματα που διαθέτει η χώρα μας είναι:

- Ασφαλής χώρα
- Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Ίδιο νόμισμα με τα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη
- Σταθερό και ήρεμο πολιτικό περιβάλλον
- Κοντινός προορισμός για τους ευρωπαίους πολίτες

- Ολοκληρωμένες υποδομές
- Πολύ καλές καιρικές συνθήκες
- Διαυγή και ζεστά νερά
- Μεγάλη και διαφορετική μορφολογία
- Ποικιλία θαλάσσιας ζωής.

Οι Έλληνες έχουν αποδείξει ότι είναι λάτρεις αυτού του σπορ και προσπαθούν με κάθε μέσο όχι μόνο να το απολαύσουν αλλά και να το προβάλουν στο εξωτερικό ώστε η χώρα μας να γίνει η «Καρραϊβική της Ευρώπης». Οι αυτοδύτες στην χώρα μας φτάνουν στους 120.000 με 12.000 νέα πτυχία ετησίως. Υπάρχουν 220 καταδυτικά κέντρα συνολικά και τα περισσότερα τα διαθέτει η Αθήνα-Πειραιάς, η Κρήτη και η Πελοπόννησος. Οι επιχειρήσεις που αφορούν την κατάδυση ξεπερνούν τις 3.000. Αυτό επαληθεύει και την διευθύντρια της Μεσογείου της Padi που υποστηρίζει ότι υποδομές υπάρχουν αλλά και οι συνθήκες είναι κατάλληλες απλά θέλουν μια μικρή βοήθεια από το κράτος για να μπορέσει να λυθεί ο γόρδιος δεσμός.

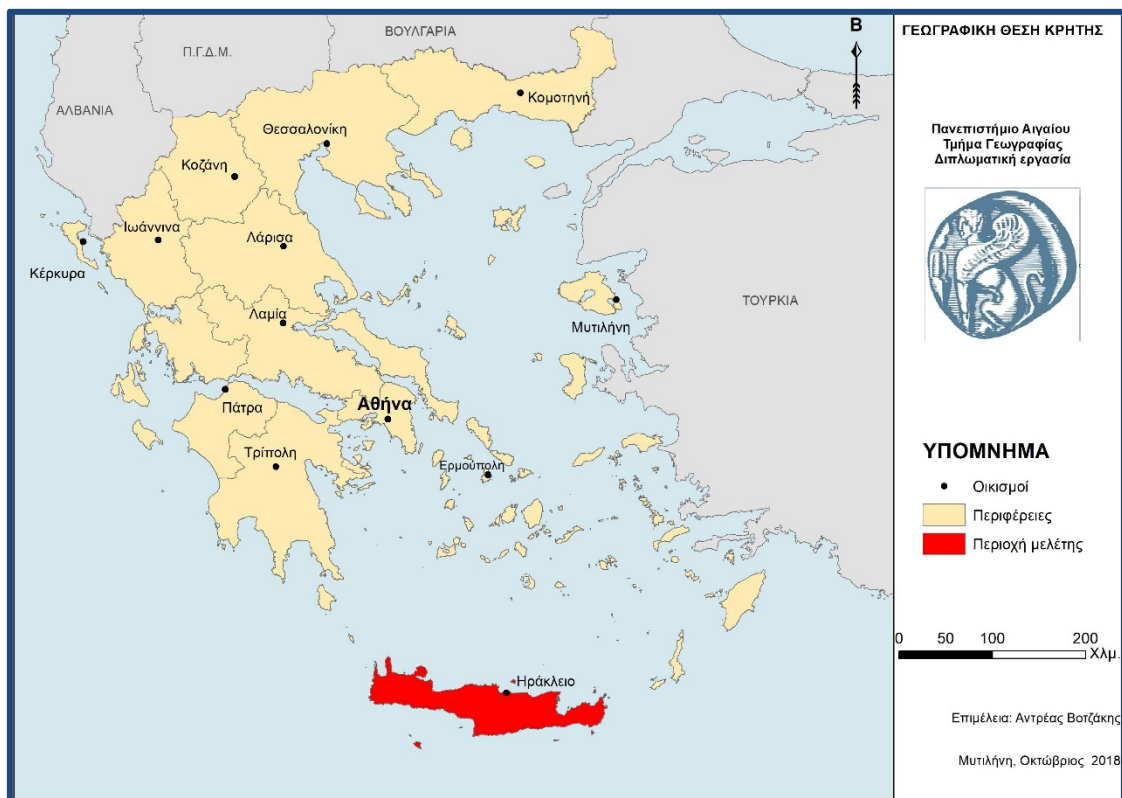
Η Ιλσε Στράουντ που είναι από τις πρώτες δύτες της Ελλάδας αναφέρει σε μια δημοσίευσή της ότι ο χειμώνας της Ελλάδας είναι καλοκαίρι για την Ευρώπη. Πιο συγκεκριμένα ο χειμώνας στην Μεσόγειο επειδή χαρακτηρίζεται ήπιος στις βόρειες χώρες τις Ευρώπης που ο χειμώνας είναι βαρύν με πολλά χιόνια και θερμοκρασίες υπό το μηδέν, η Ελλάδα θεωρείται γι' αυτούς χώρα με μόνιμο καλοκαίρι. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα (εφόσον αξιοποιηθούν σωστά οι υποδομές) σαφέστατα της επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου αλλά και την αύξηση των τουριστών.

Η αρχαιολογία «φοβάται» να μην καταστρέψουν οι επισκέπτες την θαλάσσια κληρονομιά και γι' αυτόν τον λόγο δεν επιτρέπουν την απελευθέρωση των περιοχών. Απλά αυτό που δεν έχουν αντιληφθεί είναι ότι οι δύτες δεν έχουν αυτό το σκοπό αλλά ακριβώς το αντίθετο, οι ίδιοι προστατεύουν αυτό που επισκέπτονται και με αυτό προστατεύουν και τον ίδιο τους τον εαυτό.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Κεφάλαιο 3. Γενικά Χαρακτηριστικά της Κρήτης

Η Κρήτη είναι το μεγαλύτερο νησί της Ελλάδας και το πέμπτο μεγαλύτερο της Μεσογείου. Έχει πληθυσμό 623.065 και έκταση 8.303 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Αποτελείται από τέσσερις νομούς, τον Νομό Χανίων, Νομό Ρεθύμνου, Νομό Ηρακλείου και Νομό Λασιθίου (Χάρτης 1). Η πρωτεύουσα του νησιού είναι το Ηράκλειο με πληθυσμό 173.993 κατοίκους που την καθιστά τέταρτη μεγαλύτερη σε πληθυσμό πόλη της Ελλάδας. Το κλίμα του νησιού μπορεί να χαρακτηριστεί ως εύκρατο, δηλαδή ήπιο χειμώνα με αρκετές βροχοπτώσεις και χιόνια στα ορεινά ενώ το καλοκαίρι ζεστό με αρκετή ηλιοφάνεια και μηδενικά ποσοστά βροχής. Η μέση θερμοκρασία του καλοκαιριού κυμαίνεται στους 25 με 30 βαθμούς κελσίου.

Χάρτης 1 – Χάρτης της Κρήτης (πηγή: Βοτζάκης Ανδρέας)

Σύμφωνα με τον ιστότοπο (*Incredible Crete: Your Crete*, no date) η Κρήτη διαθέτει αρκετά είδη και υποείδη φυτών που μερικά από αυτά είναι μοναδικά και υπάρχουν μόνο στο συγκεκριμένο νησί.

Στο νησί τα φυτά και τα υποείδη τους ανέρχονται στα 1.750 σε αντίθεση με της Αγγλίας στα 1.450 ενώ η χώρα αυτή είναι 35 φορές μεγαλύτερη από την Κρήτη. Από τα 1.750 το 9% από αυτά δηλαδή περίπου τα 160 είδη είναι σπάνια και τα συναντά κανείς μόνο στο νησί αυτό. Λόγω της βόσκησης που υπάρχει στο νησί, τα φυτά για να προστατευτούν έχουν δημιουργήσει κάποια αυτοάμυνα για να αντιμετωπίζουν τις δυσμενείς καταστάσεις της περιοχής. Για παράδειγμα κάποια φυτά έχουν βγάλει αγκάθια ή έχουν ξινή γεύση ή εμφανίζονται για μικρή περίοδο για να μην μπορούν τα ζώα να τα καταστρέψουν, ένα παράδειγμα είναι το πουρνάρι που αντέχει στην βόσκηση. Στο νησί υπάρχουν πολλά κωνοφόρα είδη που είναι ανθεκτικά στις καιρικές συνθήκες όπως το πεύκο και το κυπαρίσσι που τα συναντάει κανείς πολύ εύκολα. Τέλος υπάρχουν και τα αρωματικά φυτά που οι Κρητικοί και όχι μόνο τα χρησιμοποιούν στο μαγείρεμα ή για θεραπευτικούς σκοπούς και πολλά άλλα. Κάποια από αυτά είναι η άγρια μαντζουράνα, το φασκόμηλο, η μαλοτήρα, το θυμάρι και το δίκταμο.

Όσον αφορά την πανίδα, τα ενδημικά είδη στο νησί κυμαίνονται στα 1.000 είδη με τα περισσότερα να είναι ασπόνδυλα. Υπάρχουν γύρω στα 130 είδη χερσαίων σαλιγκαριών, 17 είδη νυχτερίδας (με το πιο χαρακτηριστικό την νάνο-νυχτερίδα του Hanak), 3 είδη βατράχων (τον πρασινόφρυνο, τον δεντροβάτραχο και τον κρητικό λιμνοβάτραχο) 7 είδη ποντικών, 350 είδη πτηνών και αριετά ακόμα. Τα πιο γνωστά ζώα που συναντάμε είναι ο γυπαετός, τα τζίτζιλια, τα κατσίκια και τα πρόβατα.

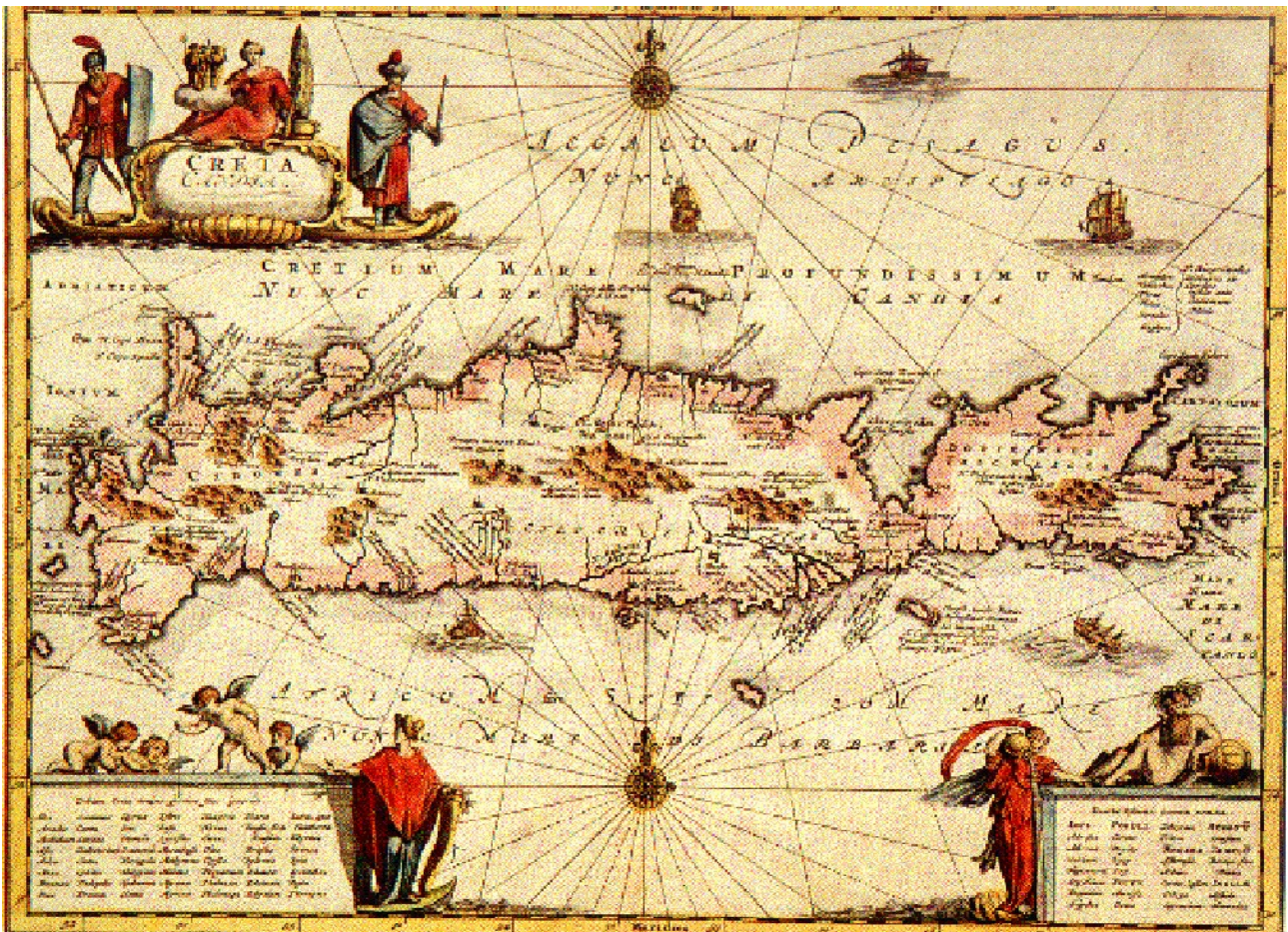
3.1 Λίγα λόγια για την Κρήτη

Η Κρήτη είναι ένα νησί με πολλά και διαφορετικά χαρακτηριστικά από την υπόλοιπη χώρα. Για παράδειγμα η ενδυμασία που επικρατεί επί το πλείστον είναι το μαύρο πουκάμισο στους άντρες ενώ η κρητική φορεσιά περιορίστηκε σε γάμους και σε γλέντια κυρίως από τους οργανοπαίχτες. Ο κρητικός χορός που είναι πολύ αγαπητός και στο εξωτερικό αλλά και η μουσική που ξεχωρίζει από πολλές άλλες. Το φαγητό όπως το κρητικό πιλάφι, τα καλιτσούνια, οι σφαιριανές πίτες είναι λίγα από τα πολλά παραδοσιακά φαγητά που φτιάχνουν στο νησί που πολλοί όταν τα επισκέπτονται και τα δοκιμάζουν για πρώτη φορά ενθουσιάζονται. Επίσης τα παραδοσιακά προϊόντα όπως το λάδι, το τυρί, η μυζήθρα, το μέλι είναι αγαθά αγνά που παράγονται όπου τα τελευταία χρόνια έχουν εξαπλωθεί όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και μερικά υπάρχουν και σε χώρες του εξωτερικού. Το νησί είναι από τα λίγα νησιά που παράγουν πολλά δικά τους προϊόντα και δεν βασίζονται μόνο στις εισαγωγές.

Το νησί διαθέτει πολύ όμορφα τοπία και μέρη και πολλά από αυτά έχουν ανακηρυχθεί προστατευόμενες λόγω των σπάνιων ειδών που φιλοξενεί. Για παράδειγμα το φαράγγι της Σαμαριάς είναι ο παλαιότερος Εθνικός Δρυμός της Ελλάδας στον οποίο βρίσκουν καταφύγιο μεγάλη χλωρίδα και πανίδα. Άλλο παράδειγμα είναι η Χερσόνησος Ροδωπού όπου στις ακτές από το Κολυμπάρι και μέχρι τον Πλατανιά γίνεται η αναπαραγωγή της χελώνας *Caretta-Caretta*. Επίσης η νησίδα Άγιοι Θεόδωροι ή Θεοφωρού όπως είναι γνωστή στους Κρητικούς είναι μια βραχώδης νήσος με έκταση 815 στρεμμάτων. Απαγορεύεται αυστηρά η πρόσβαση στο κοινό που μόνο μία φορά τον χρόνο την ημέρα των Αγίων Θεοδώρων επιτρέπεται η είσοδος στο κοινό με επίβλεψη αστυνομίας.

3.2 Η Ιστορία της Κρήτης

Εκτός από την χλωρίδα και την πανίδα άλλο σημαντικό στοιχείο είναι και η ιστορία της. Η ιστοσελίδα του National Geographic αναλύει την ιστορία της Κρήτης. Αρχικά η ακριβής ημερομηνία που κατοικήθηκε το νησί δεν είναι γνωστή, οι επιστήμονες έχουν ορίσει σαν ημερομηνία λόγω ευρημάτων γύρω στο 7.000 π.Χ. Το 2.800 π.Χ. έχει οριστεί ως η Προανακτορική περίοδος στην οποία είναι η αρχή του Μινωικού πολιτισμού. Χαρακτηριστικά αυτή της περιόδου είναι η ανάπτυξη των κεραμικών που βοήθησε στην επικοινωνία μεταξύ των άλλων περιοχών και η χρήση του αγγειοπλαστικού τροχού. Η οικονομία της Κρήτης εξαρτιόταν από την γεωργική ασχολία. Έπειτα ακολουθεί η Μινωική εποχή η οποία θεωρείται η «χρυσή εποχή» για την Κρήτη. Διήρκησε γύρω στα 1.500 χρόνια και πήρε το όνομα της από τον βασιλιά Μίνωα. Ο συγκεκριμένος πολιτισμός έφερε πολλά θετικά στοιχεία στο νησί, δημιουργήθηκαν ανάκτορα και παλάτια, υπήρχε ασφάλεια και γαλήνη εκείνα τα χρόνια, παγίωσε το εμπόριο και την κατασκευή έργων και τέλος χτίστηκαν τα παλάτια της Κνωσού, της Φαιστού και των Μαλίων. Από κάποιο ανεξήγητο φαινόμενο ο Μινωικός πολιτισμός καταστράφηκε εντελώς. Ένα σενάριο είναι λόγω του ηφαιστείου της Σαντορίνης αλλά είναι απλά μια θεωρία, το αποτέλεσμα ήταν η ερήμωση της Κρήτης και η καταστροφή αυτού του σημαντικού πολιτισμού που βοήθησε στην ανύψωση του νησιού.

Χάρτης 2 - Χάρτης της Κρήτης από τα παλαιά χρόνια (πηγή http://history-pages.blogspot.com/2012/10/blog-post_27.html)

Μετά τους Μινωίτες ήρθαν οι Μυκηναίοι όπου έμειναν στο νησί για αρκετά χρόνια και άλλαξαν πολλά στον πολιτισμό και στους τρόπους ζωής εκείνης της εποχής. Οι λαοί είχαν χωριστοί σε τρεις κατηγορίες, η πρώτη ήταν οι γαιοκτήμονες που κατείχαν δικά τους χωράφια και τα καλλιεργούσαν αλλά πλήρωναν μεγάλους φόρους, τους ελεύθερους πολίτες που υπέκυψαν στην κυριαρχία και τους σκλάβους. Έπειτα ήρθε η Ρωμαϊκή εποχή όπου κατέκτησε το νησί από το 69 π.Χ. μέχρι το 369 μ.Χ. Η Κρήτη δεν έπαιξε κάποιο σημαντικό ρόλο αυτά τα χρόνια. Μετά από τους Ρωμαίους ήρθε το Βυζάντιο και έπειτα υποδέχτηκαν τους Βενετούς. Το συγκεκριμένο μέρος υπέστη αρκετά χρόνια με πολέμους και πολύ σκληρά καθεστώτα. Το 1645 οι Τούρκοι επιχειρήσαν να καταλάβουν τα Χανιά με στόλο 400 καράβια με 60.000 στρατιώτες σύνολο και τελικά τα κατάφεραν μέσα σε ένα χρόνο. Ο επόμενος στόχος τους ήταν το Ρέθυμνο που το 1646 το είχαν εΐδη στην κυριαρχία τους. Το μόνο που τους έμεινε ήταν το Ηράκλειο που προσπάθησαν επί 21 χρόνια να το πολιορκήσουν και τελικά τα κατάφεραν με αρκετές απώλειες. Οι Κρητικοί προσπάθησαν αρκετές φορές να επαναστατήσουν

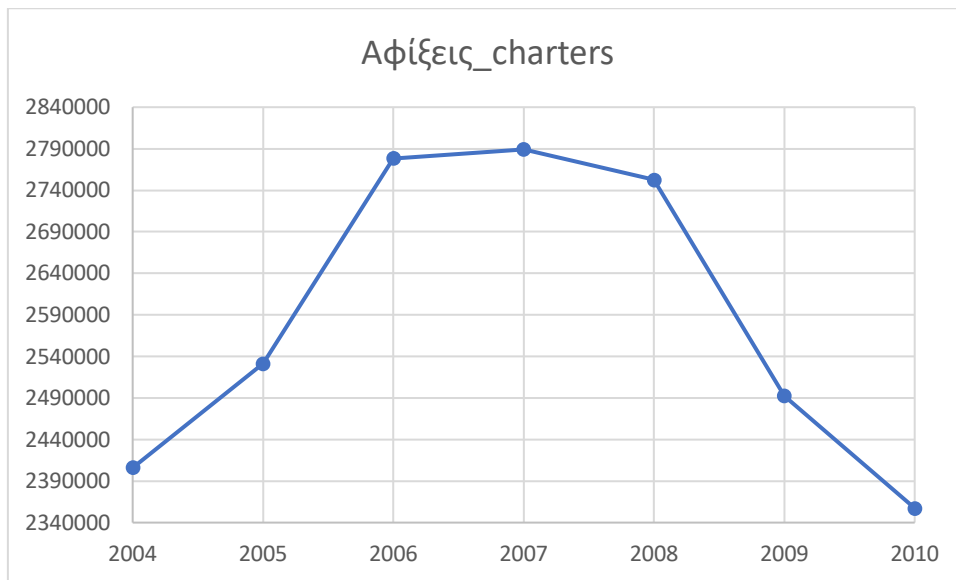
και να ελευθερωθούν αλλά μάταια. Η πιο γνωστή επανάσταση ήταν με τον Δασκαλογιάννη το 1770, στην αρχή είχαν αρκετές νίκες αλλά τελικά δεν τα καταφέρναν. Το 1821 με την επανάσταση της Ελλάδας η Κρήτη έλαβε δυναμικά μέρος αλλά η Τουρκία ζήτησε βοήθεια από την Αίγυπτο και οι δυνάμεις του Πασά σταμάτησαν την προσπάθεια απελευθέρωσης του νησιού. Τελικά μετά από πολλούς αγώνες και προσπάθειες το νησί απελευθερώθηκε το 1898 με την βοήθεια των Μεγάλων Δυνάμεων. Κλείνοντας με την ιστορία του τόπου αυτού μετά τους Τούρκους ακολούθησε ο Β' παγκόσμιος πόλεμος που κράτησε 4 χρόνια και από τότε ανασυγκροτήθηκε και άκμασε σημαντικά μέχρι και σήμερα που συνεχίζει δυναμικά.

3.3 Τουρισμός της Κρήτης

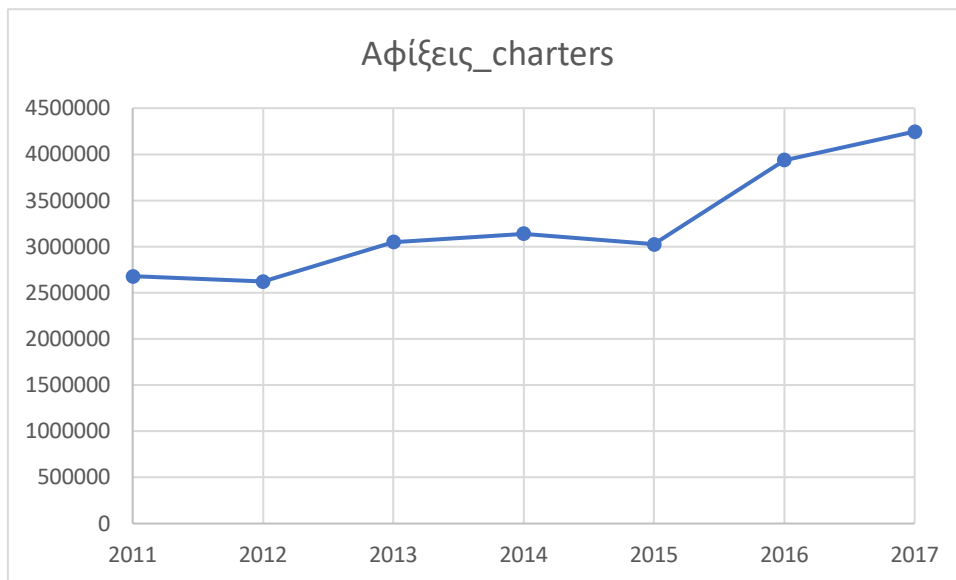
Η Κρήτη είναι ένα νησί που διαθέτει αρκετά μέρη για να μείνεις και να θαυμάσεις. Οι καταγάλανες και πεντακάθαρές θάλασσές της την έχουν κατατάξει στους κορυφαίους προορισμούς της Ελλάδας αλλά και τις Ευρώπης. Εκτός από τις παραλίες παρέχει στους τουρίστες πολλές ανέσεις τόσο ξεκούρασης αλλά και εξερεύνησης όπως είναι το φαράγγι της Σαμαριάς ή καταδύσεις στα δεκάδες σπήλαια που υπάρχουν. Επίσης τα πολλά Μοναστήρια και οι ξακουστές εκκλησίες φέρουν πολλούς για να προσκυνήσουν. Με άλλα λόγια συνδέει πολλά είδη τουρισμών μαζί.

Σύμφωνα με τον Εθνικό Οργανισμό Τουρισμού η Κρήτη με το πέρασμα των χρόνων γίνεται πόλος έλξης πολλών τουριστών. Τα διαγράμματα που θα παρουσιαστούν παρακάτω αφορούν τις χρονολογίες από το 2004 μέχρι και το 2017.

Στο Διάγραμμα 7 παρατηρούμε τις αφίξεις των τουριστών στην Κρήτη από το 2004 μέχρι και το 2010. Το 2004 οι αφίξεις ήταν 2.406.029 τουρίστες και με τα χρόνια ανέβηκε στις 2.800.000 περίπου και ξανά έπεσε σταδιακά στις 2.357.399 το 2010. Από το 2010 και μετά το νησί άρχισε να ανεβαίνει με πολύ γρήγορους ρυθμούς όπως παρατηρούμε στο Διάγραμμα 8 φτάνοντας το 2017 στα 4.246.296 επισκέπτες, διπλάσιους σχετικά από το 2004.

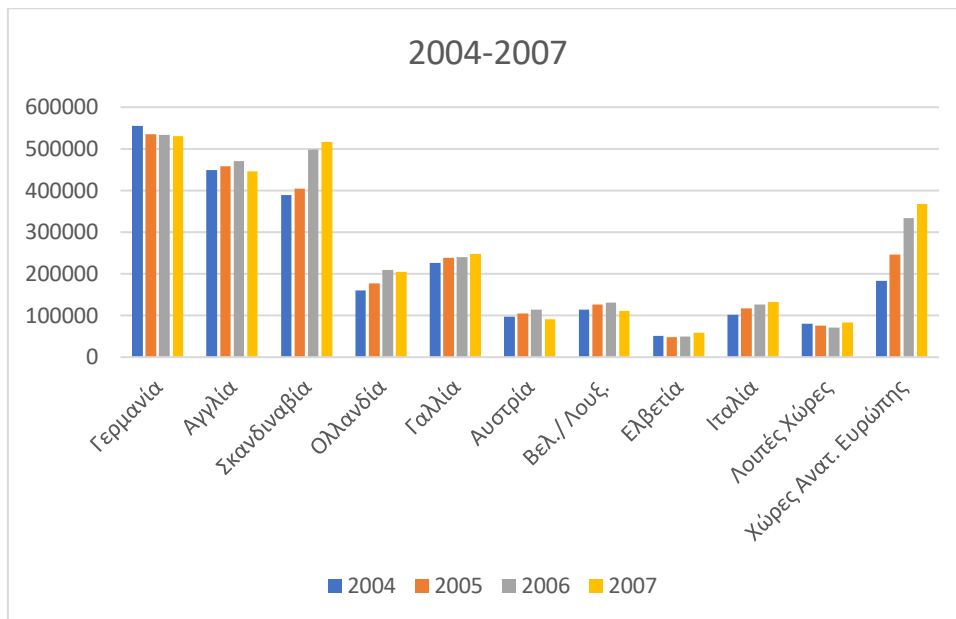

Διάγραμμα 7 - Αφίξεις 2004-2010

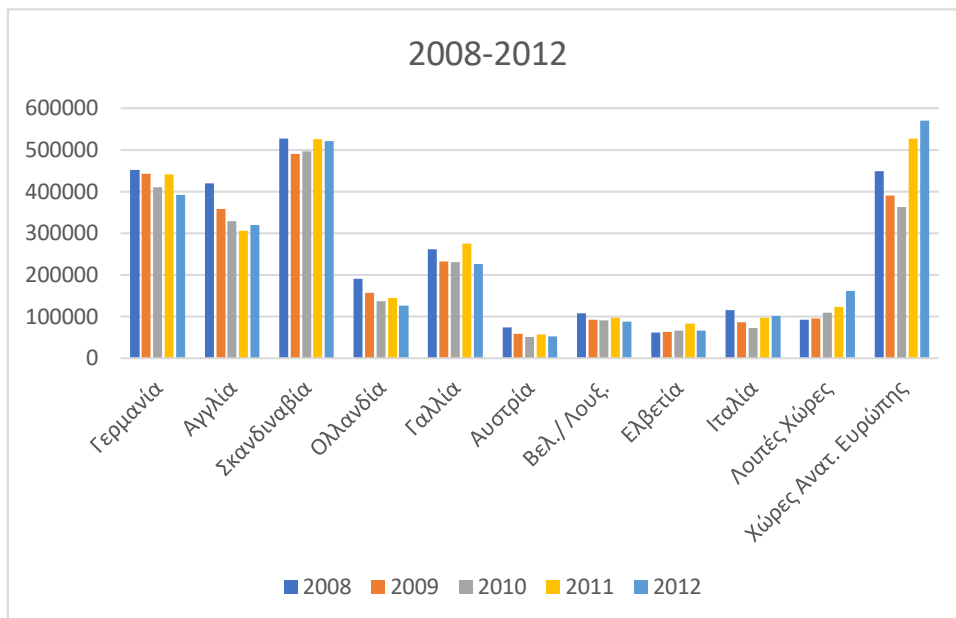
Διάγραμμα 8 - Αφίξεις 2010-2017

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα με το πέρασμα των χρόνων η Κρήτη να βασίζεται στον εποχιακό τουρισμό. Γι' αυτό τον λόγο δημιούργησε αρκετές ξενοδοχειακές μονάδες για τις ανάγκες εξυπηρέτησης των επισκεπτών αλλά και πολλά πακέτα διασκέδασης για να είναι ευχαριστημένοι οι τουρίστες.

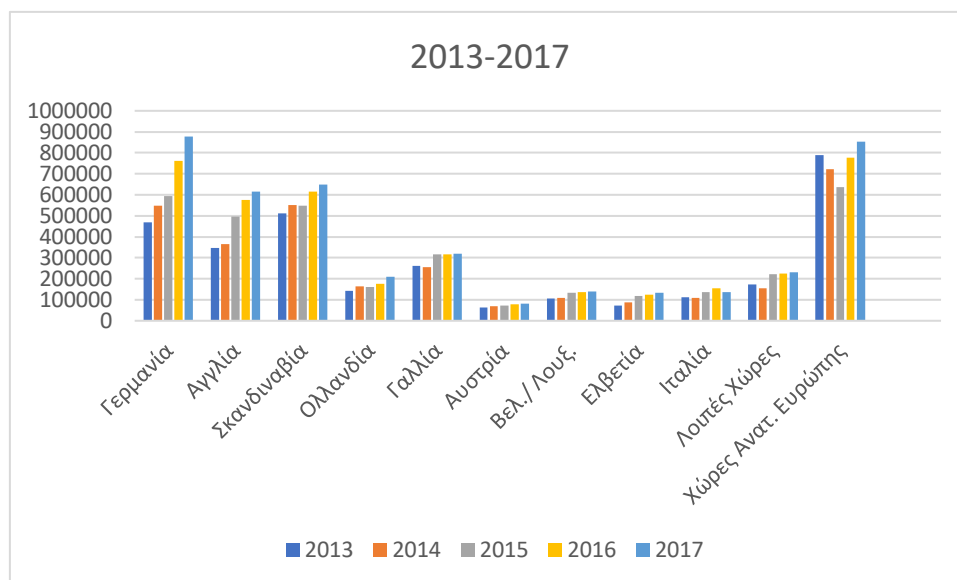
Διάγραμμα 9 – Αφίξεις στην Κρήτη ανά χώρα 2004-2007

Στο Διάγραμμα 9 βλέπουμε τις αφίξεις των τουριστών στο νησί από το 2004 μέχρι και το 2007 ανά χώρα. Τα πρωτεία τα κατέχει η Γερμανία μετά ακολουθεί η Σκανδιναβία, επόμενη είναι η Αγγλία και τελευταία η Ελβετία.

Διάγραμμα 10 - Αφίξεις στην Κρήτη ανά χώρα 2008-2012

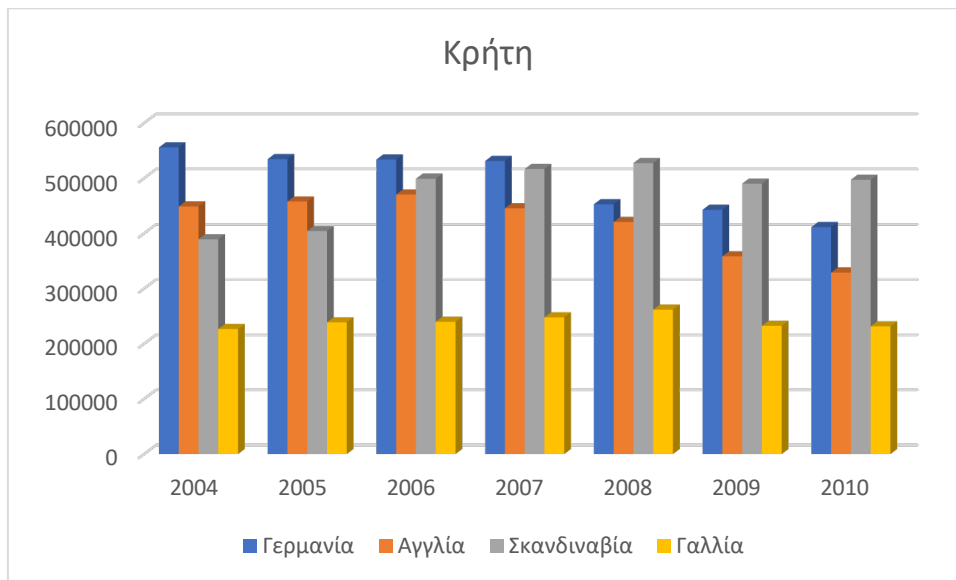
Στην επόμενη 5ετία οι θέσεις λίγο διαφοροποιούνται (Διάγραμμα 10), την πρώτη θέση το 2012 κατέχουν οι χώρες από την Ανατολική Ευρώπη, μετά είναι η Σκανδιναβία, η Γερμανία και η Αγγλία. Ενώ το 2017 οι Γερμανοί συναγωνίζονται στην κορυφή μαζί με τους Σκανδιναβούς στις τελευταίες θέσεις είναι η Αυστρία, η Ελβετία και η Ιταλία¹.

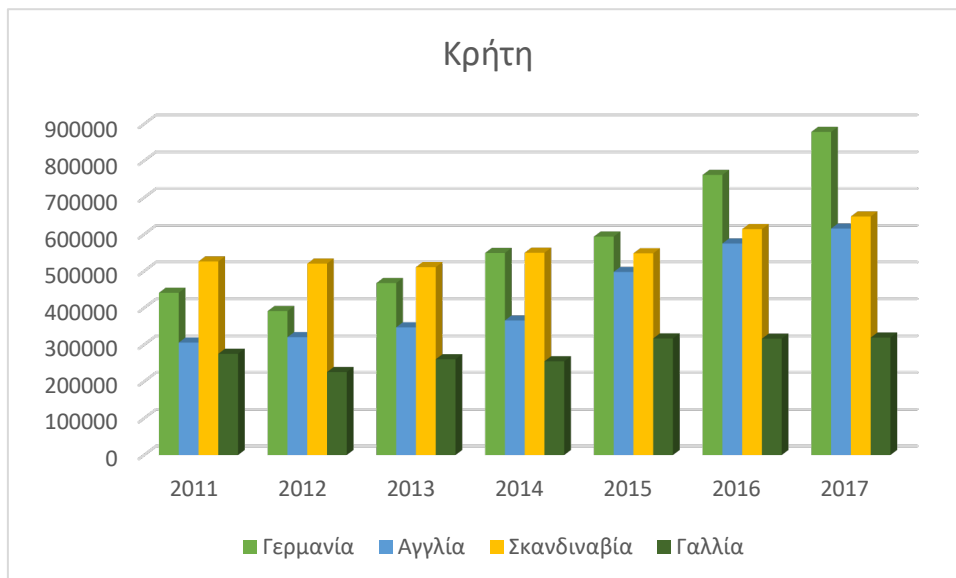
Διάγραμμα 11 - Αφίξεις στην Κρήτη ανά χώρα 2013-2017

Πιο συγκεκριμένα οι Γερμανοί επισκέπτες από το 2004 ήταν 555.000 χιλιάδες και μέχρι το 2017 είχαν φτάσει στους 82.000. Η Γερμανία είναι μια χώρα που υποστηρίζει πολύ την Ελλάδα σε θέματα τουρισμού και οι επισκέπτες μένουν πολύ ευχαριστημένοι με αυτό που αντικρίζουν και την ξανά επισκέπτονται αρκετές φορές για να θυμηθούν τα ωραία μέρη που είχαν επισκεφτεί ή και να ανακαλύψουν καινούργιες τοποθεσίες που δεν είχαν ανακαλύψει την προηγούμενη φορά. Οι Σκανδιναβοί πολίτες με την σειρά τους από 390.000 χιλιάδες το 2004 μόλις μέσα σε μια δεκαετία έφτασαν τους 60.000 χιλιάδες ενώ οι Άγγλοι με 61.000 χιλιάδες συνεχίζουν να υποστηρίζουν το νησί με πολύ καλές επιδόσεις. Στα Διαγράμματα 12 και 13 παρατηρούμε αναλυτικά τις μεταβολές και τους επισκέπτες των χωρών με τους περισσότερους αριθμούς.

¹ Ο διαχωρισμός αυτός των διαγραμμάτων έγινε λόγω ότι τα δεδομένα δεν μπορούσαν να εμφανιστούν διακριτά σε ένα μόνο διάγραμμα.

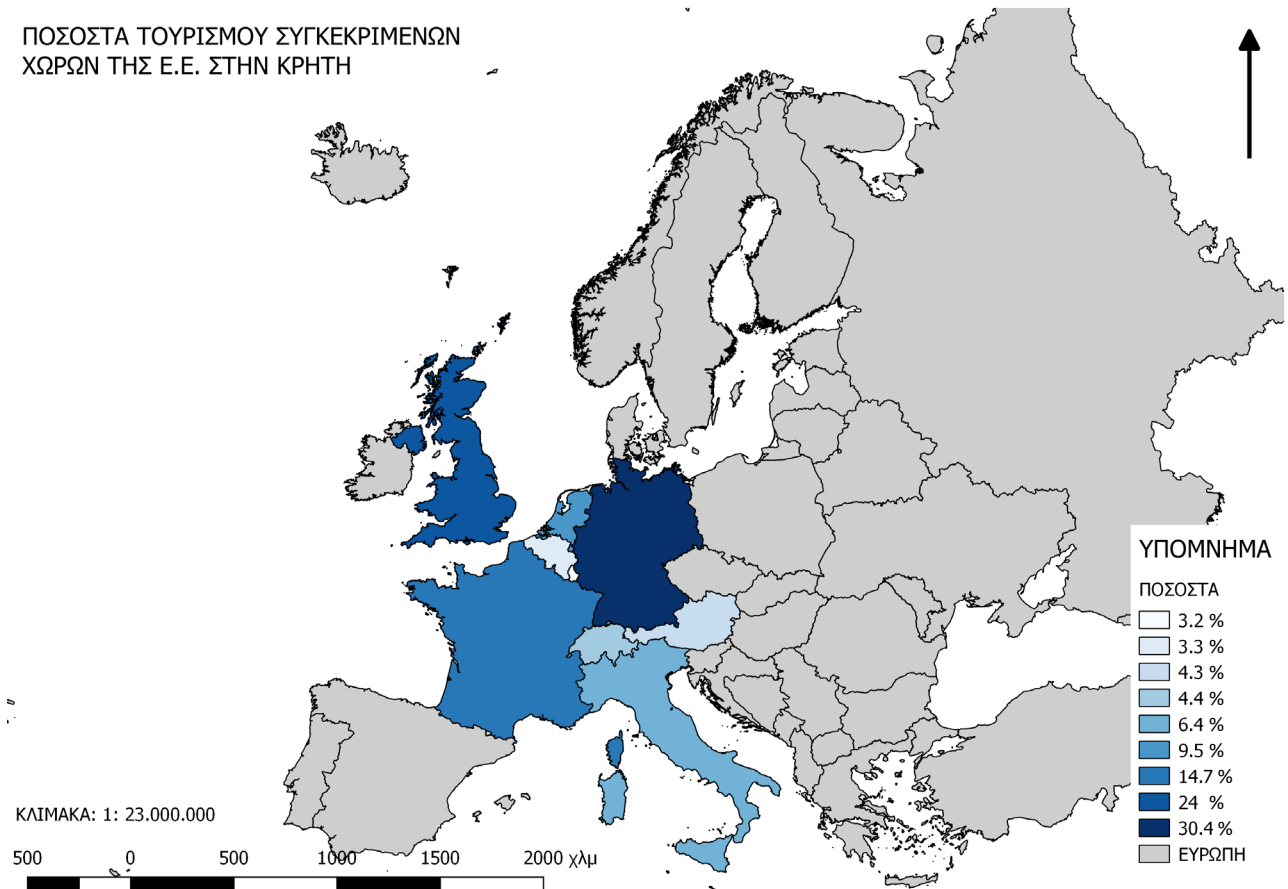
Διάγραμμα 12 – Αφίξεις

Διάγραμμα 13 – Αφίξεις

Κλείνοντας αυτή την ενότητα παρουσιάζουμε τον συνολικό πληθυσμό επισκεπτών συγκεκριμένων χωρών της Ευρώπης προς την Κρήτη από το 2004 μέχρι και το 2017 (Χάρτης 3). Δυστυχώς δεν διαθέτουμε τα απαραίτητα δεδομένα για να δείξουμε για όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι χώρες με αποχρώσεις του άσπρου είναι αυτές με τα χαμηλότερα ποσοστά τουριστών που έχουν επισκεφτεί την Κρήτη ενώ όσο πιο σκούρο μπλε είναι χρωματισμένη μια χώρα τόσο μεγαλύτερο ποσοστό έχει. Πιο συγκεκριμένα με 30,4% προηγείται η Γερμανία ενώ

ακολουθούν με 24% η Αγγλία, 14,7% η Γαλλία και τελευταία βρίσκονται με 3,3% το Βέλγιο και 3,2% το Λουξεμβούργο.

Χάρτης 3 - Ποσοστά τουρισμού συγκεκριμένων χωρών της Ε.Ε. στην Κρήτη (πηγή: Βοτζάκης Ανδρέας)

3.4 Καταδυτικός τουρισμός της Κρήτης

Μπορεί ο τουρισμός κάθε χρόνο να αυξάνεται ωστόσο ο καταδυτικός τουρισμός είναι σχεδόν μηδενικός σε σχέση με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δεν υπάρχουν και αρκετά στοιχεία για να αναλυθεί στο έπακρον. Ο καταδυτικός τουρισμός ξεκίνησε τα βήματά του από τις αρχές του 1980 ενώ στην Ελλάδα από το 1994 και μετά. Το νησί παρατηρώντας την μεγάλη ζήτηση στον συγκεκριμένο κλάδο προσπάθησε να προσελκύσει επισκέπτες αυτού του είδους αλλά καταδυτικά κέντρα δημιουργήθηκαν μόλις το 1992. Τα συγκεκριμένα κέντρα ήταν τα πρώτα που υπήρξαν και βρίσκονταν στον Πλακιά και στην Χερσόνησο. Σήμερα λειτουργούν γύρω στα 27 καταδυτικά κέντρα και κάθε χρόνο γύρω στις 10.000 επισκέπτες από το εξωτερικό δοκιμάζουν για πρώτη φορά να κάνουν καταδύσεις στο νησί. Σύμφωνα με τον κύριο Γεωργαντά τον Πρόεδρο του Παγκρητίου Καταδυτικού Τουρισμού στο Νομό Ηρακλείου το 2000 υπήρξαν 70 με 75 χιλιάδες διανυκτερεύσεις

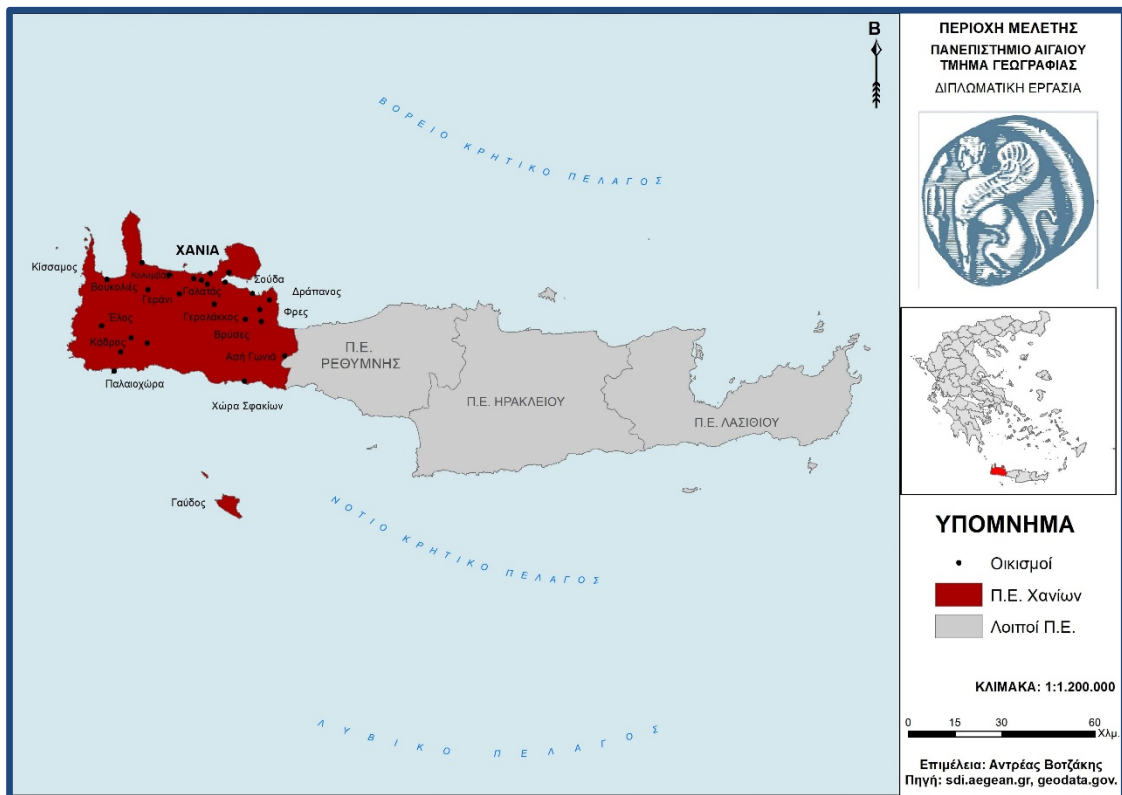
ενώ σε γενικό επίπεδο του νησιού έφτασαν της 250 χιλιάδες για καταδυτικό σκιόπ. Στο Ηράκλειο έχει αναπτυχθεί ο καταδυτικός τουρισμός στο Μπαλί, στην Χερσόνησο και στην Αγία Πελαγία, στο Λασιθί στην περιοχή της Ελούντα, στο Ρέθυμνο στην περιοχή του Πλακιά και στον Νομό Χανίων στο Ακρωτήριο.

Η Κρήτη διαθέτει πολύ πλούσιο βυθό αλλά για διάφορους λόγους δεν έχει αξιοποιηθεί σωστά. Τα σπήλαια, οι λίμνες, τα ναυάγια είναι ένα κομμάτι της υποθαλάσσιας ύπαρξης στο νησί. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα, ένα από αυτά είναι το σπήλαιο των Ελεφάντων. Το σπήλαιο αυτό βρίσκεται στο Νομό Χανίων, 30 χιλιόμετρα από την πόλη στην περιοχή των Καλυβών, η είσοδος πραγματοποιείται μόνο από την θάλασσα και το όνομά του έχει προέλθει από το γεγονός ότι εκεί βρέθηκαν οστά από ένα καινούργιο είδος ελέφαντα που είναι πιο μεγαλόσωμος και πιο ψηλός από τους σημερινούς. Ανακαλύφθηκε το 1999 από έναν ψαρά, η εξερεύνησή του έγινε το 2000 και από τότε οργανώνονται εκδρομές κατάδυσης για να απολαύσουν οι επισκέπτες την φυσική ομορφιά του σπηλαιού που αποτελείται από κοκκινωπούς και λευκούς σταλακτίτες και σταλαγμίτες. Τέλος σε εκείνη την περιοχή ζει η φώκια *Monachus Monachus*. Εκτός από σπήλαια ο βυθός του νησιού διαθέτει και πολλές βυθισμένες πόλεις σε όλο το μήκος του όπως αναφέρει ο αρχαιολόγος κύριος Θεοτόκου. Στην Αμνισό Ηρακλείου υπάρχουν κτίρια της Μινωικής πόλης βυθισμένα στο νερό, στην Ιεράπετρα υπάρχουν βυθισμένοι τάφοι, στην Χερσόνησο ολόκληρη εκκλησία και πολλά κτήρια της Ρωμαϊκής εποχής. Στην Κρήτη υπάρχουν 30 κηρυγμένοι υποθαλάσσιοι αρχαιολογικοί χώροι και άλλοι τόσοι ακήρυχτοι. Όλα αυτά τα μέρη αποκαλύπτουν το πόσα έχει να δώσει το νησί στον καταδυτικό τουρισμό και πως μπορεί να ανταγωνιστεί χώρες με μεγάλη επισκεψιμότητα γι' αυτό τον κλάδο, αρκεί όμως να αξιοποιηθούν σωστά.

Όλα αυτά τα αξιοθέατα έχουν κεντρίσει πολλούς ντόπιους να τα εξερευνήσουν και με την βοήθεια του Λιμενικού μπόρεσαν να επισκεφτούν τα περισσότερα και να τα φωτογραφίσουν αλλά και να τα χαρτογραφήσουν. Οι ίδιοι προσπαθούν και οργανώνουν διάφορες εκδηλώσεις μήπως και καταφέρουν να προσεγγίσουν καταδυτικό τουρισμό αλλά δυστυχώς χωρίς κάποιο σημαντικό αποτέλεσμα. Μία από τις δράσεις τους ήταν η έκθεση υποθαλάσσιας φωτογραφίας. Είχαν συλλέξει κάποιες φωτογραφίες του Νομού Χανίων από τα παλιά χρόνια, τις είχαν εκτυπώσει σε αδιάβροχο πανί και τις είχαν δέσει με ειδικά σχοινιά για να μην τις παρασέρνουν τα ρεύματα. Το βράδυ είχαν τοποθετήσει προβολείς που φώτιζαν τις φωτογραφίες και το θέαμα ήταν εκπληκτικό. Η τοποθέτηση των φωτογραφιών ήταν λίγα μέτρα κάτω από την θάλασσα και οι επισκέπτες δεν χρειαζόταν να κάνουν κατάδυση μέσα για να τα θαυμάσουν αλλά μπορούσαν και με απλή μάσκα.

Κεφάλαιο 4. Τουρισμός στο Νομό Χανίων

Σύμφωνα με την ΕΟΤ η Ελλάδα έχει λάβει πολλές θετικές κριτικές για τα νησιά και τις παραλίες και το 2018 από το Cande Nast Traveller κατέκτησε 3 βραβεία για τον φυσικό της πλούτο. Η Κρήτη όπως αποδεικνύεται από τους επισκέπτες κάθε χρόνο κατακτά σημαντική θέση στην καρδιά τους και την ξανά-επιλέγουν να την επισκεφτούν. Τα Χανιά που είναι μια μικρή σχετικά πόλη έχει αρκετές παροχές τόσο σε φυσικό όσο και σε τεχνικό πλούτο για να μπορέσει ο τουρίστας να μείνει ευχαριστημένος. Ο Νομός Χανίων (Χάρτης 4) έχει πληθυσμό περίπου στις 108 χιλιάδες (τελευταία απογραφή το 2011) και η πόλη έχει έκταση 13 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Το κλίμα θεωρείται μεσογειακό δηλαδή με ήπιους χειμώνες και χιόνια στα ορεινά ενώ το καλοκαίρι ξηρό και αρκετά θερμό.

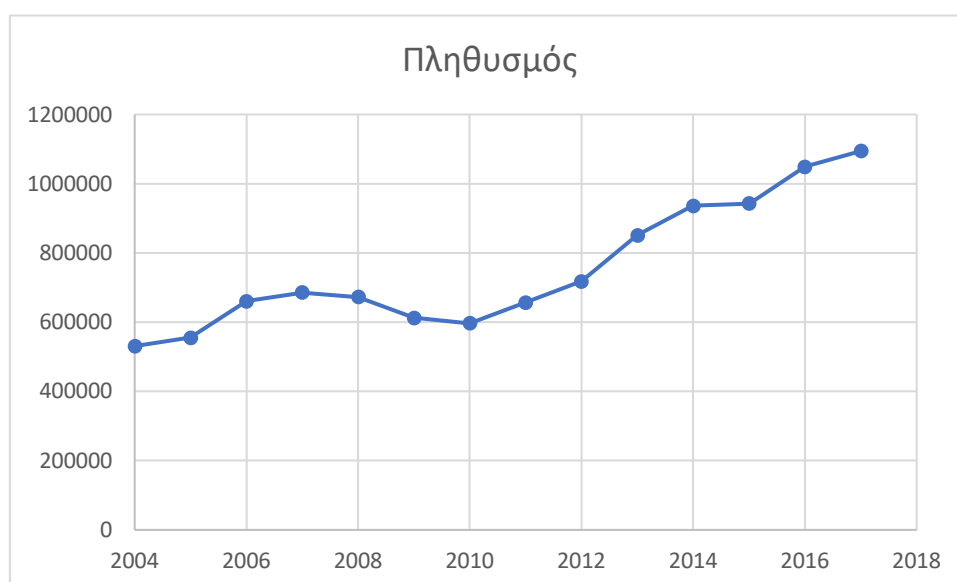

Χάρτης 4 - Χάρτης της Περιφερειακής Ενότητας Χανίων (πηγή: Βοτζάκης Ανδρέας)

Τα πιο πολυσύχναστα μέρη της πόλης είναι ο Φάρος, το παλιό λιμάνι, το Κουμ-Καπί και η Αγορά. Ενώ σαν τοποθεσίες οι πιο γνωστές είναι η Αγιά Μαρίνα, ο Πλατανιάς και η Γεωργιούπολη. Επίσης από παραλίες φημίζονται το Σεϊτάν λιμάνι, το Ελαφονήσι και τα Φαλάσαρνα(ή αλλιώς

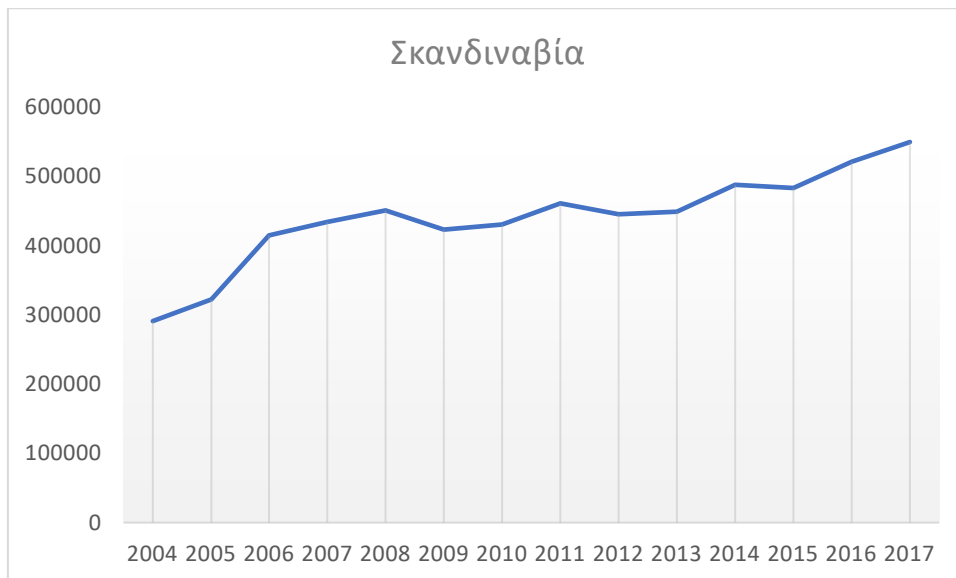
Φαλάσερα τα ονομάζουν οι Κρητικοί). Οι συγκεκριμένες παραλίες κάθε χρόνο κατακλύζονται όχι μόνο από τους ντόπιους αλλά και από τους τουρίστες και είναι από τα μέρη τα οποία δύσκολα κανείς μπορεί να ξεχάσει.

Σύμφωνα με τα δεδομένα που συλλέξαμε από τον ΕΟΤ ο τουρισμός στα Χανιά από το 2012 και μετά έχει αυξηθεί σε πολύ μεγάλο ποσοστό. Όπως παρατηρούμε στο Διάγραμμα 14 τα Χανιά το 2004 ξεκίνησαν με 530 χιλιάδες επισκέπτες και μέχρι το 2011 η πορεία κυμαινόταν στον ίδιο βαθμό. Από το 2012 και έπειτα οι τουρίστες άρχισαν να πληθαίνουν με αποτέλεσμα το 2017 ο Νομός να κλείσει με 1 εκατομμύριο και 100 χιλιάδες σημείο ρεκόρ για τα σημερινά δεδομένα (μέχρι στιγμής). Μέσα σε μια δεκαετία περίπου ο τουρισμός διπλασιάστηκε και παραμένει στα ύψη. Όλα τα δεδομένα αφορούν αφίξεις charter δεν έχουμε δεδομένα από τουρίστες που ήρθαν με καράβι.

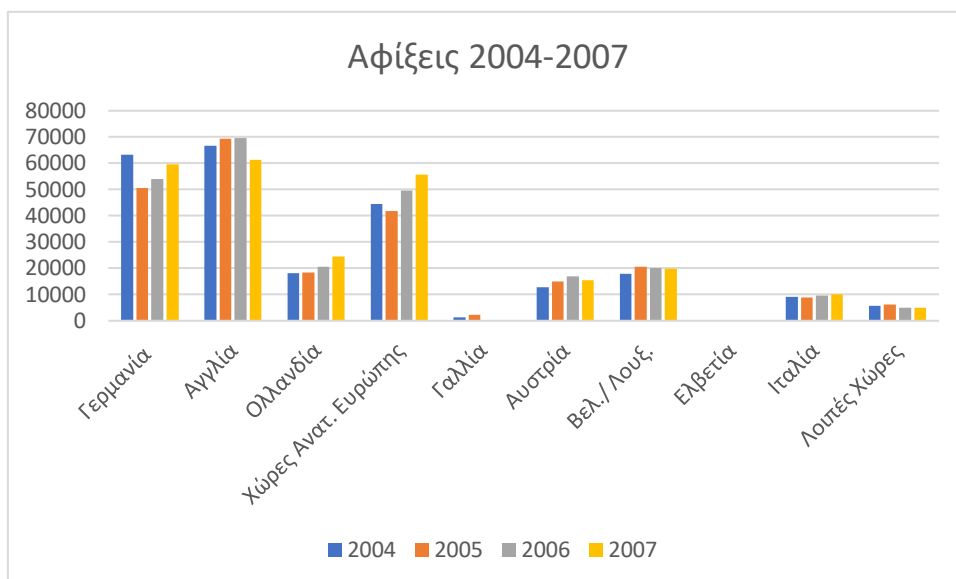
Διάγραμμα 14 - Απεικόνιση του συνολικού τουρισμού των Χανίων

Για πιο ειδικά αποτελέσματα θα δούμε στα επόμενα διαγράμματα που απεικονίζουν τους τουρίστες ανά χώρα. Την πλειοψηφία κατέχουν οι Σκανδιναβοί που μόνο γι' αυτή την χώρα έχουμε ξεχωριστό διάγραμμα (Διάγραμμα 15) πως μεταβλήθηκε από το 2004 μέχρι και το 2017.

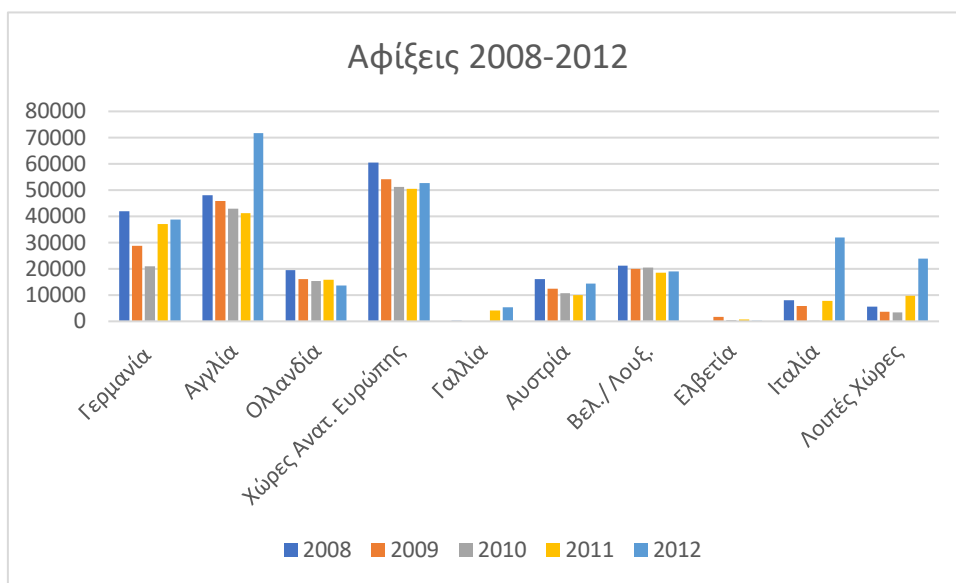
Διάγραμμα 15 - Αφίξεις Σκανδιναβών 2004-2017

Το 2017 από το 1 εκατομμύριο που ήταν οι συνολικές αφίξεις οι 550 χιλιάδες ήταν από την Σκανδιναβία. Οι περιοχές που μένουν πιο συχνά είναι ο Πλατανιάς και η Αγιά Μαρίνα. Συνήθως οι διανυκτερεύσεις τους κυμαίνονται από 8 μέχρι 10 μέρες και οι περισσότεροι νοικιάζουν αυτοκίνητο για την μετακίνησή τους. Λίγοι είναι εκείνοι οι οποίοι χρησιμοποιούν μέσα μαζικής μεταφοράς για τις μετακινήσεις τους. Τα τρία τέταρτα αυτής της χώρας μετά από έρευνα του πολυτεχνείου Κρήτης είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ο μισθός τους τον χρόνο είναι γύρω στα 60 χιλιάδες ευρώ.

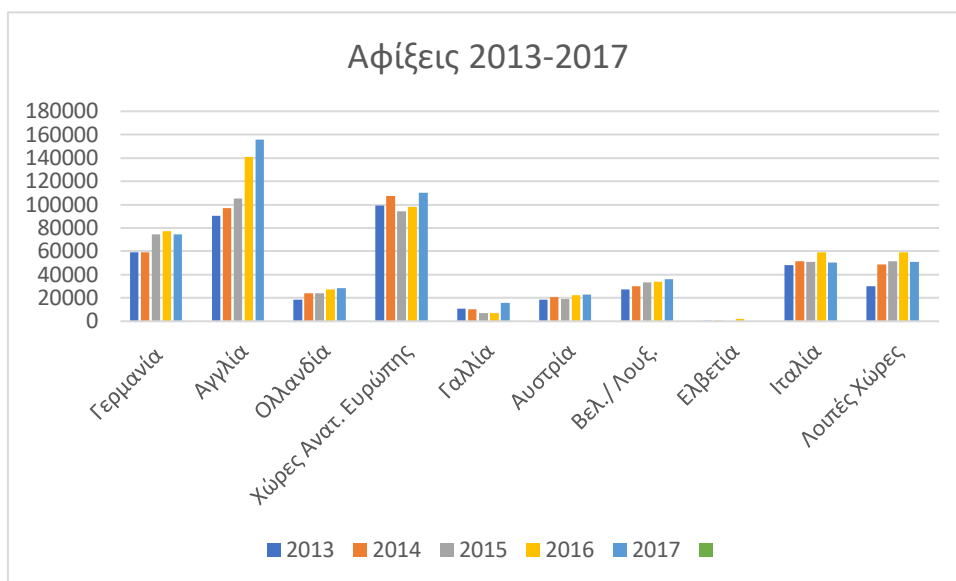

Διάγραμμα 16 - Αφίξεις στα Χανιά ανά χώρα 2004-2007

Όπως παρατηρούμε στο Διάγραμμα 16 οι Άγγλοι κατέχουν την πρωτιά στις αφίξεις από το 2004 μέχρι και το 2006, έπειτα ακολουθούν οι Γερμανοί και οι χώρες τις Ανατολικής Ευρώπης. Στην επόμενη πενταετία η Αγγλία συνεχίζει να διατηρεί υψηλό αριθμό αφίξεων και το 2012 αγγίζει τις 70 χιλιάδες επισκέπτες (Διάγραμμα 17). Οι χώρες τις Ανατολικής Ευρώπης κυμαίνονται γύρω στις 60 χιλιάδες ενώ οι Γερμανοί αυξομειώνονται σε μεγάλο βαθμό. Η Ολλανδία κυμαίνεται από 15 μέχρι και 20 χιλιάδες ενώ η Αυστρία από 10 μέχρι και 15 χιλιάδες. Τις τελευταίες θέσεις κατέχουν η Ελβετία και η Ιταλία αν και τα τελευταία χρόνια η συγκεκριμένη χώρα δείχνει να μένει ικανοποιημένη και όλο και περισσότεροι Ιταλοί προτιμούν το νησί για τις διακοπές τους.

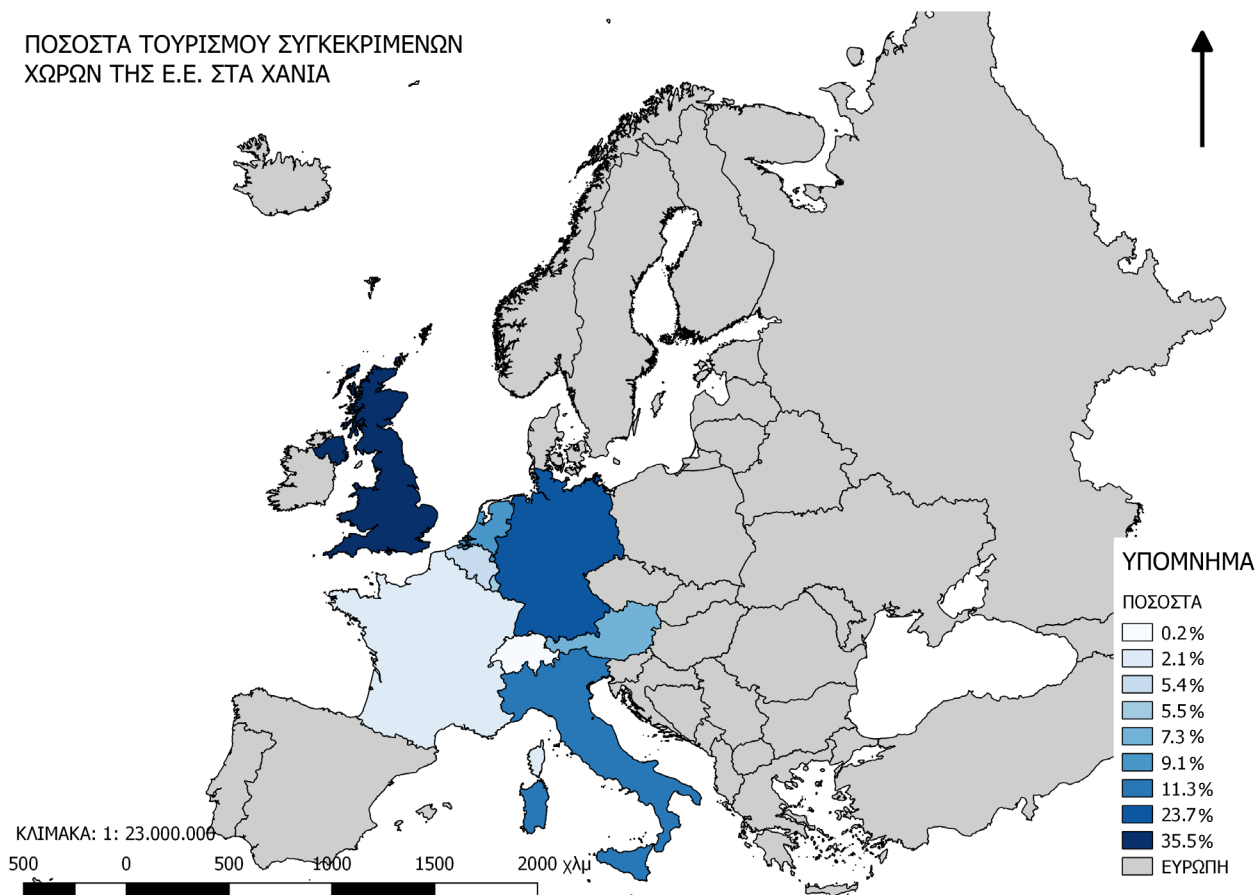
Διάγραμμα 17 - Αφίξεις στα Χανιά ανά χώρα 2008-2012

Διάγραμμα 18 - Αφίξεις στα Χανιά ανά χώρα 2013-2017

Σύμφωνα πάλι με την έρευνα από το Πολυτεχνείο Κρήτης σε σχέση με το μορφωτικό επίπεδο των τουριστών στο Νομό Χανίων το 9.13% έχουν τελειώσει την βασική εκπαίδευση, το 44.72% την δευτεροβάθμια εκπαίδευση και το υπόλοιπο 46.15% την Ανώτατη. Άλλη έρευνα που είχε πραγματοποιηθεί για τα ετήσια εισοδήματα των επισκεπτών, τα Χανιά κατείχαν την τελευταία θέση με το μεγαλύτερο ποσοστό των πιο μικρών εισοδημάτων κάτω από 15 χιλιάδες ευρώ ετησίως.

Τελειώνοντας την αναφορά στον τουρισμό στο Νομό Χανίων στον Χάρτη 5 παρουσιάζονται κάποιες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με βάση τους επισκέπτες που είχαν σύνολο από το 2004 μέχρι και το 2017. Απεικονίζονται από άσπρο μέχρι και βαθύ μπλε και όσο πιο κοντά στο βαθύ μπλε είναι χρωματισμένη η χώρα τόσο πιο μεγάλο ποσοστό επισκεψιμότητα έχει στο νομό.

Χάρτης 5 - Απεικόνιση συνολικού ποσοστού τουρισμού συγκεκριμένων χωρών της Ε.Ε. στα Χανιά. (πηγή : Βοτζάκης Ανδρέας)

Πρώτο με ποσοστό 35,5% έρχεται το Ηνωμένο Βασίλειο και έπειτα ακολουθεί η Γερμανία με 23,7%, η Ιταλία με 11,3%, η Ολλανδία με 9,1% και τελευταία η Ελβετία με 0,2%. Ο συνολικός

αριθμός επισκεπτών από τις συγκεκριμένες χώρες από το 2004 μέχρι και το 2017 έφτασε στα 3 εκατομμύρια τουρίστες.

4.1 Καταδυτικός τουρισμός στο Νομό Χανίων

Τα Χανιά είναι μέρος που όχι μόνο μπορεί να στηρίξει καταδυτικό τουρισμό αλλά μπορεί και να ανταγωνιστεί χώρες με μεγάλο τουρισμό τέτοιου είδους. Λόγω της νομοθεσίας όμως άργησαν να αναπτυχθούν οι καταδύσεις διότι η Εφορία Εναλίων Αρχαιοτήτων απαγόρευε οποιαδήποτε είδους κατάδυση σε περιοχές με αρχαιολογικά ευρήματα ή σε περιοχές που έχουν κηρυχθεί ως αρχαιολογικοί χώροι. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα σχεδόν σε όλες τις περιοχές με καταδυτικό ενδιαφέρον να μην επιτρέπονται οι επισκέπτες και τα μέρη που απέμεναν ήταν είτε πολύ λίγα για εξερεύνηση είτε όπως η Ικαρία δεν υπήρχε κάποιος μέρος «ελεύθερο» από την νομοθεσία να μπορεί να πραγματοποιήσει κατάδυση κάποιος. Το πρώτο βήμα έγινε το 2005 που ελευθερώνει αρκετά μέρη για κατάδυση αλλά επίσης δίνει και την κυριότητα στην Εφορία Εναλίων Αρχαιοτήτων να δεσμεύσει κάθε σπιθαμή της θάλασσας εάν κρίνει ότι είναι αρχαιολογικός χώρος. Αυτός είναι και ένας λόγος που δεν έχει η Ελλάδα καταδυτικό πάγκο ανοιχτό για το κοινό. Ευτυχώς όμως οι Έλληνες και στην περίπτωση μας οι Χανιώτες προσπαθούν και με διάφορους τρόπους να οργανώσουν καταδυτικές δραστηριότητες μήπως και καταφέρουν και προσελκύσουν τουρισμό. Στον Νομό υπάρχουν δύο σύλλογοι που ασχολούνται αποκλειστικά με αυτές τις δραστηριότητες και συνεργάζονται και με τα καταδυτικά κέντρα. Τα καταδυτικά κέντρα της πόλης απεικονίζονται συγκεντρωμένα στον Πίνακα 2. Σύμφωνα με ατομικές συνεντεύξεις από τους ιδιοκτήτες των καταδυτικών κέντρων κάθε χρόνο οι καταδυτικοί τουρίστες στο Νομό φτάνουν στους 8.000 χιλιάδες αλλά δυστυχώς δεν υπάρχουν γραπτά στοιχεία που να το επαληθεύουν.

Οι «Φίλοι του Βυθού» και η «Λέσχη Αυτοδυτών Κρήτης» είναι οι σύλλογοι που προσπαθούν να αναπτύξουν και να απογειώσουν τις καταδύσεις. Χάρη σε αυτούς οφείλεται και το πρώτο καταδυτικό πάγκο που θα δημιουργηθεί στον Αποκόρωνα στον Νομό Χανίων. Κάποιες από τις δραστηριότητες και κινήσεις τους είναι:

- Καθαρισμός Λιμανιού Χανίων τον Απρίλιο του 2018 (Παλιό Λιμάνι) από εθελοντές δύτες
- Οργανωμένες βουτιές αναψυχής
- Βουτιές εξερεύνησης και καταγραφής ναυαγίων

- Βουτιές καταγραφής και χαρτογράφησης σπηλαίων
- Περιβαλλοντικές ημερίδες για την προστασία των ακτών, για την σωστή και ασφαλή κατάδυση, για τον καθαρισμό των θαλασσών, για την προστασία της θαλάσσιας πανίδας και χλωρίδας.

Πίνακας 2 - Καταδυτικά Κέντρα Χανίων

ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	ΠΕΡΙΟΧΗ
BLYE ADVENTURES DIVING	ΑΚΤΗ ΤΟΜΠΑΖΗ
ΒΟΓΙΑΤΖΑΚΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΤΖΑΝΑΚΑΚΗ
ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΡΗΤΗΣ	ΑΚΤΗ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗ
ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΜΑΛΕΦΑΚΗΣ	ΓΕΦΥΡΑ ΚΛΑΔΙΣΟΥ
CHANIA DIVING CENTER	ΚΟΥΝΟΥΠΙΔΙΑΝΑ

Αυτές είναι μερικές δραστηριότητες που διοργανώνουν και υπάρχει μεγάλη ανταπόκριση από τους Κρητικούς λάτρεις. Ο συνολικός αριθμός περίπου των Κρητικών αυτοδυτών στο Νομό Χανίων φτάνει περίπου τους 300 με 350. Χάρη σε αυτούς οφείλει η πόλη μεγάλα βήματα στον τουριστικό κλάδο της κατάδυσης και όσο υπάρχουν ακόμα λάτρεις του βυθού υπάρχει και ελπίδα ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού.

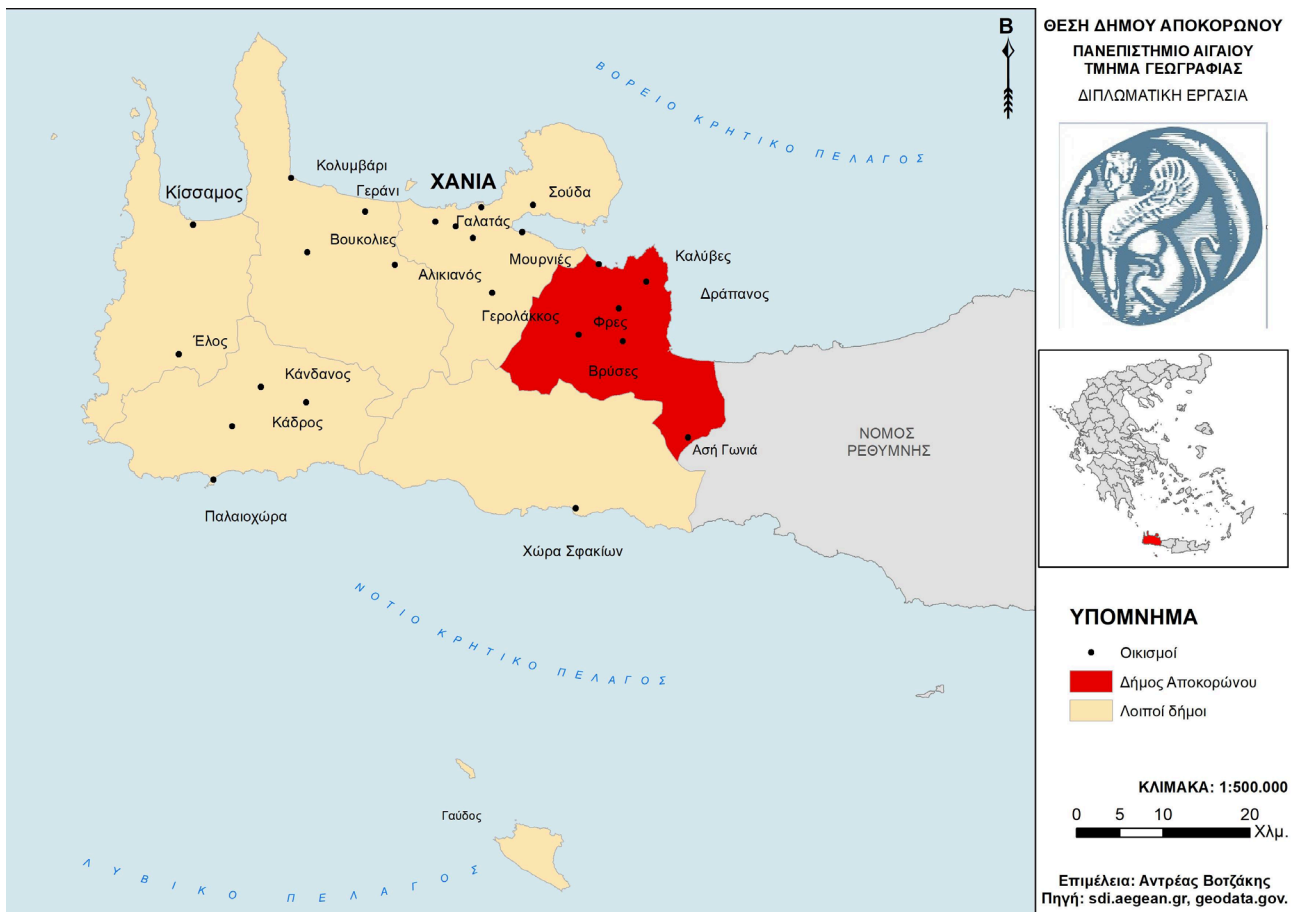
Στα Χανιά υπάρχουν πολλά θαλάσσια μέρη για να εξερευνηθεί κανείς σαν δύτης, εκτός όμως από τοποθεσίες υπάρχουν και πλούσια χλωρίδα-πανίδα, σπήλαια και ναυάγια που μπορεί κάποιος να θαυμάσει. Για παράδειγμα όπως αναφέρει και η εφημερίδα τα Χανιώτικα Νέα στο κόλπο της Σούδας μόλις στα 23 μέτρα βάθος υπάρχει το ναυάγιο του Minnewaska III όπου εδώ και 93 χρόνια βρίσκεται στο συγκεκριμένο βυθό. Τα πλοία Minnewaska θεωρούνται «καταραμένα» γιατί είναι τα τρία που είχαν φτιάξει και την τότε εποχή ναυάγησαν. Η ιστορία του Minnewaska III ξεκινάει την πρωτομαγιά του 1909 που ξεκίνησε το παρθενικό του ταξίδι ως πολυτελές κρουαζιερόπλοιο από το Λονδίνο στην Νέα Υόρκη. Η χωρητικότητά του έφτανε τους 17.327 επιβάτες ενώ το μήκος του ξεπερνούσε τα 610 πόδια. Είχε κάνει 66 κρουαζιέρες από το 1909 μέχρι και το 1915 και η τελευταία του διαδρομή έγινε στις 24 Ιανουαρίου του 1915. Τον Φεβρουάριο του ίδιου έτους το πλοίο

επιτάχτηκε από το Βρετανικό Ναυτικό και το τελευταίο του ταξίδι πραγματοποιήθηκε το 1916 όταν είχε αγκυροβολήσει στο λιμάνι της Σούδας για ανεφοδιασμό. Στη συνέχεια ξεκίνησε με προορισμό την Θεσσαλονίκη και λίγο έξω από τον κόλπο της Σούδας έπεσε πάνω σε ένα πλωτό ορυχείο. Ο τότε καπετάνιος με απόλυτη ψυχραιμία οδήγησε το καράβι πίσω στο λιμάνι όπου όλοι αποβιβάστηκαν με ασφάλεια και το καράβι βυθίστηκε. Σήμερα υπάρχει μόνο το κουφάρι του πλοίου και μερικά μικρο-αντικείμενα ενώ όλα τα υπόλοιπα καταστράφηκαν (*Χανιώτικα Νέα*, no date; Ντούνης, 2000).

Επίσης άλλες καταδυτικές περιοχές είναι ο Καθεδρικός Ναός ο οποίος είναι ένα σπήλαιο το οποίο έχει ονομαστεί έτσι και η δημιουργία του συνδέεται με την έκρηξη του ηφαιστείου της Σαντορίνης. Σε εκείνο το σημείο έχουν βρεθεί απολιθωμένα ζώα και διάφορα αντικείμενα μινωικής προέλευσης. Ακόμα υπάρχει το ναυάγιο του πολεμικού πλοίου Pier Luisi που ήταν γερμανικής κατοχής, το οποίο μετέφερε πυρομαχικά και το βύθισαν ίδιοι οι Γερμανοί το 1943 για να μην το ανατινάξουν αυτοί της Αντίστασης. Το πλοίο βρίσκεται και αυτό στον κόλπο της Σούδας σε βάθος μόλις 20 μέτρων και επίσης τα πυρομαχικά που διέθετε βρίσκονται ανενεργά στο βυθό μαζί με το καράβι.

4.2 Περιοχή Μελέτης: Δήμος Αποκόρωνου

Ο Δήμος Αποκορώνου (Χάρτης 6) ανήκει στο Νομό Χανίων και βρίσκεται βορειοανατολικά με έκταση 323 τ. χιλιόμετρα. Ο πληθυσμός του Δήμου σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ το 2011 ήταν 12.807 μόνιμοι κάτοικοι. Τα χαρακτηριστικά που χαρακτηρίζουν αυτή την περιοχή είναι οι καταπράσινοι λόφοι, τα πετρόχτιστα και με παλαιά αρχιτεκτονική σπίτια, η μοναδική φυσική λίμνη του νησιού και οι πολύ ωραίες παραλίες.

Χάρτης 6 - Δήμος Αποκορώνου (πηγή Βοτζάκης Ανδρέας)

Τα πιο γνωστά μέρη του Αποκόρωνα είναι:

- η Γεωργιούπολη (ή Γεωργιούπολη) που είναι ένα πολύ ωραίο θέρετρο για διακοπές και κάθε καλοκαίρι ανοίγουν όλα τα καταστήματα και τα αμέτρητα ξενοδοχεία για να υποδεχτούν τους τουρίστες που πλημμυρίζουν την περιοχή. Η πιο γνωστή παραλία της περιοχής είναι το Καλυβάκι το οποίο είναι ένας μικρός κόλπος που στις δύο προεξοχές του είναι χτισμένες δύο εκκλησίες. Τα νερά του είναι καταγάλανα και επειδή περνάει ποταμός από την θάλασσα αυτή το νερό που είναι στην επιφάνεια δημιουργεί μικρούς κρυστάλλους λόγω του παγωμένου ποταμού και από κάτω προς το πυθμένα το νερό είναι αρκετά θερμό.
- Καβρός ο οποίος βρίσκεται λίγα χιλιόμετρα μετά την Γεωργιούπολη, επίσης θέρετρο διακοπών με αμέτρητα ξενοδοχεία που κάθε καλοκαίρι φιλοξενεί γύρω στους 50 χιλιάδες επισκέπτες.
- Η Βρύσες είναι ένα πολύ γραφικό χωριό της Κρήτης με αρκετές καταπράσινες περιοχές, έναν μικρό καταρράκτη στο κέντρο της μικρής πόλης και τον ποταμό που το διασχίζει. Από

και είναι πέρασμα για πολλά χωριά και μέρος συνάντησης αρκετών ανθρώπων που μένουν σε εκείνα τα χωριά. Σε εκείνη την περιοχή θα συναντήσει κανείς κοπάδια από κατσίκες, πρόβατα και αρνιά ελεύθερα στις πεδιάδες για βόσκηση.

- Η Λίμνη του Κουρνά που είναι η μοναδική φυσική λίμνη με γλυκό νερό στην Κρήτη, με μήκος 1087 μέτρα και πλάτος 880 μέτρα ενώ το βάθος της είναι γύρω στα 22 μέτρα. Είναι προστατευόμενη περιοχή και φιλοξενεί πολλά είδη ψαριών και ζώων που μερικά είναι αρκετά σπάνια. Παράδειγμα είναι η χελώνα εμύδη, η οποία είναι δίχρωμη χελώνα με βούλες στο καβούκι της. Επίσης υπάρχουν χέλια, νερόφιδα, πάπιες, και τώρα τελευταία έχουν παρατηρηθεί και μεγάλα χρυσόψαρα για τα οποία μια ερμηνεία είναι ότι ένας κάτοικος για να μην σκοτώσει το χρυσόψαρό του το πέταξε στην λίμνη και αυτό είχε ως αποτέλεσμα να αναπαραχθεί και να μεγαλώσει αρκετά.
- Τέλος το χωριό Βάμος που εκεί διοργανώνονται αρκετές δραστηριότητες όπως η συγκομιδή της ελιάς και του σταφυλιού, παρακολούθηση της παραγωγής κρασιού και των τυριών. Επίσης σε μια συγκεκριμένη καφετέρια εκεί μπορείς να θαυμάσεις την καταπράσινη περιοχή και τα Λευκά Όρη.

Εκτός από τις ομορφιές τις εξωτερικές στο συγκεκριμένο Δήμο υπάρχουν και υποθαλάσσια αξιοθέατα αλλά και μύθοι για να εξερευνήσει κανείς στην περιοχή. Για παράδειγμα όπως αναφερθήκαμε πιο πάνω η λίμνη του Κουρνά είναι μια λίμνη στην οποία οι καταδύσεις θα ήταν πολύ ενδιαφέρουσες λόγω της χλωρίδας και της πανίδας που φιλοξενεί ενώ για την λίμνη υπάρχει και ένας μύθος για μια νεράιδα που λίγοι την βλέπουν αλλά πολλοί ντόπιοι γνωρίζουν για την ύπαρξή της. Ο μύθος αναφέρει:

« Παλιά η λίμνη δεν ήταν όπως είναι τώρα, στην θέση της υπήρχε ένα μεγάλο χωριό και γύρω καταπράσινα δέντρα. Σε εκείνη την περιοχή οι άνθρωποι ήταν σαν μια οικογένεια και δεν υπήρχαν ούτε πόλεμοι αλλά και ούτε διχόνοιες όπως υπήρχαν σε άλλα μέρη. Ζούσαν με τα αγαθά που καλλιεργούσαν στην εκάστοτε γη και τα σπίτια τους έμοιαζαν σαν αρχοντικά. Εκεί υπήρχε και μια κοπέλα που ήταν, σύμφωνα με τους κατοίκους της, η πιο όμορφη του χωριού αλλά και η πιο γλυκιά και καλοσυνάτη που είχε κατοικήσει στο χωριό. Όλοι την αγαπούσαν και την ήθελαν για παρέα τους, εκείνη μέσα σε ένα σπίτι να βοηθάει τους γονείς της αλλά και όταν έβγαινε έξω εξυπηρετούσε όποιον ήθελε βοήθεια χωρίς κάποιο αντάλλαγμα. Κάποια μέρα όμως θέλησε να εξερευνήσει τον κόσμο και να φύγει από το χωριό που ποτέ πριν δεν το είχε κάνει. Έτσι αποφάσισε να το ανακοινώσει σε όλο

το χωριό και να τους αποχαιρετήσει. Όταν το έκανε όμως αυτό κανείς δεν χάρηκε και προσπάθησαν να την αλλάξουν γνώμη γιατί δεν ήθελαν να φύγει από κοντά τους και να για να μην πάθει κανένα κακό λόγω την επικινδυνότητα που επικρατούσε. Το κορίτσι όμως πεισματάρικο αποφάσισε ότι θα φύγει και για να μην ανησυχήσουν και να τους διαβεβαιώσει ότι όλα θα είναι καλά πρότεινε να πάρει κάποιον άντρα από κει για να την ακολουθήσει και μετά από λίγο καιρό θα επιστρέψουν, έτσι και έγινε. Την μέρα που έφευγαν όλοι μαζεύτηκαν για να τους αποχαιρετίσουν και για χάρη της οργάνωσαν γλέντι όπου όλοι χόρευαν και τραγουδούσαν. Στην αρχή η διαδρομή ξεκίνησε ευχάριστα και ο γέρο-συνοδός της εξηγούσε τι έβλεπε, λίγα μέτρα πιο κάτω σε μια μικρή πηγή όχι πολύ μακριά από το χωριό έκατσαν να ξεκουραστούν και να ξεδιψάσουν. Η κοπέλα ζήτησε από το συνοδό της να κάτσουν λίγο ακόμα διότι ήθελε να πλυθεί λίγο και ο ηλικιωμένος κύριος δέχτηκε. Καθώς αυτή έμπλεκε τα μαλλιά της ο συνοδός της την κοιτούσε σιεπτόμενος διάφορα κακά που ούτε η ίδια δεν τα φανταζόταν. Έκανε κινήσεις και την πλησίαζε χωρίς το κορίτσι να υποψιάζεται το οτιδήποτε μέχρι που της επιτέθηκε. Άρχισε να τρέχει και να φωνάζει αλλά δυστυχώς δεν τα κατάφερε να τον αποφύγει και αυτός την έπιασε. Τότε όπως αναφέρεται ξέσπασε μια τρομερή καταιγίδα και ο τόπος πλημμύρισε και έγινε η σημερινή λίμνη και το κορίτσι μεταμορφώθηκε σε νεράιδα της περιοχής που παίζει, γελάει, φροντίζει τα πλάσματα του βυθού και δίνει μια άλλη ενέργεια στην περιοχή εκεί».

Ο Δήμος αυτός είναι πολύ τουριστικά δημοφιλής και κάθε καλοκαίρι φιλοξενεί χιλιάδες τουρίστες. Οι περισσότερες περιοχές του λόγω της θάλασσας που τις περικλείει «έχουν ζωή» μόνο τους καλοκαιρινούς μήνες ενώ το χειμώνα μένουν ανοιχτά λίγα μαγαζάκια που βρίσκονται στα μεγάλα χωριά. Εκεί θα δημιουργηθεί και το πρώτο καταδυτικό πάρκο επιτρεπόμενο στην διέλευση τουριστών στην Ελλάδα αλλά και στο νησί. Σύμφωνα με συνέντευξη που πραγματοποιήθηκε με τον αντιδήμαρχο του Αποκορώνου, η περιοχή που θα γίνει είναι στον Όρμο Μπρος Γιαλός που βρίσκεται περίπου 30 χιλιόμετρα από την πόλη των Χανίων. Σύμφωνα με τις τοπικές εφημερίδες στο καταδυτικό πάρκο το οποίο η απόσταση του από την στεριά κυμαίνεται στα 130 μέτρα και με την χορηγία του Λιμενικού Σώματος δόθηκαν στον Δήμο δύο παροπλισμένα πλοία τα οποία θα βυθιστούν και με αυτόν τον τρόπο θα δημιουργηθούν τεχνητοί ύφαλοι για την προσέλκυση και την αναπαραγωγή της χλωρίδας και της πανίδας του βυθού. Ακόμα οι υποδομές που θα φτιαχτούν για την ασφαλή λειτουργία του πάρκου είναι επιφανειακοί πλωτήρες επισήμανσης του καταδυτικού πάρκου και επιφανειακοί πλωτήρες πρόσδεσης σκαφών και για την επισήμανση έναρξης και τερματισμού της καταδυτικής διαδρομής.

Για την δημιουργία του καταδυτικού πάρκου οι «φίλοι του βυθού» αλλά και οι «Λέσχη Αυτοδυτών Κρήτης» βοήθησαν στην συλλογή των απαιτούμενων δικαιολογητικών. Η έρευνα και η μελέτη που διεξάχθηκε για να εγκριθεί από το Υπουργείο χωρίζεται σε 6 μέρη. Στο πρώτο μέρος είναι η μελέτη για την σκοπιμότητα της περιοχής που θα χωροθετηθεί το καταδυτικό πάρκο στο οποίο περιλαμβάνει:

- Την καταλληλότητα της προτεινόμενης οριοθέτησης σε σχέση με την ελκυστικότητα για καταδύσεις αναψυχής.
- Υποβρύχια επισκεψιμότητα της περιοχής είτε λόγω των καιρικών συνθηκών που μπορεί να υπάρξουν είτε και με τον αριθμό που μπορούν να τον επισκεφτούν.
- Την περιγραφή της προσβασιμότητας της περιοχής και από ξηρά και από θάλασσα, την ύπαρξη υποδομών στην περιοχή και την εγγύτητα σε περιοχές υψηλής τουριστικής δραστηριότητας.
- Με την απαγόρευση της αλιείας στην συγκεκριμένη περιοχή θα πρέπει να αναφερθούν οι τρόποι επίβλεψης και το όρια όπου απαγορεύεται η δραστηριότητα αυτή.
- Τα προσδοκώμενα οφέλη που μπορεί να υπάρξουν από το καταδυτικό πάρκο είτε είναι οικονομικού, περιβαλλοντικού ή και επιστημονικού χαρακτήρα.
- Τέλος των καθορισμών ειδικών ζωνών προστασίας γύρω από τις προτεινόμενες για οριοθέτηση περιοχές.

Η δεύτερη μελέτη αφορά ένα επιχειρησιακό πλάνο για την λειτουργία και την οργάνωση του πάρκου και χωρίζεται σε δύο φορείς. Ο πρώτος αφορά τον κερδοσκοπικό φορέα που θα αναλάβει την διαχείριση και πρέπει να είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και ο άλλος θα είναι Νομικό Δημοσίου Δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Η τρίτη φάση αφορά την τοπική αυτοδιοίκηση η οποία σύμφωνα με συγκεκριμένη μελέτη που θα έχει πραγματοποιήσει πρέπει να είναι σύμφωνη με την παραπάνω μελέτη για το καταδυτικό πάρκο. Στην τέταρτη με την δημιουργία της Περιοχής Οργανωμένης Ανάπτυξης Καταδυτικού Πάρκου (ΠΟΑΚΠ) πρέπει να υπάρξει και μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων που μπορεί να προκύψει από την χρήση στην εκάστοτε περιοχή. Τέλος πέμπτη και έκτη φάση είναι η γνωμοδότηση της Λιμενικής Αρχής αλλά και της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας για την συμβατότητα του ΠΟΑΚΠ.

Απ' ότι παρατηρούμε από τα προηγόμενα για να δημιουργηθεί ένα καταδυτικό πάρκο χρειάζεται μια πολύ μεγάλη διαδικασία. Ο κύριος λόγος που δεν δημιουργούνται καταδυτικά πάρκα είναι λόγω της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας που ανακηρύσσει συνεχώς τις θαλάσσιες περιοχές που έχουν κάποιο ενδιαφέρον για να προσεγγίσει τουρισμό σαν αρχαιολογικούς τόπους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην αξιοποιούνται οι θαλάσσιοι «θησαυροί» της Ελλάδας και έτσι ο καταδυτικός τουρισμός και του νησιού να μην μπορεί να αναπτυχθεί.

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Κεφάλαιο 5. Μεθοδολογία

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε για την ολοκλήρωση της πτυχιακής εργασίας ήταν η εθνογραφική επιτόπια έρευνα συλλογής πρωτογενούς υλικού, με την βοήθεια συνεντεύξεων μέσω ερωτηματολογίων. Υπάρχουν 3 είδη συνεντεύξεων, η κατευθυνόμενη ή δομημένη, η ημι-κατευθυνόμενη και η ελεύθερη συνέντευξη. Το πρώτο είδος χρησιμοποιεί δομημένα ερωτηματολόγια δηλαδή σύνολα ερωτήσεων που είναι τυποποιημένες ή και προκαθορισμένες για τον κάθε ερωτηθέντα. Οι δομημένες συνεντεύξεις χρησιμοποιούνται σε περιγραφικές μελέτες ως μέσα προσδιορισμού γενικών υποδειγμάτων. Η ημι-κατευθυνόμενη αφορά ένα εύρος θεμάτων και ερωτήσεων που μπορεί να διαφέρει από συνέντευξη σε συνέντευξη, αυτό το είδος συνήθως το χρησιμοποιούμε για επεξηγηματικές μελέτες. Στην συνέντευξη οι ερωτήσεις πρέπει να είναι καλά διατυπωμένες έτσι ώστε ο συνεντευξιαζόμενος να μπορεί να τις κατανοήσει και να απαντήσει σωστά, επίσης να υπάρχει μια σωστή ροή, ο ερευνητής οφείλει να βοηθήσει με τις ερωτήσεις του τον ερωτηθέντα να οργανώσει τις σκέψεις του και με το τέλος όλης αυτής της διαδικασίας να βγει ένα σωστό αποτέλεσμα και να έχουν απαντηθεί οι στόχοι της έρευνας.

. Ο σκοπός της εργασίας είναι η ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης του καταδυτικού τουρισμού, προβλήματα που αντιμετωπίζει και προτάσεις για βελτίωση. Η παρούσα πτυχιακή εργασία εφαρμόζει ημιδομημένη συνέντευξη λόγω ότι οι ερωτήσεις είναι ελεύθερες, δηλαδή δίνουν το δικαίωμα στο ερωτηθέντα να εκφράσει τις σκέψεις του όπως θέλει ο ίδιος χωρίς να περιορίζεται σε συγκεκριμένες απαντήσεις. Πραγματοποιήθηκε επιτόπια έρευνα καθώς τα δεδομένα που συλλέξαμε δεν υπάρχουν έτοιμα να τα αντλήσουμε από κάποια άλλη πηγή. Επίσης οι ερωτήσεις αλλάζουν από συνέντευξη σε συνέντευξη και το δείγμα μας αποτελείται από μικρό αριθμό ερωτηθέντων οι οποίοι είναι γνώστες του τουριστικού αυτού φαινομένου. Το δείγμα αποτελείται από 5 συνεντευξιαζόμενους ενώ για την καλύτερη συλλογή στοιχείων δημιουργήθηκαν 2 τύποι ερωτηματολογίων. Ο πρώτος τύπος αφορούσε την Αντιδήμαρχο Χανίων και τον Αντιδήμαρχο του Δήμου Αποκορώνου. Το δεύτερο ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε για τον Πρόεδρο του Συλλόγου «Λέσχη Αυτοδυτών Κρήτης» και για δύο ιδιοκτήτες καταδυτικών κέντρων. Τα ερωτηματολόγια αυτά παρουσιάζονται στο Παράρτημα Α της εργασίας.

Η S.W.O.T. ανάλυση ορίζεται σαν εργαλείο στρατηγικού χαρακτήρα για την ολοκληρωμένη περιγραφή μιας επιχείρησης ή μιας οικονομίας ή για οτιδήποτε άλλο. Τα αρχικά της είναι Strengths (Δυνάμεις-Δυνατά Σημεία), Weaknesses (Αδυναμίες-Αδύνατα σημεία), Opportunities (Ευκαιρίες) και Threats (Απειλές). Οι «δυνάμεις» και οι «Αδυναμίες» ορίζουν την υπάρχουσα κατάσταση ενώ οι «Ευκαιρίες» και οι «Απειλές» τις μελλοντικές καταστάσεις. Στην παρούσα εργασία οι «Δυνάμεις» αφορούν τα ισχυρά σημεία του καταδυτικού τουρισμού που διαθέτει η Κρήτη, οι «Αδυναμίες» τα σημεία που μειονεκτούν και χρειάζονται ενίσχυση και επιδιόρθωση κάποιες φορές, οι «Ευκαιρίες» είναι οι δυνατότητες που έχει το συγκεκριμένο μέρος για να αναπτυχθεί ενώ τέλος οι «Απειλές» για τις εξωτερικές δυνάμεις που μπορεί να επηρεάσουν τον συγκεκριμένο τουρισμό του νησιού. Επιλέξαμε αυτήν την ανάλυση διότι προέρχεται από την επιστήμη της οικονομίας και ο τουρισμός που ασχολείται η παρούσα εργασία ανήκει σε αυτόν τον κλάδο με αποτέλεσμα να έχουμε πιο έγκυρα αποτελέσματα. Ακόμα χρειαζόμασταν ένα εργαλείο για να βοηθήσει στην σωστή οργάνωση της πολύπλοκης πραγματικότητας που προκύπτει από την έρευνα αυτή.

Το κίνητρο της συγκεκριμένης πτυχιακής προέρχεται από την στασιμότητα που επικρατεί στον καταδυτικό τουρισμό τόσο της Κρήτης όσο και στο Νομό Χανίων. Υπάρχουν αρκετά καλά στοιχεία που όχι μόνο θα φέρουν επισκέπτες αλλά και θα μπορέσουν να ανταγωνιστούν και μεγάλες χώρες που ζουν μόνο από αυτό το είδος του τουρισμού. Με αυτό τον τρόπο οι στόχοι της εργασίας μπορεί να είναι μικροί σε αριθμό αλλά αποτελούν τους κύριους άξονες επάνω στους οποίους πραγματοποιείτε η εμπειρική έρευνα. Οι επιμέρους στόχοι (ερευνητικά ερωτήματα) της εργασίας μας είναι:

1. Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης του καταδυτικού τουρισμού
2. Διαπίστωση ισχυρών Σημείων, Αδυναμιών, Ευκαιριών και Απειλών που αντιμετωπίζει η ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού
3. Διερεύνηση μελλοντικών τρόπων ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού

Η έρευνα διεξάχθηκε επιτόπου στο Νομό Χανίων, και συγκεκριμένα στα Χανιά και στον Δήμο Αποκορώνου. Η διάρκεια κατασκευής και ολοκλήρωσης των ερωτηματολογίων ήταν περίπου 15 μέρες από τα μέσα μέχρι τα τέλη Μαΐου ενώ οι συνεντεύξεις ξεκίνησαν 1 Ιουνίου και τελείωσαν τέλη του ίδιου μήνα. Η διάρκεια της συνέντευξης υπολογίστηκε στα 15 λεπτά αλλά υπήρχαν και κάποιες εξαιρέσεις. Η πρώτη επαφή με τους συνεντευξιζόμενους έγινε τηλεφωνικά και μόνο με την Αντιδήμαρχο Χανίων, τον Πρόεδρο της «Λέσχης Αυτοδυτών Κρήτης» και τον ένα από τους δύο

ιδιοκτήτες καταδυτικών κέντρων προγραμματίστηκε συνάντηση από κοντά. Πιο αναλυτικά με την Αντιδήμαρχο η συνομιλία μας διεξάχθηκε στο γραφείο της στο Δημαρχείο Χανίων ενώ η διάρκεια ήταν γύρω στα 50 λεπτά διότι η ίδια ενθουσιάστηκε και θέλησε να βοηθήσει με διάφορους τρόπους όπως για παράδειγμα μου έδωσε να διαβάσω τα ΦΕΚ και τις κινητοποιήσεις που είχαν κάνει για καταδυτικά κέντρα στο Νομό. Ψάξαμε υλικό για την βοήθεια της εργασίας και με παρέπεμψε σε διάφορες ιστοσελίδες στο διαδίκτυο. Με τον Αντιδήμαρχο του Αποκορώνου η συνομιλία μας κράτησε 15 λεπτά και ο ίδιος μου ανέφερε ότι γνώριζε για τον καταδυτικό τουρισμό και μου επισήμανε για την δημιουργία του καταδυτικού πάρκου. Έπειτα ο πρώτος ιδιοκτήτης ενός κέντρου μου τόνισε ότι τα Χανιά είναι ένας «μικρός θησαυρός» που στοιχίζει πολλά. Με τον πρόεδρο της λέσχης, με τον οποίο η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στην οικία του, η συνέντευξη διήρκησε αρκετή ώρα και το αποτέλεσμα ήταν πολύ ικανοποιητικό. Ο συγκεκριμένος κύριος είναι γνώστης και λάτρης των καταδύσεων και προσφέρει ένα μεγάλο φάσμα πληροφοριών διότι έχει διαβάσει αρκετά και παράλληλα κατέχει εμπειρία αρκετών χρόνων εξερεύνησης και κατάδυσης. Και τα δύο μαζί δημιουργούν ένα αποτέλεσμα αρκετά σημαντικό για την διεκπεραίωση της πτυχιακής εργασίας. Επιπρόσθετα ο τελευταίος ερωτώμενος έδωσε σημαντικά στοιχεία για την εργασία αλλά αυτό που τον ξεχώριζε ήταν η ενέργεια που είχε για να κινητοποιήσει τους φορείς και την πολιτεία για να ασχοληθούν με αυτό το κομμάτι του τουρισμού.

Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων και για τις δύο κατηγορίες δεν ήταν τα ίδια. Στους Αντιδημάρχους ήταν ο τόπος καταγωγής τους και η θέση τους, ενώ για τα υπόλοιπα μέλη ήταν η θέση εργασίας (εφόσον δεν μπορούσε να μιλήσει ο ιδιοκτήτης), τόπος κατοικίας, σπουδές, χρόνια εμπειρίας και εργασιακή ασχολία τον χειμώνα. Όλων ο τόπος κατοικίας ήταν ο Νομός Χανίων, ενώ στους ιδιοκτήτες οι σπουδές τους περιορίζονταν στο απολυτήριο του Λυκείου ενώ σχετικά με τα χρόνια εμπειρίας τους ο πρώτος κατείχε 10 και ο δεύτερος 12 χρόνια. Ο πρόεδρος της λέσχης έχει πτυχίο ΤΕΙ Ηλεκτρονικών και έχει παρακολουθήσει ένα δεύτερο πτυχίο στο Δουβλίνο για Internet broadcasting.

Η πρώτη ερώτηση που ήταν ίδια περίπου και στα δύο ερωτηματολόγια ήταν εάν ο καταδυτικός τουρισμός της Κρήτης διαφέρει από αυτόν του εξωτερικού; η Αντιδήμαρχος των Χανίων ανέφερε ότι «ναι, διαφέρει λόγω των διαφορετικών θεσμικών πλαισίων αλλά και από την έλλειψη αγαθών και υπηρεσιών» ενώ ο ιδιοκτήτης του ενός κέντρου ανέφερε ότι «δεν διαφέρει αντιθέτως εδώ στα Χανιά μπορεί να είναι και καλύτερος εφόσον θα αξιοποιηθούν κάποια πράγματα».

Όταν οι Αντιδήμαρχοι ρωτήθηκαν για το πώς θα περιγράφατε τον καταδυτικό τουρισμό της Κρήτης η Αντιδήμαρχος Χανίων απάντησε ότι «καθαρά καταδυτικός τουρισμός δεν υπάρχει στην Κρήτη» ενώ ο Αντιδήμαρχος Αποκόρωνας είπε «μπορεί να έχουμε εν μέρει κίνηση σε αυτό το κομμάτι αλλά δεν μπορούμε να πούμε ότι έχουμε καταδυτικό τουρισμό αν συγκριθούμε με άλλες χώρες που έχουνε». Επιπρόσθετα στην ερώτηση αν θα υπάρξει ανάπτυξη και οι δύο συμφώνησαν και απάντησαν για το καταδυτικό πάρκο που δημιουργείται στον Αποκόρωνας αλλά και για τις προσπάθειες και άλλων πάρκων όπως για παράδειγμα αυτό του Καλαθά. Στην ερώτηση αν μπορεί να αναπτυχθεί καταδυτικός τουρισμός στην Κρήτη, η Αντιδήμαρχος είπε ότι «το πρώτο βήμα ξεκίνησε» ενώ ο Αντιδήμαρχος απάντησε με «ναι».

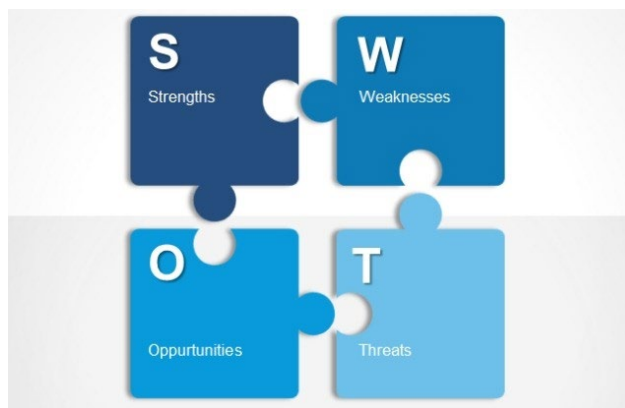
Από την μεριά των ιδιοκτητών όταν τους ρωτήθηκε τι προσφέρει το καταδυτικό σας κέντρο στους δύτες οι απαντήσεις ήταν ίδιες λέγοντας «οργανωμένες βουτιές, ξεναγήσεις υποθαλάσσιες» και άλλα. Στην ερώτηση τι είναι καταδυτικός τουρισμός που έγινε στον πρόεδρο η απάντηση ήταν περίεργη αλλά και σωστή ταυτοχρόνως «ο καταδυτικός τουρισμός σημαίνει εξέλιξη ενός κράτους». Από την ερώτηση τι θα προτεινάτε για ανάπτυξη ο πρώτος ιδιοκτήτης απάντησε διαφήμιση, ο επόμενος ιδιοκτήτης ανέφερε ότι το κράτος πρέπει να βοηθήσει τα καταδυτικά κέντρα και ο πρόεδρος πιο ευνοϊκή η νομοθεσία προς αυτόν τον τομέα. Σε αυτό που συμφώνησαν θετικά και οι τρεις ήταν στο πως βλέπετε το μέλλον γι' αυτό τον τομέα.

Κεφάλαιο 6. Αποτελέσματα

Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναλύσουμε και θα παρουσιάσουμε τα αποτελέσματα της εμπειρικής έρευνας. Για να επεξεργαστούμε τα συγκεκριμένα δεδομένα χρησιμοποιήσαμε την S.W.O.T. ανάλυση και στο επόμενο υπο-κεφάλαιο αναφέρουμε τις προτάσεις για μελλοντική ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού. Οι απαντήσεις από τα ερωτηματολόγια οργανώνονται και σχολιάζονται από την συγκεκριμένη μέθοδο που διαλέξαμε. Στο δεύτερο υπο-κεφάλαιο αναφέρονται συνοπτικά κάποιες προτάσεις για την ανάπτυξη αυτού του κλάδου όπως προκύπτουν και από τις απαντήσεις που έδωσαν οι ερωτηθέντες αλλά και από προσωπική άποψη.

6.1 Ανάλυση S.W.O.T.

Όπως αναφερθήκαμε και προηγουμένως η S.W.O.T. ανάλυση έχει να κάνει με τις εξωτερικές και εσωτερικές συνθήκες μια επιχείρησης ή ενός οργανισμού.

Διάγραμμα 19 - S.W.O.T. ανάλυση

Διάγραμμα 20 - S.W.O.T. καταδύσεις στα Χανιά

Οι «Δυνάμεις» και οι «Απειλές» αφορούν τις εσωτερικές συνθήκες ενώ οι «Ευκαιρίες» και οι «Απειλές» τις εξωτερικές. Στην παραπάνω ανάλυση οι απαντήσεις προέρχονται από τους ερωτώμενους μέσω τις εμπειρικής μας έρευνας. Στο παρακάτω πίνακάκι βλέπουμε συνοπτικά τα στοιχεία του καταδυτικού τουρισμού για κάθε μεταβλητή.

Πιο αναλυτικά στις «Δυνάμεις» ο Νομός Χανίων διαθέτει πολύ καλά στοιχεία για να αναπτυχθεί ο καταδυτικός τουρισμός. Το πρώτο χαρακτηριστικό είναι τα καταδυτικά μέρη που έχει. Όπως αναφερθήκαμε και στα προηγούμενα κεφάλαια η προαναφερόμενη περιοχή παρέχει ένα μεγάλο εύρος ανακαλύψεων για κάποιο δύτε. Τα σπήλαια που το καθένα διαφέρει και μαγνητίζουν με την φυσική τους ομορφιά είναι κάτι μοναδικό. Υπάρχουν δεκάδες σπήλαια στο νομό τα οποία τα περισσότερα είναι χαρτογραφημένα από τους ντόπιους δύτες και ασφαλή για ξενάγηση. Επίσης η πρόσβαση είναι αρκετά εύκολη από την μία μεριά, ενώ από την άλλη όπου η πρόσβαση είναι από θάλασσα είναι λίγο πιο επικίνδυνα και απευθύνεται σε πιο έμπειρους δύτες που γνωρίζουν καλά τους

κινδύνους που κρύβει αυτό το σπορ. Εκτός από αυτά υπάρχει και η λίμνη του Κουρνά, που μόνο από το φυσικό της πλούτο και την χλωρίδα και πανίδα που παρέχει στον επισκέπτη τον ικανοποιεί χωρίς να θελήσει ο ίδιος να επισκεφτεί κάτι άλλο.

Τα ναυάγια αποτελούν έναν μεγάλο θησαυρό για τις καταδύσεις, το πλοίο του Minnewaska, το πολεμικό αεροπλάνο, το γερμανικό πλοίο που το βυθίσανε είναι μερικά από τα πολλά υποβρύχια αξιοθέατα που όταν αξιοποιηθούν σωστά θα γίνει ένα υποθαλάσσιο μουσείο με μεγάλη επισκεψιμότητα. Υπάρχουν αρκετά άλλα τα οποία δεν έχουν εξερευνηθεί, ούτε χαρτογραφηθεί και γι' αυτό δεν αναφέρονται στους ταξιδιωτικούς προορισμούς. Η χρησιμότητα όμως που παρέχουν στο νησί δεν είναι μόνο για τουριστικούς λόγους αλλά και για την προσέλκυση και ανάπτυξη καινούργιων θαλάσσιων μορφών ζωής. Αυτό θα φέρει μεγαλύτερη ποικιλότητα στην πανίδα της θαλάσσιας περιοχής και παράλληλα με την απαγόρευση της αλιείας θα μπορέσουν να αναπαραχθούν και να ζήσουν με ηρεμία.

Μπορεί ο καταδυτικός τουρισμός των Χανίων να μην μπορεί να ανταγωνιστεί άλλες χώρες όπως για παράδειγμα της Μάλτας οι υποδομές όμως είναι παρόμοιες με αυτές του εξωτερικού. Υπάρχουν αρκετά καταδυτικά κέντρα τα οποία μπορούν να σου παρέχουν πολλά αγαθά τόσο σε εξοπλισμό όσο και σε διασκέδαση χωρίς να υπάρχουν καταδυτικά πάρκα. Υπάρχουν λιμάνια τα οποία μπορείς να επιβιβαστείς από εκεί και να πας για κατάδυση στην μέση του πουθενά, καθώς τα κέντρα διαθέτουν μικρά σκάφη που σε μεταφέρουν οπουδήποτε για να γίνει σωστά η κατάδυση. Από την μεριά του εξοπλισμού και της γνώσης που χρειάζεται για να μην υπάρξουν ατυχήματα υπάρχουν έμπειροι εκπαιδευτές που έχουν εκπαιδευτεί από μεγάλους οργανισμούς όπως και οι εκπαιδευτές του εξωτερικού. Επιπρόσθετα όλα τα κέντρα κάνουν μαθήματα για να μπορέσει όποιος επιθυμεί να πάρει κάποιο πτυχίο και να γίνει αυτοδύτης. Επίσης ότι βρισκόμαστε σε νησί με καθαρά νερά και παντού θάλασσα για τον καταδυτικό τουρισμό είναι ένα μεγάλο πλεονέκτημα. Το νησί, σαν νησί που συνδυάζει θάλασσα, βουνό, πράσινο κάνουν τον επισκέπτη να θελήσει όχι μόνο να εξερευνησει τον βυθό αλλά και όλη την πόλη.

Άλλη «δύναμη» είναι ότι υπάρχουν δύο Σύλλογοι για καταδύσεις που προσπαθούν να προστατέψουν και να αναπτύξουν τον συγκεκριμένο τουρισμό με κάθε τρόπο. Τα μέλη τους είναι δύτες είτε ερασιτέχνες είτε επαγγελματίες που αγαπάνε το άθλημα αυτό. Έχουν προσφέρει πολλά με τα έργα τους και είναι ο λόγος που θα δημιουργηθεί και το πρώτο καταδυτικό πάρκο στα Χανιά. Πολλά από τα ναυάγια που γνωρίζουμε οφείλονται στους συλλόγους αυτούς που πρόθυμοι βουτάνε

πολλοί μαζί και τα ανακαλύπτουνε. Ακόμα πολλά μέλη έχουν ενταχθεί και παρέχουν βοήθεια σε εξαφανίσεις τουριστών που συμβαίνουν στην θάλασσα.

Τελευταίο και αρκετά σημαντικό γι' αυτό τον τομέα είναι το καταδυτικό πάρκο στον Δήμο Αποκόρωνα που θα είναι το πρώτο σε όλο το νησί και επίσης πρώτο σε όλη την χώρα που θα επιτρέπεται η επίσκεψη σε τουρίστες. Έχουν ξεκινήσει οι εργασίες για την δημιουργία του και σύμφωνα με τον Αντιδήμαρχο θα ανοίξει το καλοκαίρι του 2019. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα να υπάρξει κάποια αύξηση στον τουρισμό αυτού του είδους και μεγάλη πιθανότητα οι φορείς να ενεργοποιηθούν και να νοιαστούν περισσότερο για τον θαλάσσιο τουρισμό.

Στις «Αδυναμίες» το πιο μεγάλο πρόβλημα το δημιουργεί η Νομοθεσία που μέχρι και το 2005 δεν επιτρεπόταν σχεδόν πουθενά η υποβρύχια κατάδυση αλλά ούτε και με απλή μάσκα. Από το 2005 η μόνη διαφορά ήταν να ελευθερωθούν κάποια μέρη της θάλασσας αλλά η Αρχαιολογική Υπηρεσία είχε το δικαίωμα εφόσον βρεθεί οτιδήποτε στο βυθό να ονομάσει την περιοχή εκεί σαν αρχαιολογικό μέρος και αυτομάτως απαγορευόταν η οποιαδήποτε κατάδυση. Με την ισχύουσα νομοθεσία ο καταδυτικός τουρισμός παραμένει και θα παραμείνει στην ίδια κατάσταση και πολλές άλλες χώρες με λιγότερο θαλάσσιο πλούτο κάθε χρόνο αυξάνουν τον τουρισμό τους.

Επιπρόσθετα η Πολιτεία αλλά και οι φορείς παίζουν μεγάλο ρόλο στην κατάσταση αυτή που επικρατεί. Η Πολιτεία μένει απαθής και δεν αξιοποιεί την θάλασσα και τα δώρα που έχει δώσει στο νησί και οι φορείς δεν συνεργάζονται μεταξύ τους για να μην υπάρχουν ούτε διαφωνίες και να βοηθήσουν την Κρήτη να αναπτυχθεί στο έπακρον.

Η έλλειψη καταδυτικών πάρκων ρίχνει την Ελλάδα αλλά και το νησί συγκεκριμένα στις τελευταίες θέσεις για καταδυτικό προορισμό. Τα πάρκα είναι θαλάσσιες περιοχές μικρής έκτασης όπου απαγορεύεται η αλιεία και η κάθε μορφή ανθρώπινης παρέμβασης ενώ οι ελεγχόμενες καταδύσεις επιτρέπονται. Σε εκείνες τις περιοχές δίνεται η δυνατότητα να αναπαραχθούν και να μεγαλώσουν διάφορα θαλάσσια είδη σε ήσυχο περιβάλλον. Με την βοήθεια και των κατάλληλων φορέων κατασκευάζονται και τεχνητοί ύφαλοι που βοηθάνε στην διατήρηση και προστασία της θαλάσσιας ζωής. Αυτό δίνει και την ευκαιρία στο κράτος να φτιάξει υποδομές για να μπορεί ο άνθρωπος να τα επισκεφτεί και να τα θαυμάσει χωρίς να προκαλέσει καμία φθορά.

Σύμφωνα με κάποιους ερωτηθέντες στον εξωτερικό υπάρχει μια «κακή» φήμη για την Ελλάδα, συνεπώς και για την Κρήτη για τις καταδύσεις. Λόγω του νόμου θεωρούν οι ξένοι ότι δεν επιτρέπονται οι καταδύσεις στην περιοχή και γι' αυτό δεν επιλέγουν το νησί για καταδύσεις.

Η βιοποικιλότητα όπως αναφερθήκαμε και πιο πάνω συμβάλει σε μεγάλο ποσοστό για την ανάπτυξη του συγκεκριμένου τουρισμού. Μπορεί ο Νομός Χανίων να έχει κάποια λίγα και σπάνια είδη αλλά με την ελεύθερη αλιεία και τα μη υπάρχοντα πάρικα για την ανάπτυξη τους δεν υπάρχει ευκαιρία στο μέλλον για βελτίωση της κατάστασης αυτής.

Κλείνοντας την στήλη με τις «Αδυναμίες» οι λιγοστές μαρίνες που διαθέτει η περιοχή δεν επιτρέπει στους ιδιοκτήτες των καταδυτικών κέντρων να εξυπηρετήσουν σωστά τους επισκέπτες τους. Η πρόσβαση σε πολλές περιοχές καταδύσεων επιτυγχάνεται με την βοήθεια μικρών σκαφών γιατί δεν υπάρχει διαφορετικός τρόπος προσέγγισης. Όταν οι λιγοστές μαρίνες που υπάρχουν είναι πλήρεις από σιάφη και η προτεραιότητα δίνεται σε ιδιώτες τότε οι επαγγελματίες βρίσκονται σε πολύ δύσκολη θέση και δεν μπορούν να εξυπηρετήσουν σωστά τους τουρίστες.

Στις «Ευκαιρίες» η γεωγραφική θέση μαζί με συνδυασμό ότι η περιοχή βρίσκεται σε νησί είναι ένα πολύ δυνατό πλεονέκτημα. Η θάλασσα που έχει γύρω, οι παραλίες που πλημμυρίζονται κάθε καλοκαίρι λόγω της καθαριότητας και της σπάνιας ομορφιάς είναι λίγοι από τους πολλούς λόγους που θα θελήσεις να το επισκεφτείς.

Το κλίμα από την άλλη που είναι μεσογειακό δίνει την δυνατότητα στους δύτες να μην ανησυχούν για τυχόν επικίνδυνα καιρικά φαινόμενα ή κατά την διάρκεια της κατάδυσης μην ξεσπάσει κάποιο απρόσμενο φαινόμενο. Επιπρόσθετα λόγω των ζεστών θαλασσών οι καταδύσεις μπορούν να επεκταθούν και προς τους χειμερινούς μήνες και να μην είναι εγκλωβισμένοι μόνο για το καλοκαίρι. Εκτός από τις ζεστές θάλασσες επειδή η περιοχή βρίσκεται νότια για αρκετό καιρό και μετά το τέλος των καλοκαιρινών μηνών η θερμοκρασία του εξωτερικού περιβάλλοντος είναι σχετικά υψηλή και μπορεί ο επισκέπτης μετά την βουτιά να κάνει μια βόλτα και να θαυμάσει τα αξιοθέατα χωρίς να τον ενοχλήσει η βροχή ή οι ισχυροί άνεμοι για παράδειγμα.

Η πρόσβαση χωρίζεται σε δύο κατηγορίες, η πρώτη αφορά την πρόσβαση του τουρίστα στο Νομό και η δεύτερη στα καταδυτικά αξιοθέατα. Όσο αφορά το πρώτο η πρόσβαση είναι αρκετά εύκολη, υπάρχουν καθημερινά δρομολόγια με πλοία από τον Πειραιά προς το λιμάνι της Σούδας και μέσω αέρα τα δρομολόγια καθημερινώς είναι δεκάδες. Το καλοκαίρι ειδικά υπάρχουν αρκετοί προορισμοί του εξωτερικού που έχουν απευθείας πτήση για το νησί. Άλλο θετικό χαρακτηριστικό είναι ότι το Ηράκλειο που αποτελεί το δεύτερο σημαντικότερο αεροδρόμιο της χώρας προσφέρει οδική πρόσβαση. Για την δεύτερη κατηγορία υπάρχουν και εύκολες αλλά και δύσκολες προσεγγίσεις στα αξιοθέατα. Συνήθως οι εκπαιδευτές προτιμούν την εύκολη πρόσβαση για να μην κουράσουν τους

δύτες και να έχουν και πιο πολύ ώρα για κατάδυση. Τέλος για αυτή την κατάταξη σημαντικό παράγοντας είναι και το ήσυχο πολιτικό περιβάλλον που καθησυχάζει τους τουρίστες να επισκεφτούν με ασφάλεια την χώρα μας.

Οι «Απειλές» που μπορεί να υπάρξουν είναι σίγουρα ο ανταγωνισμός, υπάρχουν χώρες που μόνο από τον καταδυτικό τουρισμό «ζουν». Οι υποδομές σε αρκετά μέρη είναι φαντασμαγορικές και οι ανέσεις που παρέχουν αρκετά καλές ενώ για τα αξιοθέατα ποικίλουν ανάλογα με την πόλη που θα επισκεφτείς. Η βιοποικιλότητα στις συγκεκριμένες περιοχές είναι αυξημένη και τα θαλάσσια είδη (ψάρια, θηλαστικά) που συναντάς εκεί είναι σπάνια και μπορείς να κολυμπήσεις και μαζί τους χωρίς κανέναν κίνδυνο.

Από την άλλη μεριά το κόστος είναι αρνητικός παράγοντας όπως γνωρίζουμε καθώς αυτό το «σπορ» είναι πιο ακριβό σε σχέση με κάποια άλλα. Όμως υπάρχουν λύσεις και για αυτό όπως για παράδειγμα οι κάτοικοι της Μάλτας για να αναπτύξουν τον συγκεκριμένο τουρισμό έκαναν συμφωνία με τις αεροπορικές εταιρίες ότι ο εξοπλισμός των δυτών δεν θα χρεώνεται και θα μπορούν να τον μεταφέρουν δωρεάν. Η χώρα μας και συγκεκριμένα η περιοχή μελέτης μας έχει ένα πολύ ακριβό πακέτο καταδύσεων και με βάση τους φόρους και τις υπόλοιπες ανάγκες που χρειάζονται δεν μπορούν, αν δεν βοηθήσει το κράτος, να κάνουν πακέτα προσφοράς για τους επισκέπτες.

6.2 Προτάσεις για Μελλοντική Ανάπτυξη

Ο Αποκόρωνας, ο Νομός Χανίων αλλά και η Κρήτη έχουν αρκετά χαρακτηριστικά για να αναδειχθούν κορυφαίοι προορισμοί καταδυτικού τουρισμού αλλά πρέπει πρώτα να τα εκμεταλλευτούν σωστά. Σε αυτήν την ενότητα θα αναφέρουμε κάποιες προτάσεις που εάν τις πραγματοποιήσουν θα υπάρξει μελλοντική ανάπτυξη. Παρακάτω παρουσιάζονται οι συγκεκριμένες προτάσεις για τους σκοπούς της εργασίας:

- Δημιουργία καταδυτικών πάρκων με επιτρεπόμενη διέλευση του ανθρώπου μόνο για κατάδυση: αποτέλεσμα αυτής της πράξης είναι η απαγόρευση της αλιείας, η δημιουργία τεχνητών υφάλων, η αύξηση της χλωρίδας και τις πανίδας σε αρκετά θαλάσσια σημεία.
- Συνεργασία των Φορέων: για να υπάρξει αποτέλεσμα πρέπει όλοι οι αρμόδιοι φορείς να συμβάλουν σε αυτό και να συνεργαστούν μεταξύ τους για να αντιμετωπίσουν οποιοδήποτε πρόβλημα μπορεί να προκύψει.

- Κατασκευή μερικών επιπλέον εγκαταστάσεων: για παράδειγμα όπως αναφερθήκαμε και προηγουμένως με την έλλειψη μαρίνων η μετακίνηση των επισκεπτών δυσκολεύεται και οι ιδιοκτήτες των κέντρων αγανακτούν. Άλλο παράδειγμα είναι αξιοποίηση των ναυαγίων με εγκαταστάσεις για καταδύσεις, για εξερεύνηση. Τα ναυάγια ποικίλουν και αυτό που χρειάζεται είναι πρώτον να χαρτογραφηθούν και να φτιαχτούν γύρω από αυτά ειδικές κατασκευές για την επίσκεψη από τουρίστες. Οργάνωση, αξιοπιστία, ασφάλεια: τα βασικά χαρακτηριστικά για να εμπιστευτεί ένας δύτες το νησί για καταδύσεις.
- Κόστος και προφορές: το κόστος παίζει σημαντικό ρόλο για την ανάπτυξη του συγκεκριμένου τουρισμού. Γνωρίζουμε όλοι ότι οι καταδύσεις είναι μια ακριβή δραστηριότητα αλλά αυτό δεν συνεπάγεται ότι δεν πρέπει και τα καταδυτικά κέντρα και η Πολιτεία να κάνει κάποιες συμφωνίες. Για παράδειγμα η φορολογία σε αυτό το κλάδο να μην είναι τόσο αυξημένη για να δώσουν την ευκαιρία στους ιδιοκτήτες των κέντρων να μειώσουν τις τιμές τους. Επίσης θα μπορούσαν να συνεργαστούν με ξενοδοχεία, αεροπορικές εταιρίες, ξεναγήσεις για ολοκληρωμένα πακέτα διακοπών και οικογενειακών διακοπών.
- Τέλος η Διαφήμιση: όπως διαβάζουμε πάντα την περίληψη ενός βιβλίου πριν το αγοράσουμε έτσι είναι και η διαφήμιση, όταν προωθήσουμε σωστά τον καταδυτικό τουρισμό, παρουσιάσουμε τα θετικά χαρακτηριστικά αλλά και τις δραστηριότητες που μπορούμε να τους προσφέρουμε τότε πολλοί θα θελήσουν να επισκεφτούν τον τόπο μας.

Κεφάλαιο 7. Συμπεράσματα-Συζήτηση

Για την πρώτη υπόθεση εργασίας που είναι η «Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης του καταδυτικού τουρισμού» τα αποτελέσματα που προκύπτουν είναι ότι μπορεί το 1992 να ξεκίνησαν τα πρώτα καταδυτικά πάρκα στην Κρήτη και να υπήρχε στην αρχή μια ενθαρρυντική ικανοποίηση αλλά με την πάροδο του χρόνου το μόνο που άλλαξε ήταν το άνοιγμα αρχειών καταδυτικών κέντρων. Η Νομοθεσία μπορεί να έδωσε μια μικρή βοήθεια από το 2005 και μετά αλλά δεν ήταν αρκετή για την ανάπτυξη πλήρως των καταδύσεων. Οι τουρίστες είναι σε σύγκριση με τις χώρες που διαθέτουν καταδυτικό τουρισμό σχεδόν μηδαμινές. Γύρω στους 8.000 χιλιάδες επισκέπτες έχει ο νομός Χανίων κάθε χρόνο σύμφωνα με τις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν. Οι θαλάσσιες περιοχές που διαθέτουν ενδιαφέροντα αξιοθέατα για τους επισκέπτες απαγορεύονται για καταδύσεις διότι η Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων έχει κηρύξει αυτές τις περιοχές σαν αρχαιολογικής σημασίας με αποτέλεσμα να απαγορεύονται και οι καταδύσεις αναψυχής.

Η δεύτερη υπόθεση εργασία αφορά την «Διαπίστωση ισχυρών Σημείων, Αδυναμιών, Ευκαιριών και Απειλών που αντιμετωπίζει η ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού;». Οι συνεντευξιζόμενοι ανέφεραν για τα αδύνατα σημεία ότι η νομοθεσία είναι το κύριο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν και ότι οι φορείς δεν συνεργάζονται σωστά μεταξύ τους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ότι ο κάθε φορέας πράττει διαφορετικά χωρίς να σκεφτεί το καλό που θα υπάρξει εάν εκμεταλλευτούν αυτό που τους παρέχει η φύση. Επιπρόσθετα η έλλειψη πάρκων για καταδύσεις δεν ευνοεί στην ανάπτυξη και η Πολιτεία πρέπει να κινητοποιηθεί προς αυτήν την κατεύθυνση. Ακόμα τα ναυάγια που υπάρχουν θα πρέπει να αξιοποιηθούν σωστά έτσι ώστε να υπάρχει ένα ενδιαφέρον για εξερεύνηση, τα σπήλαια και οι λίμνες να μπορέσουν να γίνουν τόποι καταδυτικής αναψυχής με την βοήθεια καταδυτικών κέντρων. Στην S.W.O.T. ανάλυση που πραγματοποιήθηκε βρέθηκε ότι ένα σημαντικό πρόβλημα που υπάρχει είναι οι βιοποικιλότητα, δηλαδή η χαμηλή χλωρίδα και πανίδα της θάλασσας σε σχέση με άλλους καταδυτικούς προορισμούς τόσο της Ευρώπης όσο και στον υπόλοιπο κόσμο. Ακόμα στις «Απειλές» ένα πρόβλημα είναι ο ανταγωνισμός που υπάρχει αφού η Κρήτη έχει να αγωνιστεί μεγάλες ναυαρχίδες του τομέα αυτού. Χρειάζεται λοιπόν οι εγκαταστάσεις να βελτιστοποιηθούν για πιο ασφαλή χρήση, όπως η δημιουργία μαρίνων για την πιο εύκολη μετακίνηση. Σύμφωνα πάλι με τους ερωτηθέντες άλλη «Απειλή» είναι ότι η διαφήμιση είναι ένα στοιχείο που λείπει για την προώθηση της περιοχής στο εξωτερικό και για την πρώτη γνωριμία που πρέπει να έχουν οι επισκέπτες με τον βυθό του Νομού. Ο σχηματισμός τεχνητών υφάλων για την

ανάπτυξη της βιοποικιλότητας και η απαγόρευση της αλιείας σε εκείνες τις περιοχές θα παίζει σημαντικό ρόλο για την προσέλκυση δυτών.

Για τα «Ισχυρά Σημεία» οι δύτες που επισκέπτονται πρώτη φορά το κέντρο μένουν αρκετά ικανοποιημένοι και με τις δραστηριότητες που οργανώνονται αλλά και με τις καταδύσεις που κάνουν. Αυτό που τους λείπει είναι πιο πολλά «θαλάσσια αξιοθέατα» αλλά και πάλι δεν το αντιλαμβάνονται στο έπακρον. Επίσης υπάρχουν και δύτες που έρχονται και ξανά έρχονται στο ίδιο καταδυτικό κέντρο γιατί μένουν πλήρως ευχαριστημένοι. Το επόμενο θετικό είναι η δημιουργία του πάρκου και εφόσον θα υπάρξει σωστή χρήση και εκμετάλλευση του καταδυτικού πάρκου που βρίσκεται στον Αποκόρωνα» θα είναι ένα σημαντικό βήμα στην ανάπτυξη αυτού του είδους τουρισμού. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που αντλήσαμε δεν θα υπάρξουν τεχνικά προβλήματα, το μόνο που θα προκύψει είναι ότι πρέπει να περάσουν κάποια χρόνια για να αναπτυχθεί η βιοποικιλότητα εκείνης της περιοχής. Από τώρα κιόλας έχει μπει σε εφαρμογή η δημιουργία τεχνητών υφάλων και επίσης στην θάλασσα, με την βοήθεια της Λιμενικής Αρχής, θα βυθιστούν δύο παροπλισμένα πλοία. Κλείνοντας στις «Ευκαιρίες» οι ερωτηθέντες ανέφεραν επανειλημμένως ότι είμαστε τυχεροί που βρισκόμαστε σε νησί, διότι έχουμε παντού θάλασσα, για την γεωγραφική θέση και την πρόσβαση που είναι συνεχής και με διάφορα μέσα μετακίνησης και τέλος για το κλίμα που τους ευνοεί θετικά και μπορούν σχεδόν όλο το χρόνο να κάνουν δραστηριότητες.

Η επόμενη υπόθεση αφορά την «Διερεύνηση μελλοντικών τρόπων ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού». Η αρχή έγινε με το καταδυτικό πάρκο και σιγά-σιγά θα επιτραπεί η δημιουργία και άλλων σχετικών πάρκων τέτοιου είδους. Παρατηρούμε ότι οι «ευκαιρίες» είναι αρκετές και τα «δυνατά» σημεία υπερέχουν τότε και η ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού είναι εφικτή μόνο εάν θα υπάρξει κινητοποίηση από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Συγκεκριμένα όταν από την πλευρά του κράτους υπάρξει κινητοποίηση, ευελιξία της νομοθεσίας σε αυτό τον τομέα, η συνεργασία των φορέων και από την μεριά των καταδυτικών κέντρων δημιουργηθούν πακέτα προσφοράς με χαμηλό κόστος, βελτιώσουν τον εξοπλισμό τους και οργανώσουν καινούργιες δραστηριότητες τότε τα πράγματα θα γίνουν πολύ διαφορετικά από ότι είναι τώρα.

Συνεπώς η κατάσταση παραμένει στάσιμη, η νομοθεσία «μπλοκάρει» τις καταδυτικές δραστηριότητες αναψυχής και οι φορείς δεν συνεργάζονται για την ανάπτυξη αυτού του κλάδου. Με βάση όμως τα αποτελέσματα που προκύπτουν παρατηρούμε ότι υπάρχουν δυνατότητες ανάπτυξης λόγω ότι η περιοχή διαθέτει αρκετά στοιχεία που μπορούν να κεντρίσουν το ενδιαφέρον του επισκέπτη. Επίσης χάρη και στην θέληση των ντόπιων για ανάπτυξη αυτού του είδους αλλά και το

πρώτο καταδυτικό πάρκο στον Αποκόρωνα δημιουργούνται αρκετές ευκαιρίες. Η χρησιμότητα-αξία αλλά και η καινοτόμα συμβολή και η πρωτοτυπία της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας είναι θεωρητική (συμβολίζει την επιστήμη) και πρακτική με την συμβολή της στην ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού της Κρήτης. Επίσης στόχος της είναι η συμβολή στους τομείς της περιφερειακής ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού (τοπική αυτοδιοίκηση, αναπτυξιακοί φορείς, ιδιωτικά κέντρα).

Οι δυσκολίες που συναντήσαμε κατά την εκπόνηση της παρούσας πτυχιακής ήταν ότι λόγω της χρονικής περιόδου (καλοκαιρινοί μήνες) οι ερωτηθέντες δεν είχαν αρκετό χρόνο. Η επιλογή των ερωτηθέντων, ατόμων δηλαδή που ανήκουν στους εμπλεκόμενους φορείς του καταδυτικού τουρισμού, αποτέλεσε δυσκολία.

Οι προτάσεις για μελλοντική ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού αφορά κυρίως στην ενεργοποίηση του κράτους και των φορέων που κάνουν δύσκολα τα πράγματα για την ανάπτυξη αυτού του κλάδου. Θα ήταν πολύ χρήσιμο να διερευνηθούν οι λόγοι για τους οποίους οι υπάρχουσες υποδομές να μην αξιοποιούνται σωστά. Επιπρόσθετα ένας βασικός άξονας ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού θα μπορούσε να αποτελέσει η οργανωμένη διαφήμιση, αξιοποιώντας και σύγχρονα μέσα όπως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Να διερευνηθούν οι φυσιολογικοί παράγοντες και (κλιματολογικών και καιρικών, όπως και της χλωρίδας και της πανίδας) η οποία προτείνεται για ανάπτυξη καταδυτικού τουρισμού (στις μελλοντικές έρευνες), συστηματοποίηση της γνώσης και σχετικά με την καταλληλότητα των φυσικών στοιχείων για την δημιουργία ενός καταδυτικού κέντρου ή πάρκου και τυποποίηση των προδιαγραφών στην βάση όλων αυτών των δεδομένων. Θεωρούμε ότι η δημιουργία και λειτουργία ενός καταδυτικού κέντρου και πάρκου στην βάση αυτών των προδιαγραφών θα δημιουργήσει καλύτερες και ασφαλέστερες και ομαλότερες συνθήκες για τις καταδυτικές δραστηριότητες και πιθανόν να συμβάλει στην αντιμετώπιση σχετικών κινδύνων που είναι δυνατόν να προκύψουν από έντονα καιρικά φαινόμενα ή άλλους φυσικούς κινδύνους. Ακόμα είναι η μελέτη της εμπιστοσύνης και ικανοποίησης των ίδιων των δυτών. Προς την κατεύθυνση αυτή προτείνεται να επεκταθεί η παρούσα εργασία, «μετρώντας» ποσοτικά την γνώμη των δυτών με έρευνα βάσει ερωτηματολογίων.

Βιβλιογραφία

- DIVERS ALERT NETWORK EUROPE (no date) *Safety Rules*. Available at:
<https://www.daneurope.org/safety-rules> (Accessed: 21 September 2018).
- European Diving Technology Committee (EDTC) (no date) *Diving Standarts*. Available at:
<http://www.edtc.org/DivingStandarts.htm> (Accessed: 21 September 2018).
- European Underwater Federation (no date) *No Title*. Available at: <https://www.euf.eu/>
(Accessed: 21 September 2018).
- Gammon, S. and Robinson, T. (2003) 'Sport and Tourism: A Conceptual Framework', *Journal of Sport & Tourism*. Routledge, 8(1), pp. 21–26. doi: 10.1080/14775080306236.
- Gibson, H. J. (1998) 'Sport Tourism: A Critical Analysis of Research', *Sport Management Review*, 1(1), pp. 45–76. doi: [https://doi.org/10.1016/S1441-3523\(98\)70099-3](https://doi.org/10.1016/S1441-3523(98)70099-3).
- Halkeas Diving* (no date). Available at: <http://www.greekdiving.gr/el/> (Accessed: 21 September 2018).
- Hunziker, W. and Krapf, K. (1942) *Grundriss der Allgemeinen Fremdenverkehrslehre [The Outline of General Tourism Science]*. Zürich: Polygraphischer Verlag.
- Incredible Crete: Your Crete* (no date). Available at: <https://www.incrediblecrete.gr/el/> (Accessed: 21 September 2018).
- Joschke, H. K. (1954) *Beitrag zur Theoretischen Analyse des Fremdenverkehrsangebots*. Munchen: DWIG Deutsches Wirtschaftswissenschaftliches Institut für Fremdenverkehr an der Universität Munchen.
- National Association of Underwater Instructors (NAUI)* (no date). Available at:
<https://www.naui.org/about> (Accessed: 21 September 2018).
- PADI: Professional Association of Diving Instructors* (no date). Available at:
<https://www2.padi.com/scuba-diving/> (Accessed: 21 September 2018).
- Standeven, J. and Knop, P. De (1999) *Sport tourism*. Champaign: Human Kinetics.
- travellers Greece* (no date). Available at: <http://www.travellersgreece.com/gr> (Accessed: 21

September 2018).

United Nations (no date) *The World Tourism Organization (UNWTO)*. Available at:

<http://media.unwto.org> (Accessed: 21 September 2018).

Walterspiel, G. (1974) *Fremdenverkehr, in Tietz, B. (brsg.), Handwörterbuch der Absatzwirtschaft*.

Stuttgart: C.E. Poeschel Verlag.

World Recreational Scuba Training Council (WRSTC) (no date) *No Title*. Available at:

<https://wrstc.com/> (Accessed: 21 September 2018).

World Tourism Organization (2016) *UNWTO Tourism Highlights, 2016 Edition*. Available at:

<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284418145>.

Εναλλακτικός Τουρισμός (no date). Available at: <https://www.alternative-tourism.gr/el/>

(Accessed: 21 September 2018).

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΘΝΟΣ (2011) '75.000 δύτες εξερευνούν τον ελληνικό βυθό', 28/8/2011.

Ντούνης, Χ. Ε. (2000) *Τα ναυάγια στις ελληνικές θάλασσες Ά τόμος*. Αθήνα: Finatec A.E.

Συμεωνίδης, Ν. (2000) *ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΚΑΤΑΛΪΣΗ*. Αθήνα: ΑΚΜΟΝ.

ΤΡΙΑΙΝΑΣΤΗΡ - Ένωση Φίλων Καταδυτικών Πάρκων (no date) *Το παράδειγμα "Medes"*.

Available at: <http://tridentstar.gr/portfolio/το-παράδειγμα-medes-2/> (Accessed: 21 September 2018).

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (2016) *Καταδυτικά Πάρκα*,

16/05/2016. Available at: <https://www.taxheaven.gr/laws/circular/view/id/23663>

(Accessed: 21 September 2018).

Υπουργείο Τουρισμού (2018) *Θεματικός τουρισμός – Ειδικές μορφές τουρισμού (Διαβούλευση*

Νομοσχεδίου). Available at: <http://www.opengov.gr/tourism/?p=1452> (Accessed: 21 September 2018).

Χανιώτικα Νέα (no date).

Χατζηδάκης, Α. (2015) *ΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ 2008 - 2015*. Αθήνα:

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ. Available at:

http://www.gnto.gov.gr/sites/default/files/files_basic_pages/Xatzidakis_2015.pdf.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Ερωτηματολόγιο Αντιδημάρχων

Προσωπικά Στοιχεία

Τόπος κατοικίας:

Θέση εργασίας:

Ερωτηματολόγιο

1. Διαφέρει ο καταδυτικός τουρισμός στην Κρήτη από αυτόν του εξωτερικού; Πως και γιατί;
2. Πως θα περιγράφατε τον καταδυτικό τουρισμό της Κρήτης;
3. Υπάρχει αύξηση ή μείωση του καταδυτικού τουρισμού με την πάροδο του χρόνου για την Κρήτη;
4. Υπάρχουν σχέδια για περαιτέρω ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού στην Κρήτη; Και ποια;
5. Ποια τα ισχυρά σημεία για τον καταδυτικό τουρισμό στο νομό Χανίων
6. Ποια τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο καταδυτικός τουρισμός στο νομό Χανίων;
7. Ποιες είναι οι ευκαιρίες για τον καταδυτικό τουρισμό στο νομό Χανίων;
8. Ποιες είναι οι απειλές για τον καταδυτικό τουρισμό στο νομό Χανίων;
9. Ποια τα ισχυρά σημεία για την ανάπτυξη του καταδυτικού πάρκου στον Αποκώρονα;
10. Ποια τα προβλήματα για την ανάπτυξη του καταδυτικού πάρκου στον Αποκώρονα;
11. Ποιες ευκαιρίες υπάρχουν με την ανάπτυξη του καταδυτικού πάρκου στον Αποκώρονα;
12. Ποιες απειλές μπορεί να αντιμετωπίσει μια τέτοια ανάπτυξη;
13. Ποια προβλήματα μπορεί να αντιμετωπίσει ο καταδυτικός τουρισμός με την δημιουργία του καταδυτικού πάρκου στον Αποκώρονα;
14. Η δημιουργία του καταδυτικού πάρκου στον Αποκώρονα τι οφέλη πιστεύεται ότι θα φέρει;
15. Γιατί άργησε να δημιουργηθεί;
16. Μπορεί να αναπτυχθεί καταδυτικός τουρισμός στην Κρήτη και πως;
17. Έχετε να προσθέσετε κάτι άλλο;

Ερωτηματολόγιο 2ο

Προσωπικά Στοιχεία

Τόπος κατοικίας:

Θέση εργασίας:

Σπουδές:

Δημοτικό Γυμνάσιο Λύκειο Πανεπιστήμιο

Χρόνια εμπειρίας:

Εργασιακή ασχολία τον χειμώνα:

Ερωτηματολόγιο

1. Τι είναι καταδυτικός τουρισμός για εσάς;
2. Τι προσφέρει ένα καταδυτικό κέντρο (που; Γενικά; Ή το δικό τους; Νομίζω πρέπει να ρωτήσεις για το δικό τους); (Τι δραστηριότητες οργανώνετε;)
3. Οι δύτες μένουν ικανοποιημένοι; Πως και γιατί;
4. Διαφέρει ο καταδυτικός τουρισμός της Ελλάδας από του εξωτερικού και πως;
5. Διαφέρει ο καταδυτικός τουρισμός της Κρήτης από του εξωτερικού και πως;
6. Διαφέρει ο καταδυτικός τουρισμός του καταδυτικού σας κέντρου με του εξωτερικού και πως;
7. Η πρόσβαση στα καταδυτικά μέρη-αξιοθέατα της Κρήτης είναι εύκολη ή δύσκολη;
8. Ποια είναι τα ισχυρά σημεία για την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού στο νομό Χανίων;
9. Ποια είναι τα σημαντικά προβλήματα για την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού στον Ν. Χανίων;
10. Ποιες είναι οι ευκαιρίες για την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού στο Ν Χανίων;
11. Ποιες είναι οι απειλές για την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού στο Ν. Χανίων;
12. Τι θα προτείνατε για ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού στο Ν. Χανίων;
13. Τι ενέργειες έχετε κάνει σαν σύλλογος; (εάν έχουν γίνει κάποιες ενέργειες από τους συγκεκριμένους εάν δεν ανήκουν σε κάποιο σύλλογο)
14. Πως βλέπετε το μέλλον σε 5 και σε 10 χρόνια σε αυτό τον τομέα; (να τους εξηγήσω εγώ εάν έχει γίνουν κάποιες ενέργειες)
15. Θέλετε να προσθέσετε κάτι άλλο;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Εικόνες από σπήλαια και από δραστηριότητες Πηγή: Ιούλιος Γλαμπεδάκης (Λέσχη Αυτοδυτών Κρήτης)

Υποβρύχια φωτογραφία στο Φάρο της Πόλης

Η υποβρύχια έκθεση φωτογραφίας στην θάλασσα

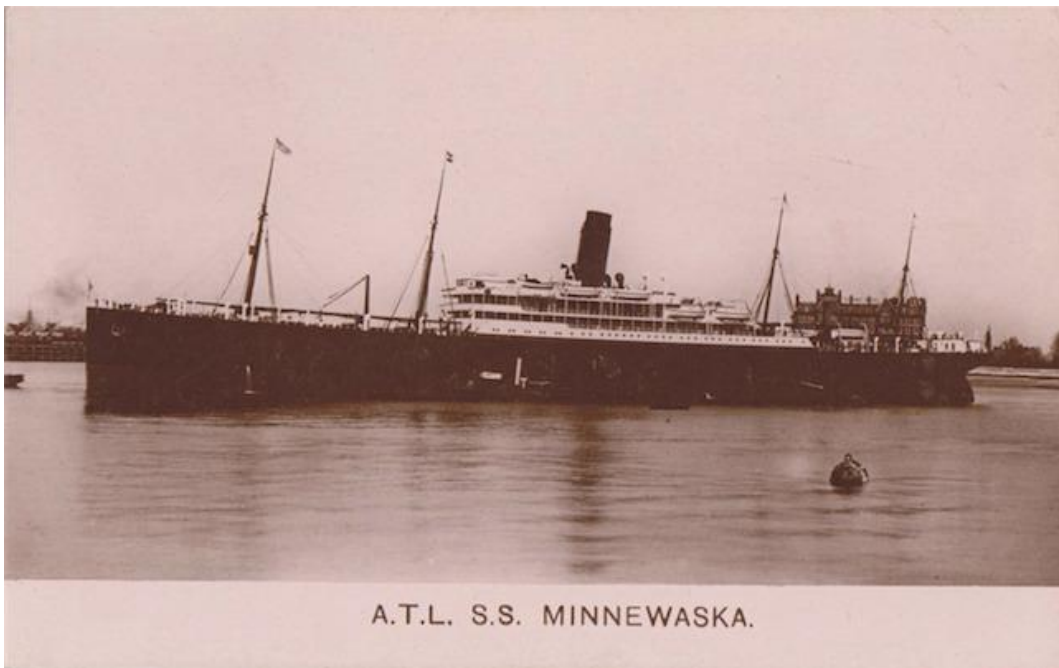
Σπήλαιο των Ελεφάντων

Σπήλαιο των Ελεφάντων

Λίμνη του Κουρνά

Minnewaska

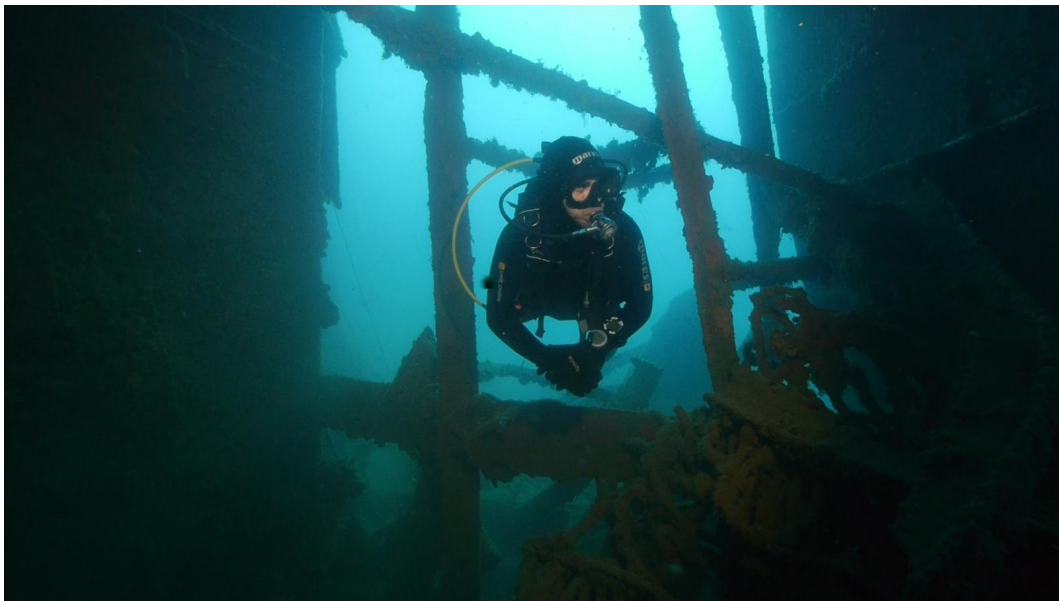
Minnewaska

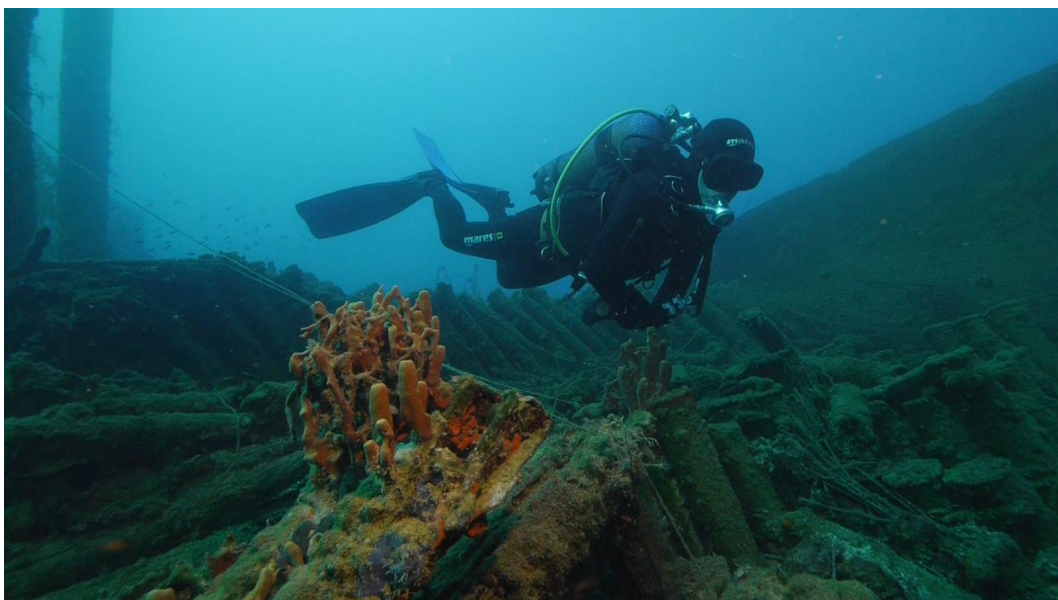
Minnewaska

Minnewaska

Pier Luisi- Σούδα

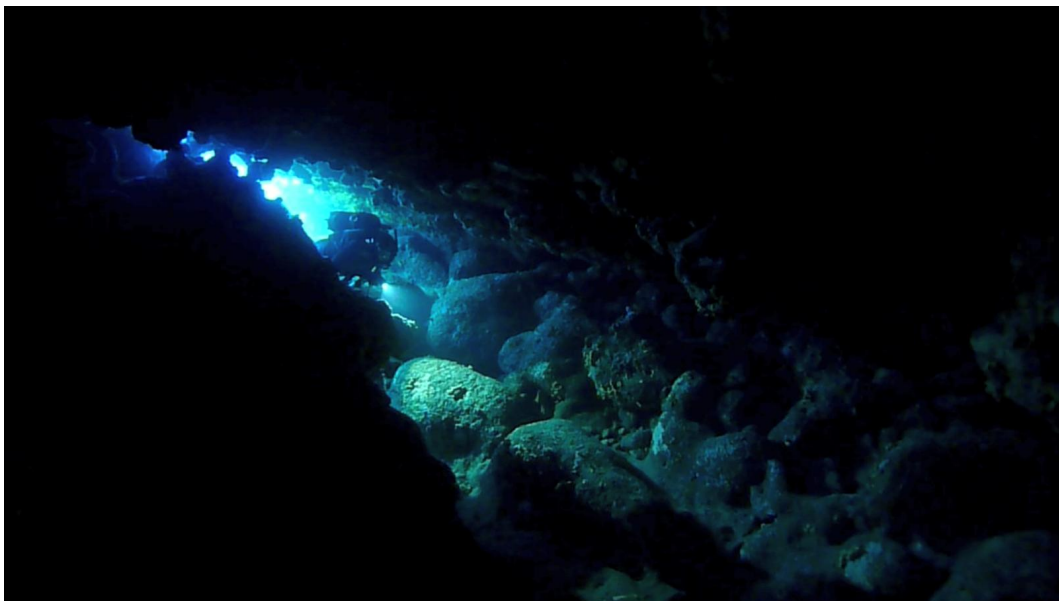
Pier Luisi- Σούδα

Pier Luisi- Σούδα

Σπηλιές στην περιοχή Σταυρός Χανίων

Σπηλιές στην περιοχή Σταυρός Χανίων